

PROVINCIE UTRECHT

Zomernota 2023

[PROVINCIE-UTRECHT.NL](https://www.provincie-utrecht.nl)

Zomernota 2023

Publicatiedatum	Oktober 2023
Status	Openbaar
Referentienummer	UTSP-1418419057-71

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Leeswijzer	5
2. Trends en ontwikkelingen	8
2.1 Beleidsmatig beeld	9
2.2 Financieel beeld	16
3. Programmaverantwoording	29
1. Ruimtelijke ontwikkeling	30
2. Landelijk gebied	39
3. Bodem, water, milieu	56
4. Energietransitie	70
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	81
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	102
7. Cultuur en erfgoed	107
8. Economie	114
9. Bestuur	127
10. Overzicht overhead	147
4. Overige informatie	169
4.1 Financiering	170
4.2 Subsidies	172
4.3 Voortgang complexe investeringsprojecten	176

HOOFDSTUK

1

Inleiding

Voor u ligt de Zomernota 2023. De Zomernota is de beleidsmatige afwijkingenrapportage van het lopende begrotingsjaar. Het geeft inzicht in de actualiteit van de eerste vier maanden ten opzichte van de vastgestelde programmabegroting 2023. Op basis van die inzichten en overige ontwikkelingen zijn diverse financiële bijstellingen op de primaire begroting opgenomen. Die bijstellingen zijn apart inzichtelijk gemaakt en leiden tot de stand 'bijgestelde begroting'.

De Zomernota geeft uw Staten de mogelijkheid om uw kaderstellende en controlerende rol bijtijds uit te oefenen. Om uw Staten zo goed mogelijk te informeren, rapporteren wij op uw verzoek op de meerjarendoelen. Zo is per onderdeel inzichtelijk wat er speelt.

1.1 Leeswijzer

1.1.1 Indeling zomernota

In hoofdstuk 2 wordt een samenvattend beleidsmatig- en financieel beeld gegeven van de afwijkingen die zijn opgenomen in de Zomernota. Als onderdeel van dat financiële beeld wordt toegelicht wat het nu bekende saldo van baten en lasten is. Eveneens wordt inzicht gegeven in de financiële realisatie tot en met 30 april 2023 en de verwachte ontwikkeling van de reserves. Ook wordt toegelicht welke meerjarige bijstellingen in deze Zomernota zijn opgenomen en welk effect deze hebben op de omvang van de begrote baten en lasten in de jaren ná 2023. Tot slot wordt de stand van zaken met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording weergegeven.

In hoofdstuk 3 wordt per programma en in het overzicht Overhead weergegeven wat de beleidsmatige voortgang is op de beleids- en meerjarendoelen. Deze voortgang is gevisualiseerd met behulp van een stoplichtmodel. Als er sprake is van een afwijking, dan wordt die toegelicht. Ook zijn in dit hoofdstuk de toelichtingen op de bijstellingen op de begroting opgenomen.

In hoofdstuk 4 worden overige financiële ontwikkelingen inzichtelijk gemaakt, zoals de ontwikkeling van de liquiditeitspositie van de provincie Utrecht. Ook is in dit hoofdstuk de geactualiseerde staat van begrotingssubsidies opgenomen. Deze staat vormt de grondslag om subsidies aan derden te verstrekken. Tot slot is de voortgang van enkele complexe (investerings)-projecten weergegeven.

1.1.2 Plaats van de Zomernota

De Zomernota is een tussentijdse rapportage waarin de afwijkingen ten opzichte van de gestelde beleids- en meerjarendoelen worden toegelicht. Ook worden hierin bijstellingen op de primaire begroting voorgesteld. De voortgang tot en met 30 april 2023 wordt afgezet tegen de programmabegroting 2023, die vorig jaar is vastgesteld door uw Staten.

Uw Staten leggen in de begroting zowel de financiële kaders alsook de beleidskaders vast. Via de planning- en control cyclus controleert u of het college de beleidsdoelstellingen binnen deze kaders realiseert. Het college stuurt en beheert het realiseren van de beleidsdoelstellingen en de budgetten via de planning- en control cyclus. Via deze cyclus van verschillende planning- en control producten legt zij verantwoording af aan uw Staten. Elke cyclus start met een kadernota of kaderbrief, de kaders en uitgangspunten voor de begroting, daarna volgt de planning. De planning wordt vastgelegd in de Begroting. Na de planning volgt de uitvoering van deze planning. Naar aanleiding van de Zomernota kan er bijsturing plaatsvinden. Daarnaast is er sprake van een Slotwijziging die primair bedoeld is om begrotingsonrechtmatigheden te voorkomen. Met de Jaarrekening sluiten we de planning- en control cyclus af. Daarmee evalueren we de uitvoering van het beleid en leggen we verantwoording af.

1.1.3 Stoplichtmodel

Figuur 1.1 Plaats van de Zomernota

De Zomernota is de beleidsmatige afwijkingenrapportage over het huidige begrotingsjaar 2023. De afwijkingen tonen wij u op het niveau van de meerjarendoelen onder het kopje ‘voortgang in één oogopslag’. Hiervoor gebruiken we drie kleuren symbolen:

- **Groen:** voortgang conform planning
- **Oranje:** bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
- **Rood:** bijsturing noodzakelijk

Met het gebruik van deze symbolen willen we meer eenduidigheid in de rapportages bereiken. Als de kleur “voortgang conform planning” wordt gebruikt, is er geen toelichting opgenomen. Bij de andere kleuren wordt aan de hand van drie standaardvragen een toelichting gegeven.

- Wat verandert er aan het doel en/of de effecten?
- Wat verandert er in de uitvoering (hoe sturen we bij: wat gaan we dit jaar meer, minder of anders doen)?
- Welke financiële gevolgen heeft de verandering?

1.1.4 Classificatie begrotingswijzigingen

Naast de afwijkingen op de betreffende meerjarendoelen wordt in deze Zomernota ook de begroting bijgesteld. Hiervoor maken we gebruik van verschillende classificaties, die hierna worden toegelicht:

Tabel 1.1 *Classificatie begrotingswijzigingen*

Classificatie	Toelichting
Bijstellingen tot Zomernota	<p>In deze categorie zijn in deze Zomernota de volgende bijstellingen opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ de bestemmingsvoorstellen en vrijval van reserves, zoals door ons is voorgesteld in het Statenvoorstel bij de Jaarstukken 2022; ▪ de structurele effecten vanuit de Slotwijziging 2022; ▪ het Statenvoorstel 'Slavernij verleden' dat op 8 februari 2023 door uw Staten is vastgesteld. ▪ de financiële afhandeling van motie 100 'Steun dierenvoedselbank' die bij de behandeling van de Programmabegroting 2023 door uw Staten is aangenomen en waarover uw Staten in de Statenbrief van 11 april 2023 is geïnformeerd. <p>Deze voorstellen zijn door uw Staten al vastgesteld en worden om die reden cijfermatig apart gepresenteerd.</p>
1. Beleidsmatige wijzigingen	<p>Begrotingswijzigingen met een financieel effect voor onze begroting die vallen binnen het budgetrecht van uw Staten. Dit kan zijn nieuw beleid voor niet eerder vastgestelde te bereiken doelen of niet eerder vastgestelde activiteiten of middelen bedoeld om deze doelen te bereiken. Nieuw wil in de praktijk zeggen, dat wij deze activiteiten nog niet doen en dat wij hier nog geen middelen voor beschikbaar hebben gesteld.</p> <p>In deze categorie zijn ook begrotingswijzigingen opgenomen met betrekking tot de actualisatie van bestaand beleid in de vorm van intensivering of heroverweging. Het gaat hierbij om actualisatie van activiteiten of de inzet van middelen binnen een bestaand takenpakket, gericht op het bereiken van vastgestelde doelstellingen. Ook kan dit een aanpassing van de planning betekenen. Dit betreft dus activiteiten die we al doen en middelen die we al beschikbaar stellen, maar die we uit gaan breiden, inhoudelijk of financieel, of gaan verminderen. Hieronder vallen dus ook de bijstellingen op al eerder opgenomen onttrekkingen aan of stortingen in reserves, evenals bijstellingen op de baten en/of lasten die in de begroting zijn opgenomen.</p>
2. Autonome ontwikkelingen	<p>Dit zijn door ons niet te beïnvloeden ontwikkelingen op basis van door ons vastgesteld beleid of beleid van andere overheden of maatschappelijke ontwikkelingen.</p> <p>Autonome ontwikkelingen hebben verplichte consequenties voor onze begroting. Dit kan dus zijn door in het verleden genomen besluiten van onze Staten, maar ook verbonden partijen en het Rijk. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om accessen in het kader van de Algemene uitkering uit het Provinciefonds of loon- en prijsontwikkelingen. Deze wijzigingen vallen binnen het budgetrecht van uw Staten.</p>
3. Administratieve wijzigingen	<p>Dit betreft budgettaire neutrale wijzigingen binnen een programma of beleidsdoel en wijzigingen van een meer technische aard. Deze wijzigingen zijn niet beleidsmatig en vallen binnen het budgetrecht van Gedeputeerde Staten (artikel 6.4 van de financiële verordening). Het betreft bijvoorbeeld verschuivingen tussen of binnen meerjarendoelen. Deze bijstellingen zijn ter kennisname voor uw Staten opgenomen en inzichtelijk gemaakt.</p>

Naast bovengenoemde begrotingswijzigingen is de Staat van begrotingswijzigingen geactualiseerd.

1.1.5 Getal notatie

De bedragen in de financiële tabellen staan weergegeven in eenheden van € 1.000. Dit is gedaan om de leesbaarheid te vergroten. Een bedrag van € 25.000 staat dus als 25 vermeld in een financiële tabel. Een positief bedrag in de tabellen onder lasten, baten, storting of onttrekking betekent dat er per saldo sprake is hogere lasten en/of hogere baten. Een negatief bedrag, c.q. een “-“ voor het bedrag betekent per saldo lagere lasten en/of lagere baten.

Met betrekking tot de tabellen die in hoofdstuk 3 zijn opgenomen geldt een afwijkende getal notatie:

- Bedragen die in de kolom 'Saldo' als een negatief bedrag worden getoond geven aan dat er dan een beslag wordt gelegd op de algemene middelen. Ofwel, het saldo aan lasten is groter dan het saldo aan baten.
- De bijstellingen op de begroting worden per beleidsdoel steeds toegelicht onder het kopje 'Toelichting bijstellingen (saldo)'. De kolom 'Tot en met Zomernota' geeft aan wat het effect is van de voorgestelde bijstelling op het saldo van de begroting. Een negatief bedrag geeft aan dat er sprake is van hogere lasten of van lagere baten; vanuit het perspectief van de algemene middelen is dat nadelig. Indien in een bijstelling zowel de baten als de lasten met hetzelfde bedrag worden gewijzigd, dan is het effect 0.

HOOFDSTUK

2

Trends en ontwikkelingen

Onderstaand wordt een compact overzicht gegeven van de belangrijkste ontwikkelingen per programma. Hier is een aantal hoofdlijnen uit te destilleren, zoals de impact van de oorlog in de Oekraïne, de invoeringsdatum van de Omgevingswet, de komst van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), energietransitie/verduurzaming, onduidelijkheid rondom stikstofvraagstukken en het gebrek aan personele en ook materiële capaciteit. Al deze ontwikkelingen en de onzekerheden die zij met zich meebrengen zijn van invloed op de planning en uitvoering van onze projecten en opgaven en benadrukken het belang van inspelen op de actualiteiten.

2.1 Beleidsmatig beeld

2.1.1 Totaalbeeld

De Zomernota geeft een beleidsmatig beeld van de voortgang van de uitvoering van de Begroting 2023. We doen dit op basis van de structuur van de programmabegroting. Daarin zijn in totaal 46 beleidsdoelen en 157 meerjarendoelen opgenomen, verdeeld over 9 programma's en het Overzicht Overhead. Onderstaande tabel geeft een samenvattend beeld van de stand van zaken per programma. In hoofdstuk 3 volgt een nadere toelichting bij de doelen waar er afwijkingen zijn ten opzichte van de begroting.

Tabel 2.1 Totaalbeeld beleidsdoelen

Totaalbeeld beleidsdoelen	Doen wat we ons voorgenomen hadden?			Blijven we binnen de planning?			Ligt de besteding (€) in lijn met wat we begroot hadden?		
	Rijlabels	Voortgang conform planning	Bijsturing gewenst, wel beheersbaar	Bijsturing nood- zakelijk	Voortgang conform planning	Bijsturing gewenst, wel beheersbaar	Bijsturing nood- zakelijk	Voortgang conform planning	Bijsturing gewenst, wel beheersbaar
1. Ruimtelijke ontwikkeling	3			2	1		2		1
2. Landelijk gebied	5			3	2		2	2	1
3. Bodem, water en milieu	3	2		3	2		2	1	2
4. Energietransitie	4			3	1		1	1	2
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	7	1		7	1		7	1	
6. Bereikbaarheid II - Openbaar vervoer	1			1			1		
7. Cultuur en erfgoed	3			3			3		
8. Economie	5			5			3	2	
9. Bestuur	4	4		4	4		7	1	
10. Overzicht Overhead	2	2		3	1		3	1	
Eindtotaal	37	9		34	12		31	9	6
in %	80%	20%	0%	74%	26%	0%	67%	20%	13%

De beleidsdoelen hebben een tijdshorizon die reikt tussen ongeveer vier en acht jaar. Voor 67% daarvan geldt dat zowel de beoogde activiteiten, de afgesproken planning als het toegekende budget voor het jaar 2023 goed op schema liggen (groen). Voor een kwart geldt dat er bijsturing gewenst is op de planning (oranje), terwijl dat bij de voorgenomen activiteiten 20% bedraagt. Voor een aantal doelstellingen geldt dat er bijsturing nodig is op zowel de beoogde activiteiten, als de planning en de besteding. Dit betreffen de beleidsdoelen 3.5 'de bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd', 5.1 'het provinciale netwerk is sterk' en 9.6 'gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet'. In de betreffende programma's is dit nader toegelicht.

We verwachten dat bij 67% van de beleidsdoelen de realisatie in lijn zal liggen met de toegekende budgetten. Voor 33% geldt dat er mogelijk sprake zal zijn van een onder- of overschrijding in de resterende acht maanden van het jaar 2023. Mede in dat licht worden in deze Zomernota al diverse bijstellingen op de begroting voorgesteld. In het laatste planning- en control product, de Slotwijziging, zullen we een geactualiseerd beeld verstrekken en indien nodig opnieuw bijstellingen op de begroting voorstellen.

In onderstaande tabel is de stoplichtscore samengevat op het niveau van de meerjarendoelen. De tijdshorizon van dergelijke doelen is in het algemeen korter dan vier jaar.

Tabel 2.2 Totaalbeeld meerjarendoelen

Totaalbeeld beleidsdoelen	Doen wat we ons voorgenomen hadden?			Blijven we binnen de planning?		
	Rijlabels	Voortgang conform planning	Bijsturing gewenst, wel beheersbaar	Bijsturing nood- zakelijk	Voortgang conform planning	Bijsturing gewenst, wel beheersbaar
1. Ruimtelijke ontwikkeling	11	1		9	3	
2. Landelijk gebied	8	3	1	7	3	2
3. Bodem, water en milieu	19	2		19	2	
4. Energietransitie	13			8	5	
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	28	2	1	25	5	1
6. Bereikbaarheid II - Openbaar vervoer	5			5		
7. Cultuur en erfgoed	9			9		
8. Economie	17			17		
9. Bestuur	16	5		15	6	
10. Overzicht Overhead	10	6		11	5	
Eindtotaal	136	19	2	125	29	3
in %	87%	12%	1%	80%	18%	2%

Voor de meerjarendoelen geldt dat 80% van de voorgenomen doelen in 2023 naar verwachting worden gehaald in lijn met de daarvoor afgesproken planning. Daarbij ligt veel van de voorgenomen realisatie pas in het tweede deel van 2023.

Op basis van de huidige stand van zaken schatten we in dat we bij 87% van de meerjarendoelen de activiteiten uitvoeren zoals we die ons hadden voorgenomen. Bij 13% is (lichte) bijsturing gewenst. Met betrekking tot de planning blijven we bij 80% van de meerjarendoelen binnen de voorgenomen termijn. In 20% van de gevallen is bijsturing gewenst om de planning van het meerjarendoel te halen.

2.1.2 Beeld per programma

1. Ruimtelijke ontwikkeling

De invoeringsdatum voor de omgevingswet is bij Koninklijk Besluit vastgesteld op 1 januari 2024. Met deze definitieve invoeringsdatum kan de provinciale organisatie komende periode de stappen zetten die nodig zijn om de invoering soepel te laten verlopen. Onder andere de planning van de eerste herziening van de Omgevingsvisie is hier op ingesteld; deze zal in het eerste kwartaal van 2024 worden vastgesteld.

De schaarste aan ruimte maakt dat het Rijk de regie in het ruimtelijke domein wil hernemen. Provincies spelen hierbij een cruciale rol om tot een goede ruimtelijke aanpak te komen. Praktisch betekent dit de komende tijd een intensivering van de samenwerking tussen het Rijk en de decentrale overheden. Hiervoor wordt onder andere gewerkt aan het ruimtelijk voorstel en het ruimtelijk arrangement, waarvoor dit jaar extra middelen benodigd zijn.

De situatie op de woningmarkt is gekanteld ten opzichte van ruim een jaar geleden. Door een combinatie van inflatie, stijgende rente en materiaalkosten, onzekerheid over stikstofruimte en ruimte op het elektriciteitsnet en voortdurend tekorten aan mensen en middelen, loopt de woningbouw vertraging op en loopt het aantal verleende bouwvergunningen terug. Het is nog niet exact aan te geven wat dit betekent voor de inzet van de provincie. Enerzijds vraagt de groeiende regierol van de provincie om extra inzet omdat de provincie dichter op gemeenten, corporaties en ontwikkelaars opereert om zo vroegtijdig inzicht te hebben in knelpunten in de realisatie, anderzijds kan het zijn dat er minder beroep wordt gedaan subsidies omdat er simpelweg minder woningbouwplannen zijn. Alle partijen zetten zich in op het zo snel mogelijk weer vlot trekken van de woningbouwproductie.

2. Landelijk gebied

De komst van het Nationaal programma landelijk gebied (NPLG) heeft ertoe geleid dat de aandacht voor het landelijk gebied verder is toegenomen. Partijen in het landelijk gebied kennen de opgave voor het NPLG op hoofdlijnen, maar weten nog niet wat die opgave precies voor hen betekent.

De provincie stelt binnen de kaders van het NPLG haar Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) op waarin de opgaven verder worden geconcretiseerd. Voor het opstellen van het UPLG zijn er verschillende bijeenkomsten georganiseerd met stakeholders. Daarmee is een basis gelegd voor het verder uitwerken van de opgave in de verschillende deelgebieden. Om deze concretiseringsslag echt tot in detail te kunnen maken en de uitwerking in de deelgebieden (verder) op te pakken heeft de provincie op onderdelen meer duidelijkheid van het Rijk nodig. Het gaat hierbij onder meer over de te maken afspraken in het kader van het Landbouwakkoord en de consequenties hiervan en het in te zetten instrumentarium om de NPLG doelen te bereiken. Omdat nog veel zaken onduidelijk zijn heeft de provincie ervoor gekozen om het samen met de partners uitwerken van de opgaven voor de deelgebieden in de tijd naar achteren te schuiven. Instrumentarium om veehouderijen op te kopen en te innoveren (grotendeels verantwoordelijkheid van het Rijk) is nog in ontwikkeling.

De grondmobiliteit in de provincie is laag. Dit heeft tot gevolg dat de verwerving of functieverandering van gronden voor de realisatie van Natura 2000, NNN en de Groene contour langzaam gaat. De onduidelijkheid over de impact die het NPLG heeft op grondeigenaren en hun bedrijven leidt ertoe dat een deel van de agrariërs op dit moment afwacht en nu nog minder genegen is grond te verkopen of om deze van functie te veranderen.

Ondanks bovengenoemde onzekerheid over de te realiseren opgave zijn er ook lichtpuntjes te benoemen. Grondeigenaren denken wel na over de toekomst en ontwikkelrichting van hun bedrijven en dat zien we onder andere terug in de animo voor de aanleg van kleine landschapselementen en de stappen die gemaakt worden in uitvoering van de bossenstrategie.

Voor POP3 worden, in tegenstelling tot wat is opgenomen in de begroting 2023, de laatste subsidies beschikt. Het betreft openstellingen voor de onderdelen fysieke investeringen, voor Leader en nog enkele subsidies voor samenwerking voor innovaties.

De Utrechtse methoden voor na-isolatie krijgt navolging in IPO verband en in de na-isolatie branche en financiële steun vanuit het Rijk. Er is veel media-aandacht voor het onderwerp. De methoden houden enerzijds rekening met beschermde diersoorten en de vereisten uit de Wet natuurbescherming en met het belang van de energietransitie. De Utrechtse gemeenten gaan hiermee bijna allemaal aan de slag.

3. Bodem, water, milieu

Het Kabinet gaf de provincies eind vorig jaar de opdracht om de structurende keuzes voor water en bodem mee te nemen in de uitwerking van het provinciaal gebiedsprogramma van het NPLG, de NOVEX-gebieden, en bij de provinciale ruimtelijke puzzels (in Utrecht genaamd het "Ruimtelijk Voorstel"). De eerste maanden van dit jaar (en nu nog steeds) stonden volop in het teken van die "rijksopdrachten".

We werken binnen het toekomstperspectief Veenweide aan verschillende gebiedsprocessen en merken dat er vertraging ontstaat door de landelijke ontwikkelingen o.a. rondom het NPLG. Hierdoor is weerstand ontstaan met name bij de agrarische sector waar we in de gebiedsprocessen mee te maken hebben.

Uitvoering van het programma Klimaatadaptatie ligt op schema. In het eerste kwartaal is vooral geïnvesteerd in het ontwikkelen van nieuwe initiatieven, het opstarten van een aantal trajecten en de voorbereiding van een vervolgvorstel na 2023.

Qua gezonde leefomgeving zitten we in zijn algemeen op schema. Het Omgevingswetprogramma Gezond en Veilig 2022-2025 is vastgesteld door GS. Dit programma beschrijft hoe – via de inrichting van de leefomgeving – de gezondheid en veiligheid worden bevorderd en beschermd, en wat daarvoor nodig is. Ook de herijkte agenda Gezonde Lucht en het uitvoeringsprogramma VTH zijn vastgesteld door GS. Daarmee staan de kaders voor een gezonde leefomgeving. We starten iets later dan gepland met de uitvoering van het beleid.

4. Energietransitie

De ontwikkeling van projecten voor verduurzaming van de gebouwde omgeving verliep de afgelopen jaren trager dan verwacht maar is nu goed op gang gekomen. Met de middelen vanuit het Rijk voor de uitvoering van het Klimaatakkoord kunnen gemeenten meer capaciteit inzetten. Ook de hoge energieprijzen van 2022 hebben een handje geholpen. Dit zien we terug in het aantal subsidieaanvragen voor ondersteuning van projecten dat dit jaar hoger is dan verwacht. Ook hebben in totaal 24 gemeenten deelgenomen aan de aanpak met isolatievouchers voor woningeigenaren met een smalle beurs. Deze aanpak is vorig jaar ontwikkeld en op verzoek van Provinciale Staten (motie 102) versneld uitgerold.

In 2022 hebben Provinciale Staten op basis van de Tussenbalans Regionale Energiestrategieën (RES) vastgesteld dat extra inzet op windenergie nodig is voor tijdige realisatie van de afspraken uit het Klimaatakkoord en de provinciale doelstellingen in de Omgevingsvisie. Begin dit jaar hebben we op basis van de Provinciale Rapportage Voortgang Windenergie geconcludeerd dat er onvoldoende zicht is op de realisatie van 1 TWh windenergie in 2030 en dat het nodig is om een provinciale ruimtelijke procedure voor windenergie te starten. Ter voorbereiding op deze procedure is een Concept-Notitie Reikwijdte en detailniveau (NRD) vastgesteld en ter inzage gelegd. Deze geeft aan hoe de onderzoeken voor windlocaties middels een Milieueffectrapport (MER) worden uitgevoerd.

In 2022 heeft de netbeheerder TenneT netcongestie op het hoofdelectriciteitsnet afgekondigd. In het kader daarvan is in het najaar van 2022 een startnotitie energie-infrastructuur opgesteld met een aanpak voor de lange, middellange en korte termijn. De uitvoering vindt plaats in lijn met de startnotitie en vraagt een groeiende regierol van de provincie op het gebied van netcongestie. Dit doen we in nauwe samenwerking met onze partners in de Energy Board waarin ook de netbeheerders zitting nemen. In het voorjaar is een tussenproduct van de p-Miek (provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, energie en klimaat) vastgesteld en in juli dient de definitieve versie gereed te zijn.

5. Bereikbaarheid - Algemeen

Veel infraprojecten hebben vertraging opgelopen doordat er te weinig capaciteit beschikbaar is. De werving en het behoud van medewerkers verloopt minder moeizaam dan vorig jaar maar de bezetting is nog steeds onvoldoende. Ook de onduidelijkheid rondom stikstof zorgt bij een aantal projecten voor vertraging in de voortgang. Dit uit zich vooral bij beleidsdoel 5.1. Prioriteit is om in ieder geval de noodzakelijke onderhoudsprojecten doorgang te laten vinden. De andere beleidsdoelen liggen op schema. De prijs voor energie is ten opzichte van vorig jaar verdrievoudigd. Voor de assets Openbare Verlichting (OVL) en Verkeersregelinstallaties (VRI) is veel energie nodig en heeft de stijging een groot effect.

Door het ministerie van I&W is in het voorjaar een heroriëntatie van het Mobiliteitsfonds aangekondigd, met daarin een schuif van aanleg van projecten naar beheer en onderhoud. Op het moment van opstellen van deze zomernota is nog niet bekend wat hiervan de consequenties zijn voor de Rijkprojecten in de provincie Utrecht en de toegezegde bijdragen vanuit I&W aan regionale projecten in Utrecht.

6. Bereikbaarheid – Openbaar Vervoer

De uitvoering van de meerjarendoelen binnen dit programma ligt op schema. De prijs voor energie is ten opzichte van vorig jaar verdrievoudigd. Voor het laten rijden van de trams en bussen is veel energie nodig en heeft de stijging een groot effect. Door de naweeën van corona kampen vervoerders in 2022 - en nog steeds - met personeelstekort. Er is een lichte verbetering maar het herstel gaat langzaam. De provincie is samen met de andere Decentrale OV autoriteiten (provincies en vervoerregio's) met het Rijk aan het kijken wat goede impulsen zijn voor het hele OV om de trage reizigersgroei na de coronadip te bespoedigen en OV haar verbindende rol in de samenleving (woningbouw, klimaat en participatie) te laten spelen. Concrete resultaten moeten nog komen.

Nadat eerder een aantal mogelijke kansrijke oplossingen in beeld zijn gebracht, gaat de MIRT Verkenning OV en Wonen een nieuwe fase in. Daarom heeft het Ministerie van Infrastructuur & Milieu de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) OV en Wonen in mei vrijgegeven voor inspraak.

7. Cultuur en erfgoed

De uitvoering van de plannen uit het Cultuur- en Erfgoed Programma ligt op schema. Dat geldt zeker voor de restauratie van rijksmonumenten; de door PS bij de vaststelling van de begroting aan het structurele budget toegevoegde 5 miljoen, wordt dit jaar al voor een groot deel beschikt voor de restauratie van 20 monumenten. Ook de uitvoering van het laatste jaar van het Steunpakket Cultuur & Erfgoed Covid-19 verloopt volgens planning, met het openstellen van de laatste regelingen in 2023. Daarmee werken we verder aan het duurzaam herstel van de sector.

De realisatie van het Uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies 2021 – 2024 ligt eveneens op schema. Na een omvangrijke restauratie en aanleg van een aquathermie-systeem start een nieuwe exploitant op Fort Honswijk. Het verzilveren van koppelkansen bij de versterking van de Lekdijk tussen Culemborgse Veer en Beatrixsluis nadert afronding van de planfase waarna realisatie kan beginnen. We hebben inhoudelijk en financieel bijgedragen aan de ontwikkeling van het Lunettenpark in Utrecht met Waterlinies als de identiteitsdrager, waarbij wij een omvangrijk participatietraject hebben gefaciliteerd. Om de fysieke uitstraling van het werelderfgoed te versterken hebben we liniemobilair, kunstkader en nieuwe informatieborden laten ontwerpen.

8. *Economie*

De activiteiten vanuit het programma economie liggen op schema. De afgelopen collegeperiode hebben we een aantal uitvoeringsorganisaties opgezet of doorontwikkeld. De ROM Utrecht Region voor het stimuleren van innovatie voor de maatschappelijke opgaven van onze regio. De Economic Board Utrecht (EBU) voor een krachtige samenwerkingsrelatie met kennisinstellingen en ondernemers. De Utrecht Talent Alliantie (UTA) voor het oplossen van structurele tekorten op de arbeidsmarkt. En de NV OMU om bedrijventerreinen te intensiveren en verduurzamen. Het jaar 2023 staat in het teken van het optimaal benutten van deze samenwerkingsverbanden voor het realiseren van een toename van brede welvaart in onze regio, niet alleen de financiële. Bijvoorbeeld door te investeren in circulair innovatief ondernemerschap en het vergroten van circulaire vaardigheden binnen de beroepsbevolking.

Het jaar 2023 is het eerste jaar dat we met alle partners werken in de nieuwe governance en met de nieuwe uitvoeringsorganisaties van de recreatieschappen. De samenwerking moet nog wel goed vormgegeven en uitgewerkt worden, zoals bij de recreatieschappen ook is aangegeven (transitieperiode). Uitvoerende activiteiten liggen op schema, zoals de verbeteringen uitbreidingen aan de routenetwerken.

9. *Bestuur*

De verbinding met partners is op orde. De regionale slagkracht is daarmee ook verbeterd. Dit is onder andere duidelijk geworden middels een voortgangsnotitie over het programma Sterk Utrecht Bestuur, en het afronden van de activiteiten behorende bij de participatievisie. Er wordt gewerkt aan het implementeren van de Nota Samenwerkende partijen.

De opgave rondom de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders is onverminderd groot. De geplande invoering van de Spreidingswet en het wetsvoorstel Versterking Regie Volkshuisvesting, waar (nieuwe) IBT-taken uit voortkomen, zijn vertraagd. De concrete voorbereiding daarvoor is daarom nog niet gestart.

De verschillende concern brede programma's lopen over het algemeen op schema. Zo zijn bij de sociale agenda de meeste activiteiten uitgevoerd. In het beter zichtbaar en uitvoerbaar maken binnen Provinciale programma's zijn nog stappen te zetten. Bij datagedreven werken zijn door een beperkt budget minder activiteiten uitgevoerd dan bedacht was.

10. *Bedrijfsvoering*

De druk op de opvang blijft door de voortdurende oorlog in Oekraïne groot. Begin 2023 heeft Gedeputeerde Staten daarom een verlengingsvoorstel gedaan aan de gemeente Utrecht voor de opvang van Oekraïners in ons Provinciehuis, welke in mei door het college van B&W is bekrachtigd. Dit betekent dat de opvang op drie verdiepingen wordt verlengd tot eind 2024.

Op het gebied van verduurzaming zijn de locaties het Provinciehuis, de Tramremise, de Busremise, Huis ter Heide en de botenloods, inmiddels gasloos. Bij de locaties De Meern en Paushuize zal dat dit jaar ook gaan gebeuren. Daarmee zijn alle panden van de provincie in 2023 gasloos. Tevens hebben de locaties Huis ter Heide, de botenloods, de bus- en tramremise en De Meern ook zonnepanelen. Nadeel van de wereldwijde inflatie zijn de hoge prijzen voor gas en elektriciteit.

Eind 2022 is het nieuwe subsidiesysteem ingevoerd. Om dit systeem goed te kunnen bestendigen in de organisatie, is het aanvraagportaal in tijd doorgeschoven naar 2024. Eveneens is eind 2022 gestart met de implementatie van het nieuwe financiële ERP-systeem (SAP S4 HANA) om de financiële processen te optimaliseren. Doelstelling is om dit systeem per 1 januari 2024 operationeel te hebben. Daarnaast is er aandacht voor de invoering van de Wet open overheid (Woo).

Het behalen van de bestuurlijke planning van onze producten gaat, ondanks de personele wisselingen, conform afspraak. Het opbouwen van een gezonde routine, het samenspel van de diverse spelers en een verdere digitalisering van het proces is een blijvend aandachtspunt en voor verbetering vatbaar. Wij

hopen in het vierde kwartaal, in nauwe samenwerking met een commissie uit de FAC een nieuwe planning op te stellen voor de P&C cyclus voor de komende jaren. Hierbij betrekken we ook de informatiewaarde van de huidige documenten en bekijken we samen met de FAC hoe we met minder pagina's uw staten zodanig kunnen informeren dat u uw kaderstellende en controlerende taak goed kunt invullen. Daarnaast is het financieel voorspellend vermogen van de bredere organisatie een blijvend aandachtspunt.

Met ingang van het boekjaar 2023 dient de provincie Utrecht zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording (RMV) af te leggen als onderdeel van de jaarrekening. Dit betreft een wettelijke verplichting.

2.2 Financieel beeld

Het saldo van de bijstellingen in deze Zomernota bedraagt inclusief de mutaties in de reserves; € 5,2 miljoen nadelig. Dit saldo bestaat uit hogere lasten ad € 34,0 miljoen en hogere baten ad € 28,7 miljoen.

In onderstaande tabel wordt een totaaloverzicht gegeven van alle bijstellingen in de begroting 2023 per programma.

Tabel 2.3 Bijstellingen op de begroting 2023 (Bedragen x € 1.000)

Programma	Primaire begroting 2023			Bijstellingen tot Zomernota			Bijstellingen Zomernota			Bijgestelde begroting			Realisatie t/m april 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Ruimtelijke ontwikkeling	0	1.224	31	2.170	0	0	-262	-262	-231	3.132	-3.363	-23.480	486	6.669	-6.183
2. Landelijk gebied	0	6.278	-5.197	-8.269	0	0	4.258	4.258	-939	2.267	-3.206	-65.400	162	25.838	-25.676
3. Bodem, water, milieu	0	446	-4.950	-4.742	0	300	0	0	-4.950	-3.996	-954	-24.884	229	4.368	-4.139
4. Energietransitie	0	0	755	2.436	0	475	0	0	755	2.911	-2.156	-11.928	0	3.412	-3.412
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	0	5.641	2.876	4.877	0	0	0	0	2.876	10.518	-7.642	-96.002	249	18.960	-18.711
6. Bereikbaarheid II - OV	3.400	4.636	-8.273	5.837	0	0	0	0	-4.873	10.473	-15.346	-170.793	2.270	130.591	-128.321
7. Cultuur en erfgoed	0	2.553	0	219	0	0	0	0	0	2.772	-2.772	-30.739	23	11.561	-11.538
8. Economie	0	3.344	443	420	0	0	0	0	443	3.764	-3.321	-17.742	120	7.306	-7.186
9. Bestuur	0	200	330	407	0	593	296	296	626	1.496	-870	-20.370	114	5.075	-4.961
10. Overzicht overhead	0	67	1.408	8.784	0	0	0	0	1.408	8.851	-7.443	-62.046	968	20.237	-19.269
Saldo Programma's	3.400	24.389	-12.577	12.139	0	1.368	4.292	4.292	-4.885	42.188	-47.073	-523.384	4.621	234.017	-229.396
Stelposten	0	-573	0	-300	0	879	0	0	0	6	-6	-1.543	0	0	0
Onvoorzien	0	-100	0	-729	0	0	0	0	0	-829	829	-971	0	0	0
Algemene middelen	4.194	0	0	600	10.293	0	0	0	14.487	600	13.887	434.509	133.275	4	133.271
Totaal begroting excl. Reserves	7.594	23.716	-12.577	11.710	10.293	2.247	4.292	4.292	9.602	41.965	-32.363	-91.389	137.896	234.021	-96.125
Reserves	Onttrek.	Storting	Onttrek.	Storting	Onttrek.	Storting	Onttrek.	Storting	Onttrek.	Storting	Saldo	Saldo	Onttrek.	Storting	Saldo
Reserves Algemene middelen	14.532	2.849	168	50	0	0	0	0	14.700	2.899	11.801	115.928	0	0	0
Mutatie reserves	8.565	1.900	18.800	7.919	0	0	7.763	7.763	35.128	17.582	17.546	-27.554	0	0	0
Begroting incl. reserves	30.691	28.465	6.391	19.679	10.293	2.247	12.055	12.055	59.430	62.446	-3.016	-3.016	137.896	234.021	-96.125

In de kolom 'Bijstellingen tot Zomernota' staan de bijstellingen vanuit eerdere statenvoorstellen waartoe PS al besloten heeft en welke hier administratief worden verwerkt. Deze bijstellingen zijn in paragraaf 1.1.4 Classificatie begrotingswijzigingen toegelicht. Daarna volgen de bijstellingen die in deze Zomernota worden voorgesteld (de oranje kolommen). Vervolgens wordt de bijgestelde begroting gepresenteerd, waarin de primitieve begroting en de bijstellingen zijn gesaldeerd. De laatste kolom laat per programma de realisatie tot en met 30 april zien.

Met deze Zomernota wordt voorgesteld om de baten met € 2,0 miljoen en de lasten met € 18,249 miljoen te verhogen.¹

Ook worden voorstellen gedaan om verschillende reserves te muteren. In totaal stellen we in deze Zomernota voor om € 26,731 miljoen aan diverse reserves te onttrekken. Daarmee verlagen we het saldo van onze reserves en geven we dekking voor het kunnen doen van uitgaven. Tegelijkertijd wordt voorgesteld om een bedrag van € 15,732 miljoen in diverse reserves te storten. Hiermee verhogen we het saldo van onze reserves. De onttrekking aan en stortingen in de reserves zijn deels administratieve wijzigingen. Binnen de reserve Landelijk Gebied is er bijvoorbeeld in totaal voor € 7,763 miljoen geschoven tussen diverse deelreserves. Per saldo hebben deze wijzigingen geen effect op de omvang van deze reserve. Na verrekening met de dotaties en onttrekkingen aan de reserves resteren dus het verhoogde saldo van baten van € 28,739 miljoen en het verhoogde saldo van lasten van € 33,981 miljoen. Salderen we deze beide bedragen komen we op het negatieve saldo van baten en lasten van deze Zomernota van € 5,242 miljoen.

¹ Dit betreft de bedragen voor dotaties en onttrekkingen aan de reserves in de regel "Totaal begroting" net boven de rode velden met Reserves, in de kolommen 'Bijstellingen Zomernota'

Overzicht bijstellingen

In het volgende overzicht is het totaal aan financiële bijstellingen uitgesplitst naar programma en classificatie.

Tabel 2.4 Specificatie begrotingswijziging per categorie (Bedragen x € 1.000)

Programma	Bijstellingen tot Zomernota		1. Beleidsmatige wijzigingen		2. Autonome ontwikkelingen		3. Administratieve wijzigingen		Totaal		Saldo
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	
1. Ruimtelijke ontwikkeling	0	1.224	31	2.170	0	0	-262	-262	-231	3.132	-3.363
2. Landelijk gebied	0	6.278	-5.197	-8.269	0	0	4.258	4.258	-939	2.267	-3.206
3. Bodem, water, milieu	0	446	-4.950	-4.742	0	300	0	0	-4.950	-3.996	-954
4. Energietransitie	0	0	755	2.436	0	475	0	0	755	2.911	-2.156
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	0	5.641	2.876	4.877	0	0	0	0	2.876	10.518	-7.642
6. Bereikbaarheid II - OV	3.400	4.636	-8.273	5.837	0	0	0	0	-4.873	10.473	-15.346
7. Cultuur en erfgoed	0	2.553	0	219	0	0	0	0	0	2.772	-2.772
8. Economie	0	3.344	443	420	0	0	0	0	443	3.764	-3.321
9. Bestuur	0	200	330	407	0	593	296	296	626	1.496	-870
10. Overzicht overhead	0	67	1.408	8.784	0	0	0	0	1.408	8.851	-7.443
Saldo Programma's	3.400	24.389	-12.577	12.139	0	1.368	4.292	4.292	-4.885	42.188	-47.073
Stelposten	0	-573	0	-300	0	879	0	0	0	6	-6
Onvoorzien	0	-100	0	-729	0	0	0	0	0	-829	829
Algemene middelen	4.194	0	0	600	10.293	0	0	0	14.487	600	13.887
Totaal begroting excl. Reserves	7.594	23.716	-12.577	11.710	10.293	2.247	4.292	4.292	9.602	41.965	-32.363
Reserves	Onttrek.	Storting	Onttrek.	Storting	Onttrek.	Storting	Onttrek.	Storting	Onttrek.	Storting	Saldo
Reserves Algemene middelen	14.532	2.849	168	50	0	0	0	0	14.700	2.899	11.801
Mutatie reserves	8.565	1.900	18.800	7.919	0	0	7.763	7.763	35.128	17.582	17.546
Begroting incl. reserves	30.691	28.465	6.391	19.679	10.293	2.247	12.055	12.055	59.430	62.446	-3.016

De classificatie van de begrotingswijzigingen, te weten: bijstellingen tot Zomernota, Beleidsmatige bijstellingen, Autonome ontwikkelingen en Administratieve wijzigingen, zijn in paragraaf 1.1.4 toegelicht.

De financiële bijstellingen tot Zomernota bestaan onder andere uit de structurele (meerjarige) effecten vanuit de Slotwijziging 2022 en de bestemmingsvoorstellen uit de Jaarstukken 2022. Het financieel effect in 2023 uit de Slotwijziging bedraagt € 2,226 miljoen voordelig. De bestemmingsvoorstellen uit de Jaarstukken lopen via de saldireserve en hebben daarmee geen invloed op het begrotingsaldo.

Het saldo van de Zomernota zelf is zoals hiervoor toegelicht € 5,242 miljoen nadelig; bestaande uit beleidsmatige bijstellingen van € 13,288 miljoen nadelig en autonome ontwikkelingen van € 8,046 miljoen voordelig. Per saldo is het effect van de bijstellingen over 2023, inclusief de structurele effecten uit de Slotwijziging, € 3,016 miljoen nadelig. Dit is het saldo van de bijgestelde begroting.

In onderstaande tabel ziet u een overzicht van alle financiële mutaties met een voor- of nadelig financieel effect groter dan € 1 miljoen. In de toelichtingen per beleidsdoel bij de programma's worden ook de mutaties kleiner dan € 1 miljoen toegelicht.

Tabel 2.5 Bijstellingen met een voordelig effect > € 1 miljoen

Bijstellingen met een voordelig effect > € 1 miljoen		Programma	Bedrag (x € 1.000)
Hoger accres Provinciefonds	Meicirculaire 2023 en correctie Meicirculaire 2022	Algemene dekkingsmiddelen	10.183
Lagere kapitaallasten	Lagere kapitaallasten Openbaar vervoer en lagere kapitaallasten wegen en vaarwegen	5	1.435
Bijstelling servicekosten	Doorbelasting servicekosten aan de gemeente Utrecht	10	1.400
Overige mutaties met een voordelig effect < € 1 miljoen		Divers	1.465
Voordelig effect op het saldo van baten en lasten			14.483
Bijstellingen met een nadelig effect > € 1 miljoen		Programma	Bedrag (x € 1.000)
Gestegen energieprijzen	Gestegen energieprijzen	5, 6 en 10	9.136
Fte-uitbreiding bedrijfsvoering	Diverse Fte's bedrijfsvoering	10	1.296
Nieuw subsidiesysteem	Extra kosten door livegang nieuw subsidiesysteem	10	1.193
Overdracht oude wegdelen N484		5	1.174
Nieuw ERP-systeem	Aanschaf, implementatie en beheer ERP-systeem	10	1.160
Enmalige uitkering CAO 2022/2023		Algemene dekkingsmiddelen	1.015
Overige mutaties met een nadelig effect < € 1 miljoen		Divers	4.751
Nadelig effect op het saldo van baten en lasten			19.725
Saldo Zomernota			-5.242

Zoals u kunt lezen in bovenstaande tabel is het hogere accres uit het Provinciefonds de voornaamste bijstelling met een voordelig effect. Het voordeel bedraagt € 10,183 miljoen en is tweeledig. Enerzijds is er een voordelig effect uit de Meicirculaire 2023 van € 4,703 miljoen. Anderzijds is er in deze Zomernota een correctie van het provinciefonds 2022 over het jaar 2023 verwerkt, wat een voordeel oplevert van € 5,480 miljoen. Uw Staten zijn over de effecten van de Meicirculaire 2023 geïnformeerd in statenbrief 'Uitkomsten meicirculaire provinciefonds 2023' (UTSP-1592886072-652).

De grootste lastenstijgingen doen zich voor in programma 5 (Bereikbaarheid I Algemeen), programma 6 (Bereikbaarheid II OV) en programma 10 (overhead), De gestegen lasten kennen bij alle drie de programma's voor een groot deel dezelfde reden; namelijk de gestegen energieprijzen. Voor de verlichting bij wegen zijn de energielasten met € 1,700 miljoen gestegen, voor het OV met € 4,300 miljoen en voor onze eigen panden met € 3,136 miljoen. Dit is samen € 9,136 miljoen.

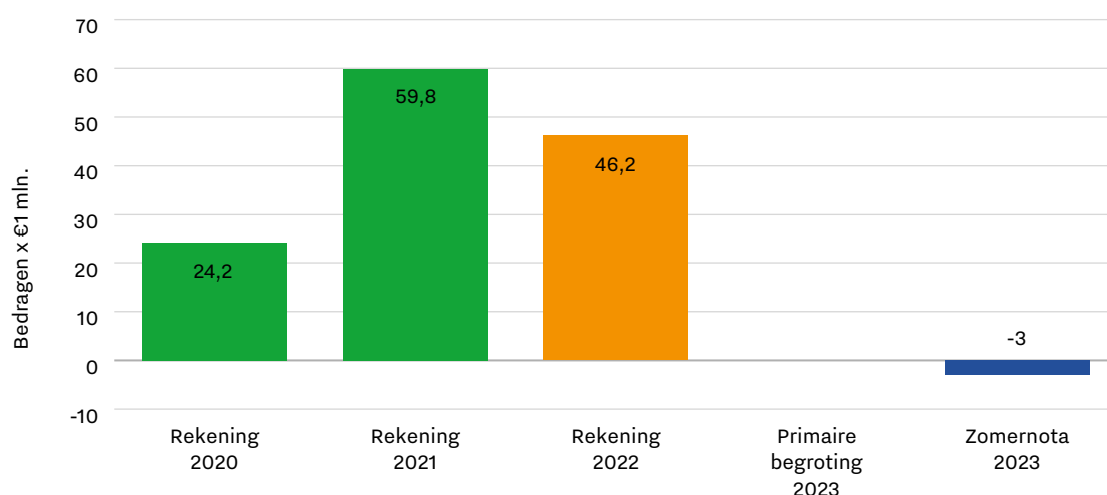
Twee andere grotere nadelige bijstellingen van budgetten betreft de extra lasten voor de implementatie van het nieuwe en geautomatiseerde subsidieverwerkingssysteem en hogere lasten voor het nieuwe financiële ERP pakket (SAP S4 Hana), welke per 1 januari 2024 live gaat. De meerkosten bedragen respectievelijk € 1,193 miljoen en € 1,160 miljoen. Voor het nieuwe subsidiesysteem komt dit voornamelijk door een combinatie van vertraging van de implementatie en het wegwerken van achterstanden. De meerkosten van het nieuwe financieel systeem zijn het gevolg van een hoger uitgevallen aanbesteding.

In de programmaverantwoording van hoofdstuk 3 zijn op het niveau van de beleidsdoelen alle bijstellingen met een voor- of nadelig effect toegelicht. Een voordelig effect ontstaat door hogere baten, of lagere lasten. Nadelige effecten zijn lagere baten, of hogere lasten.

Analyse bijgestelde begroting

In deze paragraaf wordt met behulp van visualisaties inzicht gegeven in de financiële stand van zaken in deze Zomernota. De toelichtende tekst volgt ná de visualisatie.

Figuur 2.1 Saldo van baten en lasten (vóór bestemmingsvoorstellen)

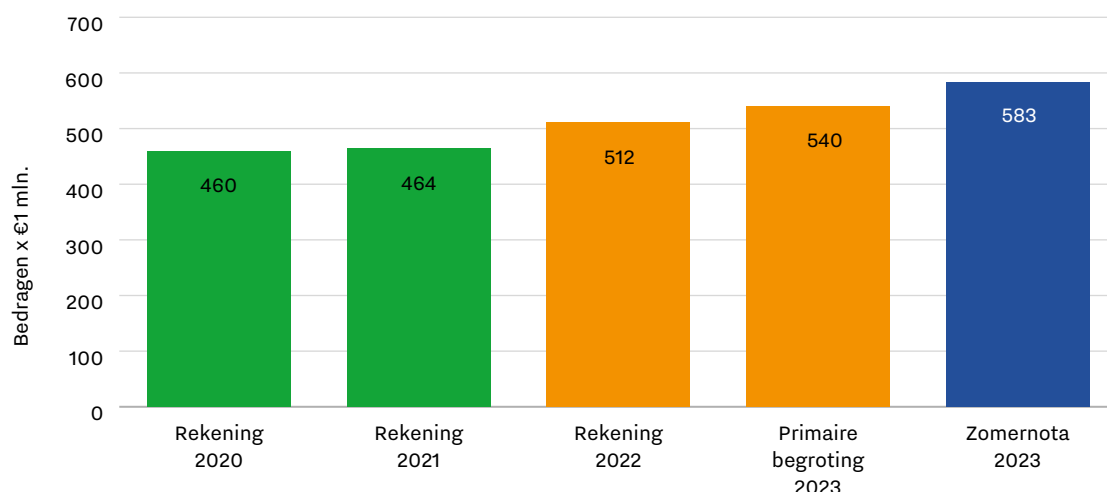

Na deze Zomernota komt het saldo van baten en lasten in de bijgestelde begroting uit op € 3,016 miljoen nadelig, bestaande uit het saldo van de Zomernota ad € 5,242 miljoen nadelig en de structurele effecten van de Slotwijziging ad € 2,226 miljoen voordelig. Op basis van onze ervaring is de verwachting dat richting het einde van dit jaar zal blijken dat het saldo toch voordeliger uitvalt dan nu voorzien, bijvoorbeeld omdat subsidiebudgetten niet volledig worden uitgegeven. Dit is op de peildatum van deze Zomernota (30 april) echter lastig in te schatten. In het Statenvoorstel bij deze Zomernota licht

GS toe dat de verdere ontwikkeling van ons voorspellend vermogen een aandachtspunt blijft. Er zijn stappen gezet bij deze zomernota, maar we zijn er nog niet. Ook bij de komende P&C-producten blijft het voorspellend vermogen een aandachtspunt en worden verdere stappen gezet.

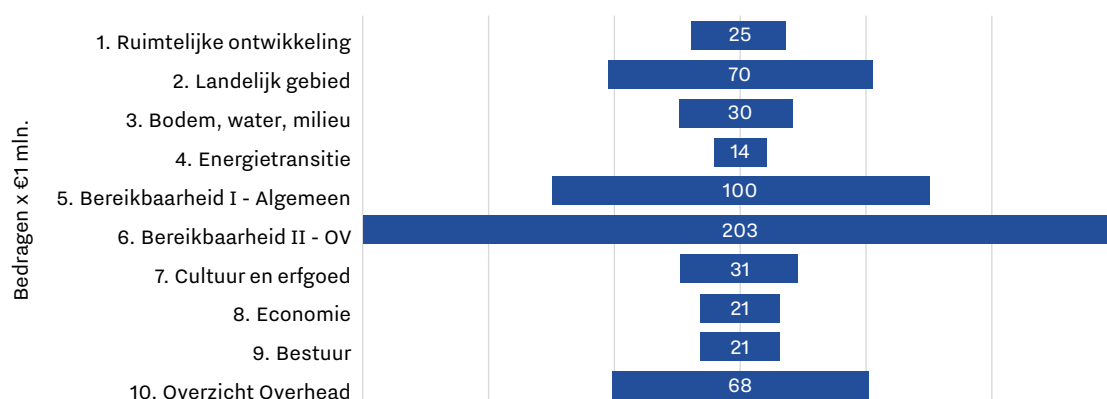
Exploitatielasten

Figuur 2.2 Totaal exploitatielasten (programma's en Overzicht Overhead)

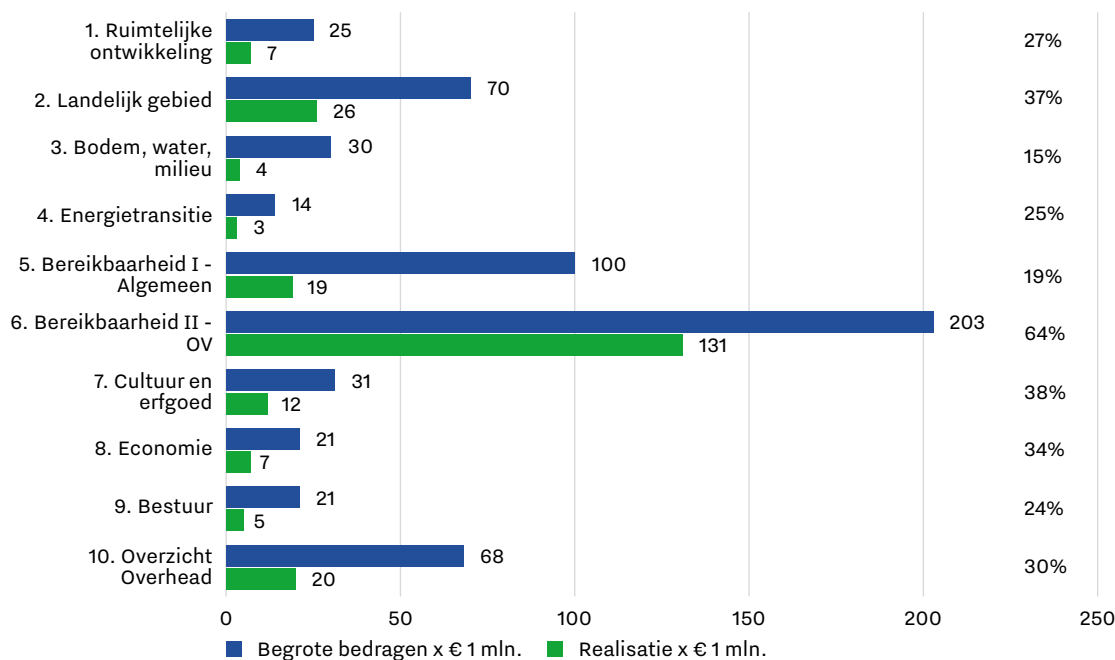
Na vaststelling van de voorgestelde begrotingswijzingen bedraagt het begrote lastensaldo in de programma's en het Overzicht Overhead voor 2023 € 583 miljoen. Dit is € 43 miljoen hoger dan de primaire begroting 2023. Ruim de helft daarvan (bijna € 24 miljoen) is het gevolg van bijstelling tot aan de Zomernota. Dit zijn net name de bestemmingsvoorstellen uit de Jaarstukken 2022 en structurele effecten uit de Slotwijziging 2022. Het overige (bijna € 18 miljoen) zijn bijstellingen die in deze Zomernota worden voorgesteld. Hier ligt een relatie met de bijstellingen met een nadelig effect uit voorgaand overzicht, waarbij met name de gestegen energieprijzen de exploitatielasten doen toenemen. In aanloop naar de Slotwijziging 2023 met peildatum 31 augustus 2023 vindt er een herziene, kritische check plaats op het realiteitsgehalte van het nu geraamde lastenbedrag.

Figuur 2.3 Begrote exploitatielasten 2023 (stand Zomernota)

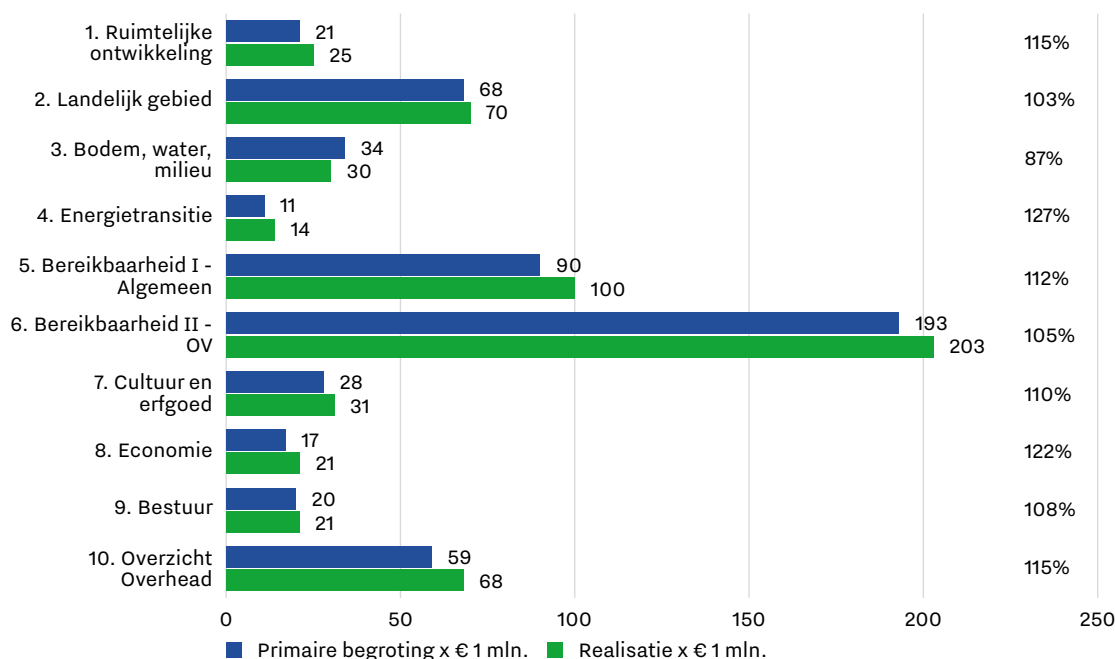
De begrote € 583 miljoen aan exploitatielasten heeft betrekking op de negen programma's en het Overzicht Overhead. De programma's van Bereikbaarheid nemen gezamenlijk 53% van de lasten voor hun rekening.

Figuur 2.4 Begroting vs. realisatie exploitatielasten 2023 (stand Zomernota)

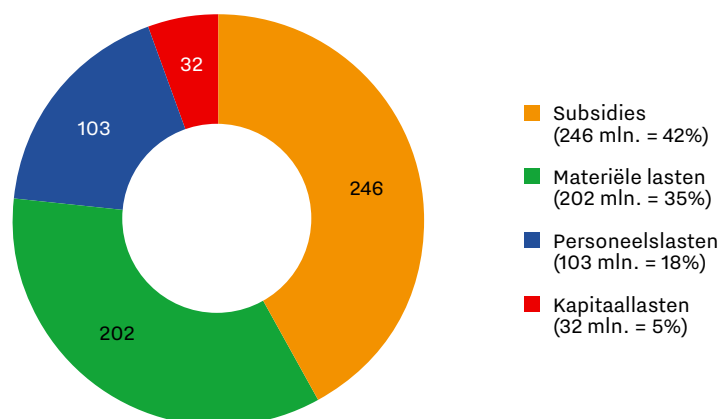
In deze Zomernota zijn bij elk programma per beleidsdoel ook de realisatiecijfers per 30 april 2023 getoond. In bovenstaande visualisatie is daarbij de vergelijking gemaakt met de bijgestelde begroting ná verwerking van de voorgestelde begrotingswijzigingen in deze Zomernota. Het gerealiseerde lastensaldo bedraagt per 30 april ongeveer € 234 miljoen. Dat is 40% van het begrote lastensaldo. Dat is na vier van de twaalf maanden (33%) een bovengemiddelde realisatie. Wetend dat in de zomermaanden en de laatste twee weken van december vaak minder activiteiten worden gerealiseerd lijken we met dit percentage van de gerealiseerde begroting op de goede weg. Anderzijds is er wel sprake van een scheve verdeling en scoren niet alle programma's een realisatie van 33% tot 40%.

Figuur 2.5 Primaire begroting vs. Bijgestelde begroting (prognose 2023)

De bijstellingen in 2023 tot de Zomernota en de bijstellingen in de Zomernota zelf tellen op tot € 43 miljoen. Het totale lastensaldo in 2023 komt na vaststelling van de Zomernota daarmee uit op € 583 miljoen. Dit is een ophoging van 8% ten opzichte van de primaire begroting 2023. Bovenstaande grafiek laat voor elk programma en voor het Overzicht Overhead de absolute en procentuele ophogingen zien. Met uitzondering van Programma 3 wordt er in elk programma het lastensaldo verhoogd.

Figuur 2.6 Begrote exploitatielasten 2023 naar soort (stand Zomernota)

In bovenstaande visualisatie is inzichtelijk gemaakt hoe de begrote lasten van € 583 miljoen zijn opgebouwd in de begroting. De procentuele verdeling van de begrote lasten ligt in lijn met de gepresenteerde cijfers in de jaarstukken 2022.

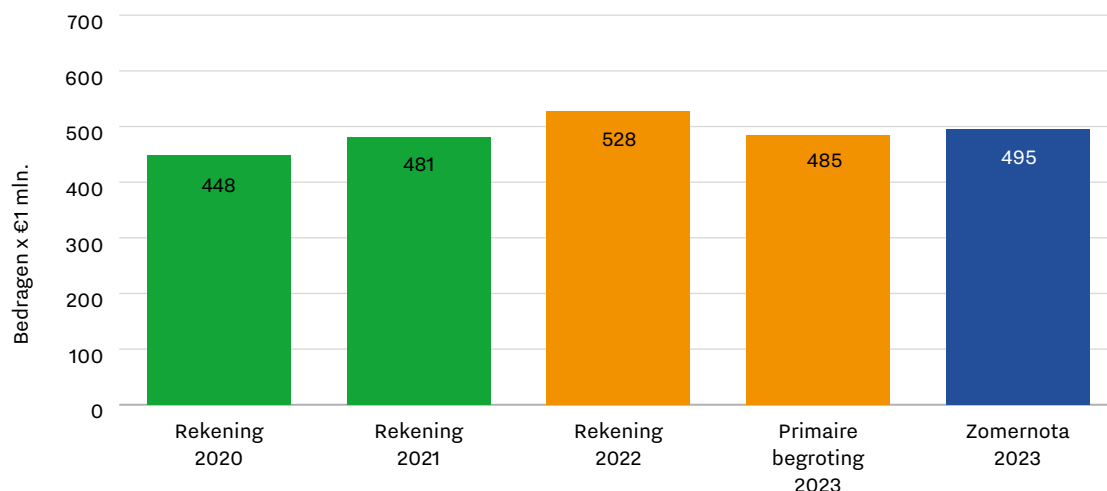
De te verstrekken subsidies (inclusief inkomensoverdrachten) vormen met € 246 miljoen (42%) daarbij de hoofdmoot van de begroting. De post ‘materiële lasten’, goed voor ruim 1/3 van de begrootte lasten is met € 202 miljoen opgebouwd uit een grote variatie aan verschillende uitgaven, waaronder de kosten voor beheer en onderhoud van het wegennet en het openbaar vervoer, de vervoerskosten voor de regiotaxi, en de kosten die gepaard gaan met de aankoop van gronden voor o.a. het Natuurnetwerk Nederland.

De gerealiseerde personeelslasten bedragen 18% van de totale realisatie en tellen op tot € 103 miljoen. Deze lasten worden gevormd door de werkgeverslasten van in dienst zijnde medewerkers, diverse overige personele lasten en de lasten van inhuur die op openstaande vacatures zijn ingezet.

De gerealiseerde kapitaallasten à € 32 miljoen bestaan uit de afschrijvingslasten van bezittingen van de provincie. Voorbeelden hiervan zijn gebouwen, trams en infrastructuur en diverse hard- en software. De kapitaallasten bedragen 5% van de totale gerealiseerde lasten in 2023.

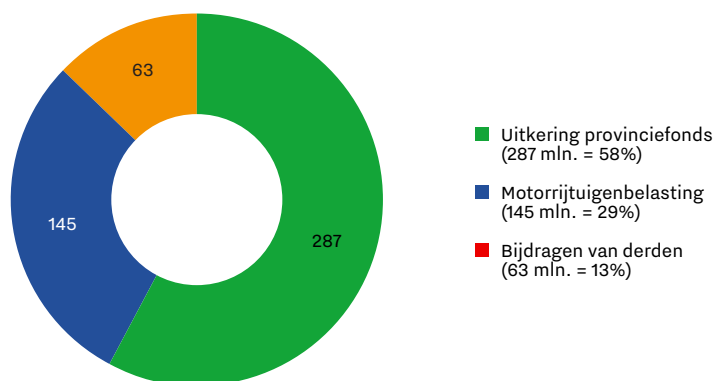
Exploitatiebaten

Figuur 2.7 Totaal exploitatiebaten

Na vaststelling van de voorgestelde begrotingswijzingen bedraagt het begrote batensaldo voor 2023 € 495 miljoen. Dit is € 10 miljoen hoger dan eerder geraamd. Ruim € 7 miljoen hiervan betreft structurele effecten uit de Slotwijziging 2022. Bijna € 2 miljoen zijn bijstellingen in deze Zomernota, voornamelijk als gevolg van de het hogere accres vanuit het Provinciefonds.

Figuur 2.8 Begrote exploitatiebaten 2023 naar soort (stand Zomernota)

In bovenstaande visualisatie is inzichtelijk gemaakt hoe de begrote baten van € 495 miljoen zijn opgebouwd in de begroting. De uitkering uit het provinciefonds blijft de grootste inkomstenbron voor de provincie, gevolgd door de opcenten die we heffen op de motorrijtuigenbelasting. De post 'bijdragen van derden' is opgebouwd uit diverse verwachte inkomsten, zoals de huurbaten van de OV-infrastructuur en van externe huurders van het provinciehuis. Ook diverse (specifieke) bijdragen van het Rijk en te ontvangen bijdragen van gemeenten worden hiertoe gerekend.

Overzicht verwachte ontwikkeling van de reserves

Het werken met bestemmingsreserves is kenmerkend voor organisaties zonder winstoogmerk in het algemeen en voor overheidsorganisaties in het bijzonder. Bij deze organisaties staat immers niet het maken van winst en daarmee de groei van het eigen vermogen centraal, maar het behalen van bepaalde maatschappelijke doelen.

In het jaar 2023 is sprake van omvangrijke financiële mutaties die via de reserves worden afgewikkeld. Ná verwerking van de voorgestelde begrotingswijzigingen in deze Zomernota gaat het om bijna € 228 miljoen aan onttrekkingen, waarvan ruim € 210 miljoen betrekking heeft op het lopende jaar. Het resterende deel van € 17 miljoen betreft de verwerking van de resultaatbestemmingen uit de Jaarstukken 2022. Daarnaast wordt er in de diverse reserves een bedrag gestort van ruim € 185 miljoen, waarvan ruim € 134 miljoen betrekking heeft op het lopende jaar. Het resterende deel van € 51 miljoen betreft de verwerking van de resultaatbestemmingen uit de Jaarstukken 2022.

In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welke bedragen er zijn begroot om in de verschillende reserves te worden gestort en/of daaraan te onttrekken.

Tabel 2.6 Prognose ontwikkeling reserves op basis van de Zomernota 2023

Prognose ontwikkeling reserves op basis van de Zomernota 2023	Saldo 31-12-2022	Resultaat- bestemming 2022: toevoegingen	Resultaat- bestemming 2022: onttrekkingen	Toevoegingen	Onttrekkingen	Prognose saldo 31-12-2023
a. Algemene reserves						
Saldireserve	201.268	49.037	14.532	22.284	126.579	131.478
Reserve Weerstandsvermogen	45.000	-	-	50	-	45.050
Subtotaal a.	246.268	49.037	14.532	22.334	126.579	176.528
b. Bestemmingsreserves						
Afwaardering aandelen deelnemingen	3.000	-	-	3.000	-	6.000
Beheer en Onderhoud Openbaar vervoer	3.819	-	-	358	-	4.177
Beheer en Onderhoud (vaar)wegen	6.714	-	-	3.000	7.412	2.302
Cofinancieringsfonds	422	-	-	-	400	22
Egalisatie Bodemsanering	4.382	-	-	450	1.784	3.048
Energietransitie	3.720	-	-	773	2.929	1.564
Gebiedsprocessen Stikstof	15.742	-	-	8.050	-	23.792
Groen groeit mee	-	-	-	6.000	-	6.000
Groot onderhoud Huisvesting	4.056	-	-	-	-	4.056
Hart vd Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg	7.026	-	-	-	1.264	5.762
IGP/RAP	2.000	-	-	-	-	2.000
Investeringsfonds Provinciaal erfgoed	113	-	-	-	-	113
Lastneming subsidies	7.528	-	-	-	2.470	5.058
Meerjarige programma's en projecten	16.505	2.000	61	4.333	4.811	17.966
Mobiliteitsprogramma	103.949	-	1.172	0	16.959	85.819
OV Concessie	36.964	-	-	27.476	31.342	33.098
Programma Landelijk gebied	60.266	-	1.616	58.579	12.981	104.248
Realisatiestrategie Natuurvisie	12.732	-	-	405	1.670	11.467
Subtotaal b.	288.939	2.000	2.849	112.424	84.021	316.493
Totaal (a + b)	535.207	51.037	17.381	134.758	210.600	493.021

Stortingen in en/of onttrekkingen aan de saldireserve

In deze Zomernota zijn de volgende mutaties van het jaar 2023 met de saldireserve verwerkt:

- in de categorie 'Bijstellingen tot Zomernota' wordt € 1.172.000 gestort in de saldireserve, na de verwerking van de vrijval uit de reserve Mobiliteitsprogramma vanuit het Statenvoorstel bij de Jaarstukken 2022;
- in de categorie 'Bijstellingen tot Zomernota' wordt € 1.677.000 gestort in de saldireserve, na de verwerking van twee dekkingsvoorstellen (als gevolg van onttrekkingen aan twee reserves) vanuit het Statenvoorstel bij de Jaarstukken 2022;
- in de categorie 'Bijstellingen tot Zomernota' wordt € 12.532.000 onttrokken aan de saldireserve, na de verwerking van de bestemmingsvoorstellen vanuit het Statenvoorstel bij de Jaarstukken 2022;
- in de categorie 'Bijstellingen tot Zomernota' wordt € 2.000.000 onttrokken aan de saldireserve en toegevoegd aan de reserveprojecten ten behoeve van doorontwikkeling Omgevingsdienst ODRU en RUD.

Daarnaast wordt er in deze Zomernota de volgende mutatie in de saldireserve voorgesteld:

- een onttrekking van € 168.000 in verband met het Programma Wet Open Overheid (Woo). Dit voorstel is nader toegelicht in hoofdstuk 3, bij de financiële toelichtingen van programma 10.2.

De geprognosticeerde voordelige begrotingssaldi 2024-2026 uit de Programmabegroting 2023 zijn in de saldireserve gestort. In de Kaderbrief 2024 zijn de positieve saldi van baten en lasten gedeeltelijk ingezet ter dekking van het meerjarige begrotingssaldo 2024-2026. Mocht PS het statenvoorstel bij de Kaderbrief 2024-2027 ongewijzigd vaststellen, dan zal de Saldireserve in de komende jaren weer toenemen door de positieve jaarsaldi van baten en lasten. Eind 2027 zal de Saldireserve dan zijn toegenomen tot ruim € 267,5 miljoen. Dit is het saldo voor de begrotingswijzigingen die voort kunnen komen uit een nieuw coalitie akkoord of nieuw college uitvoeringsprogramma.

Effect op meerjarig saldo begroting

In deze Zomernota zijn ook meerjarige bijstellingen opgenomen. Dat wil zeggen dat we niet alleen de begroting 2023 maar ook die van het jaar (of jaren) daarna. De meeste van die mutaties zijn budgettair neutraal en beïnvloeden daarmee niet het begrotingssaldo.

Voor wat betreft de meerjarige bijstellingen die wel een effect hebben op het begrotingssaldo is er een zekere samenhang met de Kaderbrief 2024-2027. De kaderbrief loopt qua proces iets voor op de Zomernota. Hierdoor zijn de meeste meerjarige bijstellingen al in de Kaderbrief meegenomen en indien relevant alleen incidenteel voor 2023 in de Zomernota verwerkt.

Er is daarentegen een aantal mutaties met een meerjarig effect op het begrotingssaldo die niet in de Kaderbrief zijn verwerkt. Dit betreffen:

- bijstelling van de huurinkomsten. Doordat er huurders zijn vertrokken zijn er verdiepingen leeg komen te staan. Tegelijkertijd zijn er ook extra verdiepingen verhuurd aan de gemeente Utrecht in verband met de opvang van Oekraïense vluchtelingen. In Programma 9 en Programma 10 leidt dit per saldo tot een structureel voordeel;
- coördinator subsidies. Door de groei van het aantal subsidieaanvragen is er een coördinator subsidies nodig, wat leidt tot een structureel nadeel in Programma 10;
- dekking van projecten naar beheer. Om het beheer van ICT-gerelateerde projecten op professionele en adequate wijze in te richten wordt er structureel budget gevraagd in Programma 10;
- ondersteuning en adviesdiensten. Vanwege de toegenomen complexe vragen in lopende opgaven omtrent fiscaliteit en treasury wordt er structureel budget gevraagd in Programma 10;
- upgrade microfocus. Het aantal gebruikers waarvoor een licentie Microfocus (op de laptop) noodzakelijk is, is de afgelopen jaren opgelopen. Hiervoor is structureel budget nodig in Programma 10.

Per saldo zorgen bovengenoemde meerjarige mutaties in 2024 en 2025 voor een nadelig effect van € 350.000 en vanaf 2026 voor een voordelig effect van € 250.000. Wij hebben in de Kaderbrief 2024 en het bijgesloten statenvoorstel al rekening gehouden met een stelpost voor wat mogelijk nakomende posten na de analyse van baten en lasten bij de Zomernota. Wij zullen bij de begroting 2024 voorstellen de bovengenoemde vijf posten te verrekenen met de stelpost.

Tot slot zorgt een wijziging in kasritme binnen Programma 3 voor een nadeel in 2024 (en een voordeel in 2023). Oorzaak hiervan is een verwachte verschuiving van zowel de lasten als de baten als gevolg van vertragingen van subsidieaanvragen rondom de gebiedsprocessen bodemdaling Veenweide. Dit betekent een daling van de lasten en baten in 2023 en ophoging van lasten en baten in 2024. Per saldo is het effect op het begrotingssaldo in 2023 € 875.000 voordelig en in 2024 € 875.000 nadelig.

Een soortgelijke wijziging in kasritme vindt ook plaats binnen Programma 8, als gevolg waarvan er een voordelig effect is in 2023 en een nadelig effect in 2025.

Tabel 2.7 Programma - Beleidsdoel (bedragen x €1.000)

Programma - Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Baten 2023	Lasten 2023	Saldo 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1. Ruimtelijke ontwikkeling	1.033	1.908	-875			
2. Landelijk gebied	8.051	9.393	-1.342			
3. Bodem, water, milieu	-1.593	-3.602	2.008	-1.203	-328	-328
4. Energietransitie	3.284	3.684	-400			
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	3.156	4.877	-1.722			
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	1.646	5.837	-4.191			
7. Cultuur en erfgoed		873	-873	-99	-99	-99
8. Economie	668	481	188		-188	
9. Bestuur	410	1.296	-886	14	14	14
10. Overzicht overhead	1.576	8.784	-7.207	-355	-358	239
Algemene middelen	10.293	450	9.843	427	427	427
Totaal	28.523	33.981	-5.458	-1.216	-532	253

HOOFDSTUK

3

Programmaverantwoording

1. Ruimtelijke ontwikkeling

Voortgang in een oogopslag

Tabel 3.1 Beleidsdoel - meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteit	Planning	Budget
1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten.	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing noodzakelijk
1.1.1 De integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd.	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
1.1.2 Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt meer ruimte aan regionale opgaven	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
1.1.3 Met gemeenten wordt pro-actiever samengewerkt aan lokale opgaven vanuit wederzijdse belangen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
1.1.4 Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
1.1.5 In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
1.1.6 Nieuwe ontwikkelingen voegen meer ruimtelijke kwaliteit toe	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
1.1.7 Data en digitale toepassingen worden beter benut	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik.	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
1.2.1 Bij gebieds- en omgevingsgericht werken, zetten we in op het slim combineren van provinciale doelen, o.a. met behulp van vindingrijk aanpakken in ruimtelijke werkprocessen en effectieve samenwerking.	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
1.2.2 Bij gebiedsontwikkeling is meer aandacht voor het slim combineren van provinciale doelen (Doel komt te vervallen door integratie met doel 1.2.1)			
1.2.3 De gebiedsontwikkelingen Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn verder ontwikkeld en gerealiseerd	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
1.3.1 De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning	
1.3.2 Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
1.3.3 Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing	voortgang conform planning	voortgang conform planning	

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.2 Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Ruimte maatschappelijke ontw.	1.262	10.935	-9.673	-262	463	1.000	11.398	-10.398	15	2.932	-2.917
1.2 Gebiedsontwikkeling en ruimtegebruik		3.116	-3.116	31	1.974	31	5.090	-5.059	471	2.357	-1.887
1.3 Passende woonruimte woningbehoefte		7.328	-7.328		695		8.023	-8.023		1.379	-1.379
Totaal voor bestemming	1.262	21.379	-20.117	-231	3.132	1.031	24.511	-23.480	486	6.669	-6.183
Mutaties reserves											
Res. 01. Ruimtelijke ontwikkeling	780	6.000	-5.220	1.764		2.544	6.000	-3.456			
Totaal mutaties reserves	780	6.000	-5.220	1.764		2.544	6.000	-3.456			
Totaal na bestemming	2.042	27.379	-25.337	1.533	3.132	3.575	30.511	-26.936	486	6.669	-6.183

Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.3 Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1.1 Ruimte maatschappelijke ontw.	-10.398	-2.917	-7.481	-9.154	-9.270	-9.270
1.2 Gebiedsontwikkeling en ruimtegebruik	-5.059	-1.887	-3.172	-3.295	-3.087	-3.087
1.3 Passende woonruimte woningbehoefte	-8.023	-1.379	-6.644	-8.229	-6.729	-6.729
Totaal programma voor bestemming	-23.480	-6.183	-17.297	-20.678	-19.086	-19.086
Mutaties reserves	-3.456		-3.456	1.700		
Totaal programma na bestemming	-26.936	-6.183	-20.753	-18.978	-19.086	-19.086

1.1 Ruimte maatschappelijke ontwikkelingen

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.4 Beleidsdoel - meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten.	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
1.1.1 De integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd.	voortgang conform planning	voortgang conform planning
1.1.2 Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt meer ruimte aan regionale opgaven	voortgang conform planning	voortgang conform planning
1.1.3 Met gemeenten wordt pro-actiever samengewerkt aan lokale opgaven vanuit wederzijdse belangen	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
1.1.4 Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen	voortgang conform planning	voortgang conform planning
1.1.5 In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen	voortgang conform planning	voortgang conform planning
1.1.6 Nieuwe ontwikkelingen voegen meer ruimtelijke kwaliteit toe	voortgang conform planning	voortgang conform planning
1.1.7 Data en digitale toepassingen worden beter benut	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.5 Beleidsdoel 1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten.

Beleidsdoel 1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten.		
Meerjarendoel 1.1.1 De integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd.		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

De planning voor de eerste herziening van de Omgevingsverordening is verschoven naar het eerste kwartaal van 2024. Deze planning is aangepast naar aanleiding van de vaststelling van de inwerkingstredingsdatum van de Omgevingswet: 1 januari 2024.

Tabel 3.6 *Meerjarendoelen 1.1.2 - 1.1.4*

Meerjarendoel 1.1.2 Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt meer ruimte aan regionale opgaven		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 1.1.3 Met gemeenten wordt pro-actiever samengewerkt aan lokale opgaven vanuit wederzijdse belangen		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 1.1.4 Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Door verschuiving van de planning bij de Rijkspartners is het Ruimtelijk Voorstel in oktober gereed. Het Ruimtelijk Arrangement schuift door naar 2024.

Tabel 3.7 *Meerjarendoelen 1.1.5 - 1.1.7*

Meerjarendoel	1.1.5	In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen	
		Activiteit	Planning
Stand van zaken		voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel	1.1.6	Nieuwe ontwikkelingen voegen meer ruimtelijke kwaliteit toe	
		Activiteit	Planning
Stand van zaken		voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel	1.1.7	Data en digitale toepassingen worden beter benut	
		Activiteit	Planning
Stand van zaken		voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.8 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	1.262	10.935	-9.673	-262	463	1.000	11.398	-10.398	15	2.932	-2.917

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.9 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Aanpassing Ruimtelijk Voorstel						
					-196	-196

Na het aanbieden van het startpakket door het Rijk in december 2022 is in 2023 gestart met het maken van het Ruimtelijk Voorstel. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2023 was nog niet bekend welke uitgaven hiermee gemoeid waren. Inmiddels is dit begroot, hiervoor is € 396.000 nodig. Bij het dekken van de kosten zijn bij de jaarrekening middelen doorgeschoven vanuit 2022. Tevens is de inschatting dat deels gebruik gemaakt kan worden van bestaande begrotingsmiddelen binnen 1.1.1. Aanvullend hierop is nog € 231.000 benodigd. De dekking zal voor € 35.000 binnen het programma gehaald worden de overige € 196.000 zal gedekt worden door de algemene middelen.

Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022	529	-529
---------------------------------------	-----	------

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Totaal	Administratieve wijzigingen GS		-262	262	-262	262
Totaal	1.1 Ruimte maatschappelijke ontw.	529	-262	66	-262	-463

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.10 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	1.000	15	985	612	350	350
Lasten	11.398	2.932	8.466	9.766	9.620	9.620
Saldo	-10.398	-2.917	-7.481	-9.154	-9.270	-9.270

1.2 Gebiedsontwikkeling en ruimtegebruik

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.11 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik.	voortgang conform planning	voortgang conform planning
1.2.1 Bij gebieds- en omgevingsgericht werken, zetten we in op het slim combineren van provinciale doelen, o.a. met behulp van vindingrijk aanpakken in ruimtelijke werkprocessen en effectieve samenwerking.		
1.2.2 Bij gebiedsontwikkeling is meer aandacht voor het slim combineren van provinciale doelen (Doel komt te vervallen door integratie met doel 1.2.1)		
1.2.3 De gebiedsontwikkelingen Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn verder ontwikkeld en gerealiseerd	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.12 Beleidsdoel 1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik.

Beleidsdoel	1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik.	Activiteit	Planning
Meerjarendoel	1.2.1 Bij gebieds- en omgevingsgericht werken, zetten we in op het slim combineren van provinciale doelen, o.a. met behulp van vindingrijk aanpakken in ruimtelijke werkprocessen en effectieve samenwerking.		
		voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel	1.2.2 Bij gebiedsontwikkeling is meer aandacht voor het slim combineren van provinciale doelen (Doel komt te vervallen door integratie met doel 1.2.1)		
Meerjarendoel	1.2.3 De gebiedsontwikkelingen Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn verder ontwikkeld en gerealiseerd		
		voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Dit beleidsdoel wordt toegelicht in paragraaf 4.3 van de zomernota.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.13 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		3.116	-3.116	31	1.974	31	5.090	-5.059	471	2.357	-1.887

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.14 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Aanpassing lasten HvH			31	-1.295	31	-1.295

De 'rode' projecten van Hart van de Heuvelrug zijn onderdeel van de voorraden op de balans, de uitgaven en inkomsten lopen via programma 1. De begroting van deze projecten worden door middel van de actualisatie van de grondexploitaties vastgesteld en daarna opgenomen in de provinciale begroting. Voor 2023 zijn de lasten ingeschat op € 2,6 mln. voor project Woonwijk Vliegbasis Soesterberg en € 0,6 mln. voor de lopende projecten Hart van de Heuvelrug, vnl. Sortie 16. Er zijn geen baten voor 2023 voorzien. De lasten worden doorgezet naar de voorraden.

Verder wordt de afschrijvingslast (€ 1,2 mln.) en de verwachte winstneming (€ 31.000 aan baten) van Hart van de Heuvelrug op dit programma verantwoord. Het saldo van deze twee bedragen, vermeerderd met de lasten van het programmabureau (€ 62.000) wordt gedekt door een onttrekking uit de reserve Hart van de Heuvelrug (€ 1.264.000).

Bomencompensatie programma Hart de Heuvelrug					-679	-679
---	--	--	--	--	------	------

Tijdens de vergadering van Gedeputeerde Staten op 9 mei jl. is besloten om een bedrag van € 679.000 toe te voegen aan het programma Hart van de Heuvelrug. Dit budget is bedoeld voor toekomstige bossencompensatie, waarbij er bomen worden gepland ter compensatie van de kap van bomen elders binnen het programma Hart van de Heuvelrug. Dekking komt uit de post Onvoorzien.

Totaal	1.2	Gebiedsontwikkeling en ruimtegebruik		31	-1.974	31	-1.974
---------------	------------	---	--	----	--------	----	--------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.15 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	31	471	-440			
Lasten	5.090	2.357	2.733	3.295	3.087	3.087
Saldo	-5.059	-1.887	-3.172	-3.295	-3.087	-3.087

1.3 Passende woonruimte bij woningbehoefte

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.16 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
1.3	Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning
1.3.1	De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk	voortgang conform planning	voortgang conform planning
1.3.2	Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave	voortgang conform planning	voortgang conform planning
1.3.3	Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.17 Beleidsdoel 1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.

Beleidsdoel 1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.			
Meerjarendoel	1.3.1	De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk	
		Activiteit	Planning
Stand van zaken		bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning

Toelichting

De situatie op de woningmarkt is gekanteld ten opzichte van ruim een jaar geleden. Door een combinatie van inflatie, stijgende rente en materiaalkosten, onzekerheid over stikstofruimte en ruimte op het elektriciteitsnet en voortdurend tekorten aan mensen en middelen, loopt de woningbouw vertraging op en loopt het aantal verleende bouwvergunningen terug. Het is nog niet exact aan te geven wat dit betekent voor de inzet van de provincie. Enerzijds vraagt de groeiende regierol van de provincie om extra inzet omdat de provincie dichter op gemeenten, corporaties en ontwikkelaars opereert om zo vroegtijdig inzicht te hebben in knelpunten in de realisatie, anderzijds kan het zijn dat er minder beroep wordt gedaan subsidies omdat er simpelweg minder woningbouwplannen zijn. Alle partijen zetten zich in op het zo snel mogelijk weer vlot trekken van de woningbouwproductie.

Tabel 3.18 Meerjarendoel 1.3.2 - 1.3.3

Meerjarendoel	1.3.2	Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave	
		Activiteit	Planning
Stand van zaken		voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel	1.3.3	Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing	
		Activiteit	Planning
Stand van zaken		voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.19 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		7.328	-7.328		695		8.023	-8.023		1.379	-1.379

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.20 en 3.21 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022			195			-195
Structurele effecten Slotwijziging 2022			500			-500
Totaal 1.3 Passende woonruimte woningbehoefte			695			-695

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.22 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	8.023	1.379	6.644	8.229	6.729	6.729
Saldo	-8.023	-1.379	-6.644	-8.229	-6.729	-6.729

2. Landelijk gebied

Voortgang in een oogopslag

Tabel 3.23 Voortgang in een oogopslag

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteit	Planning	Budget
2.1 Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
2.1.1 Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is verder gerealiseerd (groter van oppervlakte)	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
2.1.2 De Groene Contour is verder gerealiseerd	bijsturing noodzakelijk	bijsturing noodzakelijk	
2.1.3 Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
2.1.4 Het areaal bos buiten het NNN en de Groene Contour is vergroot.	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
2.2.1 Het beheer van bestaande bos-, natuur- en agrarische gebieden is effectiever en efficiënter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
2.2.2 De biodiversiteit in stad en platteland is verbeterd	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing noodzakelijk	
2.2.3 De balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
2.3 De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
2.3.1 De betrokkenheid van inwoners bij natuur is groter en de samenwerking tussen bij natuur betrokken partijen is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw	voortgang conform planning	voortgang conform planning	bijsturing noodzakelijk
2.4.1 De landbouw is meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
2.4.2 Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
2.4.3 Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is door sloop of hergebruik teruggedrongen	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning	
2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
2.5.1 De leefbaarheid van het landelijk gebied en de kleine kernen is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.24 Overzicht van baten en lasten

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
2.1 Natuurnetwerk robuust (ontwikkeld)	3.105	17.601	-14.496	73	-7	3.178	17.594	-14.416	-31	2.471	-2.502
2.2 Kwaliteit van natuur is goed/divers	1.491	42.671	-41.180	-582	-1.052	909	41.619	-40.710	155	17.448	-17.292
2.3 Verbinding natuur, mensen, maatsch.		3.479	-3.479		792		4.271	-4.271		3.514	-3.514
2.4 Duurzaamheid substantieel onderdeel	900	3.557	-2.657	-430	2.403	470	5.960	-5.490	38	1.552	-1.514
2.5 Leefbaarheid van landelijk gebied		382	-382		131		513	-513		853	-853
Totaal voor bestemming	5.496	67.690	-62.194	-939	2.267	4.557	69.957	-65.400	162	25.838	-25.676
Mutaties reserves											
Res. 02. Landelijk gebied	1.670	53.015	-51.345	11.326	13.404	12.996	66.419	-53.424			
Totaal mutaties reserves	1.670	53.015	-51.345	11.326	13.404	12.996	66.419	-53.424			
Totaal na bestemming	7.166	120.705	-113.539	10.387	15.671	17.553	136.376	-118.823	162	25.838	-25.676

Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.25 Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
2.1 Natuurnetwerk robuust (ontwikkeld)	-14.416	-2.502	-11.914	-15.002	-15.694	-15.694
2.2 Kwaliteit van natuur is goed/divers	-40.710	-17.292	-23.418	-30.945	-31.829	-30.894
2.3 Verbinding natuur, mensen, maatsch.	-4.271	-3.514	-757	-3.575	-3.259	-3.251
2.4 Duurzaamheid substantieel onderdeel	-5.490	-1.514	-3.976	-2.326	-2.247	-1.118
2.5 Leefbaarheid van landelijk gebied	-513	-853	340	-382	-32	-32
Totaal programma voor bestemming	-65.400	-25.676	-39.723	-52.230	-53.061	-50.989
Mutaties reserves	-53.424		-53.424	1.836	2.949	197
Totaal programma na bestemming	-118.823	-25.676	-93.147	-50.394	-50.112	-50.792

2.1 Natuurnetwerk is robuust (ontwikkeld)

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.26 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
2.1 Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)		
2.1.1 Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is verder gerealiseerd (groter van oppervlakte)	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
2.1.2 De Groene Contour is verder gerealiseerd	bijsturing noodzakelijk	bijsturing noodzakelijk
2.1.3 Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden	voortgang conform planning	voortgang conform planning
2.1.4 Het areaal bos buiten het NNN en de Groene Contour is vergroot.	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.27 Beleidsdoel 2.1 Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)

Beleidsdoel 2.1 Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)		
Meerjarendoel 2.1.1 Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is verder gerealiseerd (groter van oppervlakte)		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Het aantal voor 2023 geplande hectaren inrichting nieuwe natuur wordt naar verwachting niet gehaald. Vooral nog worden budgetten niet naar beneden bijgesteld omdat een groot deel van de uitgaven wel al in 2023 worden gedaan.

Tabel 3.28 Meerjarendoel 2.1.2 De Groene Contour is verder gerealiseerd

Meerjarendoel 2.1.2 De Groene Contour is verder gerealiseerd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing noodzakelijk	bijsturing noodzakelijk

Toelichting

Er worden minder hectares Groene Contour gerealiseerd dan begroot. Het budget wordt naar beneden bijgesteld. Op 13 december 2022 is besloten om de Groene Contour als zoekgebied aan te wijzen voor de realisatie van de NNN. Als gevolg van het aangepaste beleid worden nu de hectares die als natuur worden ingericht binnen de groene contour veelal beschouwd als NNN en uit NNN middelen gefinancierd. Tevens wordt voorrang gegeven aan de NNN-realisatie boven de realisatie van de Groene Contour.

Tabel 3.29 Meerjarendoel 2.1.3 Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden

Meerjarendoel 2.1.3 Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Toelichting

In 2023 kunnen meer kleine landschapselementen worden aangelegd dan begroot. De begroting wordt hierop in deze zomernota aangepast.

Tabel 3.32 Meerjarendoel 2.1.4 Het areaal bos buiten het NNN en de Groene Contour is vergroot.

Meerjarendoel 2.1.4 Het areaal bos buiten het NNN en de Groene Contour is vergroot.		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Toelichting

In 2022 is een deel van het budget voor uitvoering van de bossenstrategie bij de Zomernota 2022 in de reserve Landelijk Gebied gestort en het restant van het incidentele budget via een bestemmingsvoorstel bij de jaarrekening 2022 naar 2023 doorgeschoven. Omdat dit jaar, met de inzet van extra menskracht, een inhaalslag wordt gemaakt en de uitvoering goed op stoom komt is het gevolg dat het beschikbare budget weer met deze bedragen moet worden opgehoogd. Zo is de subsidieregeling voor Agroforestry begin dit jaar opengesteld. Het aantal aanvragen was onverwacht hoog, waarbij de aangevraagde subsidies het beschikbare budget met € 70k oversteeg. Ook zijn er andere werkzaamheden in het kader van agroforestry uitgevoerd, zoals een nul-meting biodiversiteit in een pilot voedselbos en het opzetten van een provinciaal netwerk. Daarnaast worden middelen onttrokken aan de reserve Landelijk Gebied ten behoeve van de pilot groene dooradering (4.7 ha) en voor de openstelling van een Subsidieregeling realisatie nieuw bos (voor aankoop, afwaardering en inrichting) die nu nog in ontwikkeling is. Tot slot wordt er op 5 ha provinciale grond nieuw bos gerealiseerd.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.30 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	3.105	17.601	-14.496	73	-7	3.178	17.594	-14.416	-31	2.471	-2.502

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.31 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022		926				-926

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Bijstelling Bossenstrategie				-831		-831
------------------------------------	--	--	--	-------------	--	-------------

Bij de Zomernota 2022 is € 230.000 toegevoegd aan de reserve Landelijk Gebied, omdat de inschatting was dat het niet zou worden uitgegeven. Nu de subsidieregeling in werking is getreden, is het bedrag weer nodig en wordt voorgesteld het te onttrekken uit de reserve.

Bijstelling groene contour				1.370		1.370
-----------------------------------	--	--	--	--------------	--	--------------

De lasten voor ontwikkeling Groene contour worden bijgesteld van € 2,52 mln. naar € 1,150 mln. een verlaging van € 1,37 mln. De prognose van € 1,15 mln. bestaat uit € 20.000 proceskosten en € 1,13 mln. voor een verwachte SKNL subsidie aan een landgoed voor groene contour. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 1,37 mln. te storten in de reserve landelijk gebied.

Bijstelling KLE			73	-377	73	-377
------------------------	--	--	-----------	-------------	-----------	-------------

Het budget voor kleine landschapselementen (KLE) bedraagt € 300.000 en wordt bijgesteld naar € 677.000, een verhoging van € 377.000. De prognose voor KLE bedraagt € 848.000 en bestaat uit € 730.000 aan reguliere KLE-subsidies (waarvan 1 subsidie van € 175.000 in 2022 al is binnengekomen maar niet meer kon worden beschikt). Bij de zomernota 2023 wordt het budget verhoogd tot €677.000 gedekt vanuit baten €73.000 afkomstig van Waterschap Vallei en Veluwe en €304.000 uit de reserve landelijk gebied. Voor het verschil van € 171.000 is er bij de jaarrekening 2022 een bestemmingsvoorstel opgenomen waarvoor op dit moment wordt aangenomen dat die gehonoreerd wordt.

Structurele effecten Slotwijziging 2022			33			-33
Totaal	Administratieve wijzigingen GS				804	804
Totaal	2.1 Natuurnetwerk robuust (ontwikkeld)	959	73	966	73	7

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.32 *Financieel meerjarenoverzicht*

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	3.178	-31	3.209			
Lasten	17.594	2.471	15.123	15.002	15.694	15.694
Saldo	-14.416	-2.502	-11.914	-15.002	-15.694	-15.694

2.2 De kwaliteit van natuur is goed/divers

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.33 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig		
2.2.1 Het beheer van bestaande bos-, natuur- en agrarische gebieden is effectiever en efficiënter	voortgang conform planning	voortgang conform planning
2.2.2 De biodiversiteit in stad en platteland is verbeterd	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing noodzakelijk
2.2.3 De balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.34 Beleidsdoel 2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig

Beleidsdoel 2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig		
Meerjarendoel 2.2.1 Het beheer van bestaande bos-, natuur- en agrarische gebieden is effectiever en efficiënter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Toelichting

Tabel 3.35 Meerjarendoel 2.2.2 De biodiversiteit in stad en platteland is verbeterd

Meerjarendoel 2.2.2 De biodiversiteit in stad en platteland is verbeterd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing noodzakelijk

Toelichting

Voor het project natuurlijke uiterwaarden dat onderdeel uitmaakt van dit meerjarendoel, zijn eind februari een aantal subsidieaanvragen beschikbaar. Deze subsidies worden middels een aanpassing in de zomernota alsnog begroot.

De maatregelen gericht op herstel van Natura 2000 gebieden lopen vertraging op. De uitvoering van maatregelen in Oud Kolland verloopt langzamer dan voorzien en de maatregelen zijn duurder dan eerder voorzien. De omkadering van rietlanden in N2000 gebied Zouweboezem blijkt toch niet wenselijk, een alternatief hiervoor is nog niet duidelijk. Tegenvallende grondaankopen ter uitvoering van instandhoudingsmaatregelen in N2000 Uiterwaarden Lek zijn aanleiding tot afschalen budget.

Binnen het stikstofdossier treedt vertraging op omdat het instrumentarium om veehouderijen op te kopen en te innoveren nog niet zover is ontwikkeld om dit jaar te kunnen inzetten. Belangrijke regelingen vanuit het Rijk om de opkoop mogelijk te maken zijn pas in juni duidelijk geworden. Dit betekent dat echte acties pas in de 2e helft van dit jaar kunnen worden opgepakt, waardoor gelet op de benodigde doorlooptijd en bijbehorende zorgvuldigheid, dit waarschijnlijk pas in 2024 effect zal hebben. Recent is een subsidieverordening door GS vastgesteld waardoor een extra (financiële) impuls voor de verplaatsing van bedrijven mogelijk is. Na het vaststellen van het concept Utrechts Programma Landelijk Gebied worden de (voorzichtig) opgestarte gebiedsprocessen in de 2e helft van 2023 met kracht doorgezet. De uitwerking van de daaruit resulterende acties en maatregelen zal pas zijn in beslag krijgen in 2024, waardoor de besteding achterblijft.

Een groot deel van de hiervoor beschikbaar gestelde middelen wordt teruggestort in de daarvoor bestemde reserve.

Tabel 3.36 *Meerjarendoel 2.2.3 De balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren*

Meerjarendoel 2.2.3 De balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Bij het project natuurcompensatie treed mogelijk vertraging op omdat de vergunningverlening vertraagd is en de afstemming van een ontwerp inrichting met de omgeving meer tijd kost dan voorzien.

De Utrechtse methoden voor na-isolatie krijgt navolging in IPO verband en financiële steun vanuit het Rijk. De methoden PRE-SMP en SMP (soortenmanagementplan) houden enerzijds rekening met beschermde diersoorten en de vereisten uit de Wet natuurbescherming en met belang van de energietransitie, in dit geval spouwmuurisolatie en zonnedaken. De Utrechtse gemeenten gaan bijna allemaal aan de slag met deze natuurinclusieve methoden.

Voorts is voorzien in de financiering van motie 100, ondersteuning voor de dierenopvang en diervoedselbank. De uitvoering van deze motie wacht niet op deze zomernota, omdat Stichting Dierenlot aanbod om zo nodig al voor te financieren.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.37 *Overzicht van baten en lasten*

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	1.491	42.671	-41.180	-582	-1.052	909	41.619	-40.710	155	17.448	-17.292

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.38 *Toelichting bijstellingen*

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022			2.916			-2.916

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Bijstelling Natura-2000	1.209	1.209
--------------------------------	--------------	--------------

Het huidige budget van AVP N2000-PAS in 2023 bedraagt € 2,727 mln. Voorgesteld wordt om dit bij te stellen naar € 1,518 mln., een verlaging van € 1,209 mln.

De prognose op dit moment voor 2023 is € 1,518 mln. Dit betreft de optelsom van prognoses herstelmaatregelen in N2000-gebieden Oud Kolland en Zouweboezem. Daarnaast een grondaankoop in N2000-gebied Uiterwaarden Lek en nog enkele algemene posten zoals monitoring en een bijdrage aan BIJ12. Reden voor de verlaging is met name dat er ten tijde van het opstellen van de begroting 2023 met een hoger bedrag voor grondaankopen in de N2000-uitwaarden Lek werd rekening gehouden.

Voorgesteld wordt om het bedrag van € 1,209 mln. te storten in de reserve landelijk gebied.

Bijstelling natuurlijke uiterwaarden	-44	-44
---	------------	------------

Het betreft het begroten van de begrotingssubsidie aan Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) voor het project natuurlijke uiterwaarden voor de planvormingsfase van het dijktraject Salmsteke-Schoonhoven (€161.000). Dekking vindt plaats door een overheveling van budget biodiversiteit van team Natuur en landbouw naar budget biodiversiteit/kwaliteitsverbetering AVP.

Daarnaast wordt het budget voor de verkenningsfase van het project natuurlijke uiterwaarden in 2023 verhoogd van € 156.000 naar € 200.000 (€ 44.000). Voor 2024 wordt € 126.000 begroot voor de verkenningsfase.

Voor de dekking van de begrotingssubsidies aan HDSR voor de planvormingsfase van de dijktrajecten Wijk bij Duurstede-Amerongen en Culemborgse Veer-Beatrixsluizen wordt er op dit moment vanuit gegaan dat het bestemmingsvoorstel daarvoor bij de jaarrekening 2022 van € 276.000 wordt gehonoreerd.

Gebiedsprocessen m.b.t. Stikstof dossier	3.550	3.550
---	--------------	--------------

In deze rapportage worden de benodigde middelen bijgesteld. De gebiedsprocessen gaan naar verwachting pas met volle kracht na het vaststellen van het concept Utrechts Programma Landelijk Gebied lopen. Dan worden (uiteindelijk) de maatregelpakketten uitgewerkt en kunnen deze worden uitgevoerd. In dit jaar wordt er minder besteed dan verwacht. Voorgesteld wordt om dit te verrekenen met de reserve Gebiedsprocessen Stikstof.

Motie 100 steun dierenvoedselbank	100	-100
--	------------	-------------

Bij de behandeling van de Programmabegroting 2023 is motie 100 aangenomen om €100.000 beschikbaar te stellen voor ondersteuning van de dierenopvangen en dierenvoedselbanken in de Provincie en te zorgen voor een adequate verdeling van deze middelen. Met Statenbrief van 11 april 2023 is de afhandeling en financiering van de motie en het bestedingsvoorstel via deze zomernota kenbaar gemaakt.

Projecten Autenasekade en Bijleveld	-582	815	-582	815
--	-------------	------------	-------------	------------

Bij de begroting 2023 is er € 815.000 aan lasten begroot voor de natuurcompensatie projecten Bijleveld (€ 455.000) en Autenasekade (€ 360.000). Die lasten werden gedekt door een interne bijdrage van € 582.000 vanuit bos- en natuurcompensatie en een onttrekking van € 233.000 uit de reserve landelijk gebied voor het project Bijleveld (aangezien deze bijdrage in het verleden al is gestort in de reserve landelijk gebied)

Bij nader inzien worden de lasten van € 582.000 doorbelast naar bos/natuurcompensatie en niet gedekt door een interne bijdrage en daarmee bij AVP op 0 gezet. En aangezien de uitvoering van het project Bijleveld is vertraagd, doordat afstemming van het ontwerp met de omgeving meer tijd vergt, verschuiven de lasten gedekt vanuit de reserve landelijk gebied van € 233.000 naar 2024 en worden daar opnieuw begroot

Structurele effecten Slotwijziging 2022		1.462				-1.462
Totaal	2.2 Kwaliteit van natuur is goed/divers	4.478	-582	5.530	-582	1.052

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.39 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	909	155	754	571	571	571
Lasten	41.619	17.448	24.171	31.516	32.400	31.465
Saldo	-40.710	-17.292	-23.418	-30.945	-31.829	-30.894

2.3 Verbinding natuur, mensen, maatschappij

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.40 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
2.3 De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk		
2.3.1 De betrokkenheid van inwoners bij natuur is groter en de samenwerking tussen bij natuur betrokken partijen is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.41 Beleidsdoel 2.3 De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk

Beleidsdoel 2.3 De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk		
Meerjarendoel 2.3.1 De betrokkenheid van inwoners bij natuur is groter en de samenwerking tussen bij natuur betrokken partijen is beter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Toelichting

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.42 Overzicht baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		3.479	-3.479		792		4.271	-4.271		3.514	-3.514

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.43 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bijstelling AVP beleving					30	30

Voorgesteld wordt om in 2023 € 220.000 te begroten voor de voucherreling en € 70.000 voor overige projecten op het gebied van beleving. Dit wordt gedekt voor € 190.000 vanuit AVP Beleving (oorspronkelijk / op dit moment € 220.000 begroot voor alleen de voucherregeling) en voor € 100.000 vanuit andere provinciale budgetten (waarbij er sprake is van een duidelijke inhoudelijk link/ € 50.000 uit klimaatadaptatie en € 50.000 uit budget voor partnerinstellingen LEU, IVN en HUL). Voor het budget van AVP-beleving betekent dit een budgetverlaging van € 30.000 in 2023. De begrootte onttrekking uit de reserve landelijk gebied wordt met € 30.000 verlaagd.

Voorgesteld wordt om ook in 2024 € 220.000 te begroten voor de voucherreling en € 70.000 voor overige projecten. Dit wordt geheel gedekt vanuit AVP. Daarvoor wordt het budget in 2024 verhoogd met € 70.000 gedekt door een onttrekking uit de reserve landelijk gebied. (budget 2022 is bij de slotwijziging 2022 verlaagd met 40.000 en budget 2023 wordt met 30.000 verlaagd).

Structurele effecten Slotwijziging 2022		18		-18
Totaal	Administratieve wijzigingen GS		-804	-804
Totaal	2.3 Verbinding natuur, mensen, maatsch.	18	-774	-792

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.44 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	4.271	3.514	757	3.575	3.259	3.251
Saldo	-4.271	-3.514	-757	-3.575	-3.259	-3.251

2.4 Duurzaamheid een substantieel onderdeel

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.45 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw		
2.4.1 De landbouw is meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
2.4.2 Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.	voortgang conform planning	voortgang conform planning
2.4.3 Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is door sloop of hergebruik teruggedrongen	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning

Tabel 3.49 Beleidsdoel 2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw

Beleidsdoel 2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw		
Meerjarendoel 2.4.1 De landbouw is meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Het aantal nieuwe aanmeldingen voor coachingstrajecten blijft wat achter bij de planning.

De uitgaven voor uitvoering van het landbouwbeleid (meer specifiek activiteiten die direct verband houden met de Landbouwvisie) zijn groter dan voorzien. Het gaat hierbij met name om zaken als, onderzoek, extern advies en communicatieondersteuning ten behoeve van de ontwikkeling van zaken als de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw, Biologische Landbouw, het UPLG en de nieuwe Landbouwvisie. Verwacht wordt dat door verschuivingen binnen het beleidsdoel de extra uitgaven kunnen worden gedekt.

Voor POP3 worden, in tegenstelling tot wat is opgenomen in de begroting 2023, de laatste subsidies beschikt. Het betreft openstellingen voor de onderdelen fysieke investeringen, voor Leader en nog enkele subsidies voor samenwerking voor innovaties. Het betreft subsidies die zijn doorgeschoven vanuit 2022 en deze worden nu begroot in deze zomernota (zie ook de bijstelling hieronder). In 2024 en 2025 vinden er geen openstellingen meer plaats.

Tabel 3.46 Meerjarendoel 2.4.2 Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.

Meerjarendoel 2.4.2 Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 2.4.3 Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is door sloop of hergebruik teruggedrongen		
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Naar verwachting zal in 2023 maar 1 gemeentelijke VAB visie worden gemaakt in plaats van de geplande 2. Binnen 1 gemeente wordt een model-VAB-visie opgesteld. Dit model kan gebruikt worden door andere gemeenten, zodat zij op een laagdrempelige manier ook een VAB-visie kunnen opstellen. De regio's FoodValley en Amersfoort doen een project beleidsmatige samenwerking functieverandering Vrijkomende Agrarische Bebouwing. Er is geen bijstelling van budget nodig.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.47 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	900	3.557	-2.657	-430	2.403	470	5.960	-5.490	38	1.552	-1.514

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.48 Totaal bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Aframing POP3						
					-200	-200

Vanuit financiën centraal is het POP-budget verlaagd. Met deze bijstelling wordt dat op 0 gezet. Het voorstel is om dit te dekken uit reserve, zodat het niet de andere bijstellingen vertroebeld.

AVP Duurzame Landbouw 2023 -2024	185	-253	185	-253
----------------------------------	-----	------	-----	------

AVP Duurzame landbouw: Tot 2023 viel POP 3 onder AVP duurzame landbouw. Met ingang van 2023 heeft POP 3 een aparte kostenplaats (budgetpost). Bij de zomernota 2023 worden de budgetten hierop aangepast inclusief de eventuele bijstellingen. De begrootte bedragen worden teruggedraaid en opnieuw begroot. Voor POP3 is een aparte bijstelling opgenomen waarbij POP3 opnieuw wordt begroot incl. actuele bedragen. Voorgesteld wordt om het lastenbudget voor AVP duurzame landbouw in 2023 van € 1.140.000 aan te passen naar € 253.000. Het betreft een verlaging van € 887.000. Het bedrag van € 253.000 is nodig voor uitvoering van LAMI activiteiten en voor het kavelruilproject Kamerik Harmelen. (Voor LaMi wordt in 2024 € 100.000 begroot, net zoals nu het geval is). Voorgesteld wordt om de begrote baten van € 900.000 aan te passen in € 185.000, een verlaging van € 715.000. Het bedrag van € 185.000 betreft de verwachte inkomsten bij het kavelruilproject Kamerik Harmelen.

Begroten/onttrekking POP3 2023-2025	285	-2.598	285	-2.598
-------------------------------------	-----	--------	-----	--------

Tot 2023 viel POP 3 onder AVP duurzame landbouw. Met ingang van 2023 heeft POP 3 een aparte kostenplaats (budgetpost), ook aangezien POP 3 nu een eigen deelreserve heeft binnen de reserve landelijk gebied. Bij de zomernota 2023 worden de budgetten hierop aangepast inclusief de eventuele bijstellingen. Voorgesteld wordt om in 2023 voor POP3 € 2.598.00 te begroten. Voorheen stond op de oude kostenplaats AVP Duurzame landbouw € 1.040.000 voor POP3 begroot. De stijging komt

door het begroten van cofinanciering voor fysieke investeringen (€ 894.000), Leader (€ 200.000) en samenwerking door innovaties (€ 84.000). (Openstelling voor subsidies doorgeschoven uit 2022, ten tijde van opstellen van de Begroting 2023 stonden deze posten nog geheel op 2022). Verder wordt voorgesteld om € 285.000 aan baten te begroten in 2023. Het betreft technische bijstand POP waarvoor we een bijdrage ontvangen vanuit RVO. Hiervoor stond eerder € 90.000 begroot op de oude kostenplaats AVP Duurzame landbouw, dit wordt verhoogd naar € 285.000. Verder wordt voorgesteld om in 2024 € 791.000 en in 2025 € 588.000 aan lasten te begroten. Het betreft uitvoeringskosten. En er wordt voorgesteld om in 2024 € 285.000 aan baten te begroten voor technische bijstand. Voorgesteld wordt om dit te dekken uit de reserve landelijk gebied (deelreserve POP3).

Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022	692	-692
--	------------	-------------

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Terugdraaien BW22216 ZN22c bijstelling landbouw	-900	-282	-900	-282
--	-------------	-------------	-------------	-------------

Betreft terugdraaien bijstelling Landbouw gedaan bij de zomernota 2022.

Totaal	Administratieve wijzigingen GS					1.622	1.622
Totaal	2.4 Duurzaamheid substantieel onderdeel	692	-430	-1.711	-430	-2.403	

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.49 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	470	38	433	285		
Lasten	5.960	1.552	4.408	2.611	2.247	1.118
Saldo	-5.490	-1.514	-3.976	-2.326	-2.247	-1.118

2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.50 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt			
2.5.1	De leefbaarheid van het landelijk gebied en de kleine kernen is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.51 Beleidsdoel 2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt

Beleidsdoel 2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt		
Meerjarendoel 2.5.1 De leefbaarheid van het landelijk gebied en de kleine kernen is beter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.52 Overzicht baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		382	-382		131		513	-513		853	-853

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.53 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022						
			131			-131

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Totaal 2.5 Leefbaarheid van landelijk gebied	131	-131
--	-----	------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.54 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	513	853	-340	382	32	32
Saldo	-513	-853	340	-382	-32	-32

3. Bodem, water, milieu

Voortgang in een oogopslag

Tabel 3.55 Voortgang in een oogopslag

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteit	Planning	Budget
3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd	voortgang conform planning	voortgang conform planning	bijsturing noodzakelijk
3.1.1 De primaire en regionale waterkeringen zijn op orde	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.1.2 Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.1.3 De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.1.4 De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning
3.2.1 Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
3.2.2 De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust	voortgang conform planning	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
3.3.1 De bodem- en grondwaterkwaliteit is verbeterd en beter beschermd	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.3.2 Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.3.3 Zorg dragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.3.4 De duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond is vaker ingezet	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.4.1 Er zijn meer impulsen voor een gezonde leefomgeving ontwikkeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.4.2 De inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.4.3 De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.4.4 Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.4.5 De overlast van vliegverkeer is minder geworden	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.4.6 De externe veiligheid is beter gewaarborgd	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.4.7 Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.4.8 De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten, inclusief toezicht in het buitengebied, is effectiever en efficiënter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteit	Planning	Budget
3.4.9 Het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.5 De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing noodzakelijk
3.5.1 Er is meer kennis beschikbaar om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
3.5.2 Door uitvoeren maatregelen via gebiedsprocessen is bodemdaling en broeikasgasuitstoot verminderd	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.56 Overzicht van baten en lasten

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
3.1 Waterveiligheid en klimaatadaptatie		5.089	-5.089		-297		4.792	-4.792		1.013	-1.013
3.2 Zoetwatervoorziening goede kwaliteit		939	-939				939	-939		200	-200
3.3 Bodem-en grondwatersysteem is schoon	2.975	5.275	-2.300	450	503	3.425	5.778	-2.353	95	1.438	-1.343
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig	94	14.104	-14.010		1.194	94	15.298	-15.204	129	1.612	-1.483
3.5 Bodemdaling en broeikasgasuitstoot	7.000	8.592	-1.592	-5.400	-5.396	1.600	3.196	-1.596	6	105	-99
Totaal voor bestemming	10.069	33.999	-23.930	-4.950	-3.996	5.119	30.003	-24.884	229	4.368	-4.138
Mutaties reserves											
Res. 03. Bodem, water, milieu	2.345	3.993	-1.648	4.192	2.840	6.537	6.833	-296			
Totaal mutaties reserves	2.345	3.993	-1.648	4.192	2.840	6.537	6.833	-296			
Totaal na bestemming	12.414	37.992	-25.578	-758	-1.156	11.656	36.836	-25.181	229	4.368	-4.138

Financieel meerjareoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.57 Financieel meerjareoverzicht op beleidsdoel

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
3.1 Waterveiligheid en klimaatadaptatie	-4.792	-1.013	-3.779	-5.379	-6.242	-3.242
3.2 Zoetwatervoorziening goede kwaliteit	-939	-200	-739	-919	-919	-919
3.3 Bodem-en grondwatersysteem is schoon	-2.353	-1.343	-1.010	-1.510	-1.510	-1.510
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig	-15.204	-1.483	-13.721	-12.849	-12.595	-12.054
3.5 Bodemdaling en broeikasgasuitstoot	-1.596	-99	-1.497	-4.848	-3.973	-3.973
Totaal programma voor bestemming	-24.884	-4.138	-20.746	-25.505	-25.239	-21.698
Mutaties reserves	-296		-296	800		
Totaal programma na bestemming	-25.181	-4.138	-21.043	-24.705	-25.239	-21.698

3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.58 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd			
3.1.1	De primaire en regionale waterkeringen zijn op orde	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.1.2	Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.1.3	De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.1.4	De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.59 Beleidsdoel 3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd

Beleidsdoel 3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd		
Meerjarendoel 3.1.1 De primaire en regionale waterkeringen zijn op orde		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.1.2 Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.1.3 De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.1.4 De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.60 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		5.089	-5.089		-297		4.792	-4.792		1.013	-1.013

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.61 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Klimaatadaptatie onttrekking reserve				-136		-136

In 2022 konden niet alle bestedingen voor Klimaatadaptatie uitgevoerd worden, bestedingsruimte is in de reserve gestort om in 2023 onttrokken te worden.

Mooie en veilige dijken, storting in reserve				433		433
--	--	--	--	-----	--	-----

Een deel van jaarbudget wordt gebruikt, het grootste deel wordt doorgeschoven. De realisatie van de meeste projecten (en grootste uitgaven) vindt vanaf 2024 plaats. Het bedrag dat in 2023 niet wordt uitgegeven, wordt gestort in de reserve Mooie en veilige dijken.

Totaal 3.1 Waterveiligheid en klimaatadaptatie				297		297
---	--	--	--	------------	--	------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.62 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	4.792	1.013	3.779	5.379	6.242	3.242
Saldo	-4.792	-1.013	-3.779	-5.379	-6.242	-3.242

3.2 Zoetwatervoorziening van goede kwaliteit

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.63 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit		
3.2.1 Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
3.2.2 De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.64 Beleidsdoel 3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit

Beleidsdoel 3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit		
Meerjarendoel 3.2.1 Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Bij het project rietherstel Eem en Eemmeer is de afgelopen jaren riet aangeplant. Resultaten waren positief, bedoeling was om dit jaar nog een paar rietstekken aan te planten en dan het project af te ronden. Echter is onlangs de exoot Grote Waternavel (plant) aangetroffen die een gevaar vormt voor rietherstel. Er worden nu ook geen extra rietstekken meer aangeplant, maar er wordt een plan van aanpak opgesteld voor de bestrijding van deze exoot. De daadwerkelijke aanpak komt dan uit het budget exotenbestrijding bij programma 2.

Tabel 3.65 Meerjarendoel 3.2.2 De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair

Meerjarendoel 3.2.2 De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.66 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		939	-939			939		-939	200		-200

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.67 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Totaal 3.2 Zoetwatervoorziening goede kwaliteit						

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.68 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	939	200	739	919	919	919
Saldo	-939	-200	-739	-919	-919	-919

3.3 Bodem- en grondwatersysteem is schoon

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.69 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust			
3.3.1	De bodem- en grondwaterkwaliteit is verbeterd en beter beschermd	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.3.2	Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.3.3	Zorg dragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.3.4	De duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond is vaker ingezet	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.70 Beleidsdoel 3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust

Beleidsdoel 3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust		
Meerjarendoel 3.3.1 De bodem- en grondwaterkwaliteit is verbeterd en beter beschermd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.3.2 Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.3.3 Zorg dragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.3.4 De duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond is vaker ingezet		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.71 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	2.975	5.275	-2.300	450	503	3.425	5.778	-2.353	95	1.438	-1.343

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.72 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bodemsanering onttrekking lasten Res voor Woerden+RUD				-488		-488

Bodemsanering. De verwachte uitgaven liggen uiteindelijk 488 K hoger dan vooraf begroot. Dit heeft te maken met een subsidieaanvraag van de gemeente Woerden voor de gebiedsgerichte aanpak van grondwater van 225K en een aantal rekeningen over 2022 die de RUD pas in 2023 heeft ingediend en die daarom t.l.v. 2023 komen.

Indexering exploitatiesubsidie 2022 Veenweiden Innovatie centrum				-6		-6
---	--	--	--	----	--	----

De exploitatiesubsidie 2022 van Veenweiden Innovatie centrum is geïndexeerd met € 4.000. Dit wordt gedekt vanuit de stelpost Subsidies.

Indexering exploitatiesubsidie 2023 Veenweiden Innovatie centrum				-4		-4
---	--	--	--	----	--	----

De exploitatiesubsidie 2023 van Veenweiden Innovatie centrum is geïndexeerd met € 4.000. Dit wordt gedekt vanuit de stelpost Subsidies.

Opheffen nazorgfonds voormalige stortplaats Omega te Wilnis			450		450	
--	--	--	-----	--	-----	--

Na opruiming van het zuiveringssysteem en de verrekening van de jaarlijkse kosten is de schatting dat het fonds ca. € 898.800 bevat. Hiervan gaat ca. € 449.400 naar de provincie ten bate van de egaliseringsreserve Bodemsanering. (UTPS 284521792 59560)

Structurele effecten Slotwijziging 2022		6				-6
Totaal 3.3 Bodem- en grondwatersysteem is schoon		6	450	-497	450	-503

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.73 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	3.425	95	3.330	1.334	1.334	1.334
Lasten	5.778	1.438	4.340	2.844	2.844	2.844
Saldo	-2.353	-1.343	-1.010	-1.510	-1.510	-1.510

3.4 De leefomgeving is gezond en veilig

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.74 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig		
3.4.1 Er zijn meer impulsen voor een gezonde leefomgeving ontwikkeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.4.2 De inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.4.3 De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.4.4 Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.4.5 De overlast van vliegverkeer is minder geworden	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.4.6 De externe veiligheid is beter gewaarborgd	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.4.7 Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.4.8 De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten, inclusief toezicht in het buitengebied, is effectiever en efficiënter	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.4.9 Het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.75 Beleidsdoel 3.4 De leefomgeving is gezond en veilig

Beleidsdoel 3.4 De leefomgeving is gezond en veilig		
Meerjarendoel 3.4.1 Er zijn meer impulsen voor een gezonde leefomgeving ontwikkeld		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.4.2 De inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.4.3 De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.4.4 Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.4.5 De overlast van vliegverkeer is minder geworden		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.4.6 De externe veiligheid is beter gewaarborgd		

Beleidsdoel 3.4 De leefomgeving is gezond en veilig		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.4.7 Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.4.8 De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten, inclusief toezicht in het buitengebied, is effectiever en efficiënter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.4.9 Het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.76 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	94	14.104	-14.010		1.194	94	15.298	-15.204	129	1.612	-1.483

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.77 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Concernopgave Gezonde Leef Omgeving					-200	-200

In totaal is incidenteel afgerond € 200.000 extra nodig voor 2023. Dit wordt veroorzaakt door noodzakelijke inhuur van een externe projectleider (compensatie van niet-ingevulde TCO) tussen januari-juni en een nieuwe inhuur van communicatie en creatieve expertise tussen juni-december t.b.v. het doel “Delen van de goede voorbeelden en toewerken naar de provincie Utrecht als goed voorbeeld/proeftuin voor gezond leven in Nederland”. Daarnaast hebben we te maken met een niet-begrote cofinanciering die als voorwaarde is gesteld bij twee ontvangen subsidies, een onvoorziene additionele uitgave voor de monitoring van onze experimenten (i.s.m. Universiteit Utrecht). Het vierjarige programmabudget ligt in 2023 lager dan vorig jaar terwijl de uitgaven op hetzelfde peil liggen als vorig jaar als gevolg van een doorlopend commitment uit voorgaande jaren. Hierdoor is een tekort in de begroting ontstaan. Dit tekort wordt deels gedekt door bijdragen te mobiliseren vanuit beleidsbudgetten Geluid, Lucht, Klimaatadaptatie, Economie en Fiets aan gezamenlijke projecten. Daarmee is ook een belangrijke stap gezet naar de borging van de innovaties bij andere programma's en teams.

Indexering exploitatiesubsidie 2022 Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU)	-16	-16
--	------------	------------

De exploitatiesubsidie 2022 van Stichting NMU is geïndexeerd met € 16.000. Dit wordt gedekt vanuit de stelpost Subsidies.

Indexering exploitatiesubsidie 2023 Stichting NMU	-12	-12
--	------------	------------

De exploitatiesubsidie 2023 van Stichting NMU is geïndexeerd met € 12.000. Dit wordt gedekt vanuit de stelpost Subsidies.

Leningregeling asbestdaken	50	50
-----------------------------------	-----------	-----------

Het risico van deze leningregeling is bepaald op 1% van het maximaal te verstrekken kapitaal van € 5.000.000. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve weerstandsvermogen (GS 11 april 2023).

OD NZKG en RUD begroting 2023 na 1e wijziging: loon- en prijscompensatie 2023	-300	-300
--	-------------	-------------

Op basis van de 1e begrotingswijziging van de RUD is voor de RUD € 234.000 aan loon- en prijscompensatie opgenomen. Voor de Omgevingsdienst NZKG is er een bedrag van € 66.000 aan loon- en prijscompensatie verwerkt. Het bedrag van in totaal € 300.000 wordt gedekt binnen de algemene dekkingsmiddelen vanuit de stelpost Subsidies.

Structurele effecten Slotwijziging 2022	390	-390
RUD begroting 2023 na 2e wijziging o.a. bodemtaken	-453	-453

De kosten voor de uitvoering van de provinciale VTH taken zijn in 2023 hoger dan eerst begroot. Door het uitstel van de Omgevingswet zijn de zogenoemde bodemtaken nog niet overgedragen naar gemeenten en blijft de provincie in 2023 het bevoegde gezag. Dit leidt tot een stijging van de kosten voor bodemtaken, maar ook voor een stijging in de bijdrage voor de vaste kosten. Immers, het eigenaarsdeel van de provincie blijft >50% in plaats van de verwachte 45%. In combinatie met het gestegen uurtarief in verband met de CAO stijging leidt dit tot de meerkosten van €453.000 voor 2023.

RUD extra kosten door uitstel Omgevingswet	-123	-123
---	-------------	-------------

Bij de RUD Utrecht leidt het uitstel van de Omgevingswet eveneens tot meerkosten voor de voorbereiding op en implementatie van de Omgevingswet. Hiervoor was een bestemmingsreserve gevormd, maar deze is door het uitstel onvoldoende. De extra kosten door het uitstel leiden tot een extra bijdrage van alle deelnemers en betekent voor de provincie een extra kostenpost van €123.000.

Verwacht overschot programma asbestdaken eind 2023	250	250
---	------------	------------

Aan het eind van dit begrotingsjaar wordt verwacht dat er € 250.000 resteert binnen de begroting welk bedrag kan vrijvallen t.g.v. de Algemene Middelen.

Totaal 3.4 De leefomgeving is gezond en veilig	390	-804	-1.194
---	------------	-------------	---------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.78 *Financieel meerjarenoverzicht*

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	94	129	-35	94	94	94
Lasten	15.298	1.612	13.686	12.943	12.689	12.148
Saldo	-15.204	-1.483	-13.721	-12.849	-12.595	-12.054

3.5 De bodemdaling en broeikasgasuitstoot

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.79 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
3.5	De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd		
3.5.1	Er is meer kennis beschikbaar om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
3.5.2	Door uitvoeren maatregelen via gebiedsprocessen is bodemdaling en broeikasgasuitstoot verminderd	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.80 Beleidsdoel 3.5 De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd

Beleidsdoel 3.5 De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd		
Meerjarendoel 3.5.1 Er is meer kennis beschikbaar om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 3.5.2 Door uitvoeren maatregelen via gebiedsprocessen is bodemdaling en broeikasgasuitstoot verminderd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

De landelijke ontwikkelingen rond stikstof/NPLG stralen niet positief uit op de gebiedsprocessen bodemdaling. Hierdoor is er minder draagvlak bij agrariërs voor de uitvoering van bodemremmende maatregelen. Op het niveau van NPLG/PPLG zal er een strategie bepaald moeten worden. Het overstijgt de afzonderlijke programma's.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.81 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	7.000	8.592	-1.592	-5.400	-5.396	1.600	3.196	-1.596	6	105	-99

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.82 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022		50				-50

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Bodemdaling Veenweide				-829		-829
------------------------------	--	--	--	-------------	--	-------------

Momenteel wordt een subsidie beschikking voor een Water Infiltratie Systeem (WIS) aanleg in Groot Wilnis Vinkeveen opgesteld. Het bedrag voor deze subsidie is in 2022 in de Reserve Lastneming subsidies voor 2023 opgenomen. Van de in totaal € 4.632.144,00 verstrekte subsidie wordt in 2023 een bedrag van € 829.438 onttrokken uit de reserve.

Bodemdaling Veenweide, baten van 2023 naar 2024			-5.400		-5.400	
--	--	--	---------------	--	---------------	--

Bij een aantal gebiedsprocessen worden dit jaar subsidie aanvragen verwacht voor voorbereidings- dan wel uitvoeringskosten. De verwachting is dat er einde 2023 vanuit Kamerik een subsidie aanvraag van binnen zal komen. De beschikking en uitvoering komen ten laste van de jaren 2023 t/m 2025. De Waardassackerpolder is vertraagd, maar op dit moment wordt er een subsidie aanvraag voorbereid in overleg met de projectleider van het programma bodemdaling. Verder zijn er enkele andere gebiedsprocessen waar we dit jaar van verwachten dat de eerste uitgaven gedaan gaan worden. De met deze projecten samenhangende baten gaan in verband met de verschuiving van de lasten van 2023 naar 2024 ook schuiven van 2023 naar 2024.

=Bodemdaling Veenweide, lasten van 2023 naar 2024				6.275		6.275
--	--	--	--	--------------	--	--------------

Bij een aantal gebiedsprocessen worden dit jaar subsidie aanvragen verwacht voor voorbereidings- dan wel uitvoeringskosten. De verwachting is dat er einde 2023 vanuit Kamerik een subsidie aanvraag van binnen zal komen. De beschikking en uitvoering komen ten laste van de jaren 2023 t/m 2025. De Waardassackerpolder is vertraagd, maar op dit moment wordt er een subsidie aanvraag voorbereid in overleg met de projectleider van het programma bodemdaling. Verder zijn er enkele andere gebiedsprocessen waar we dit jaar van verwachten dat de eerste uitgaven gedaan gaan worden. Een groot deel van de lasten wordt niet in 2023 maar in 2024 uitgegeven.

Totaal 3.5 Bodemdaling en broeikasgasuitstoot	50	-5.400	5.446	-5.400	5.396
--	-----------	---------------	--------------	---------------	--------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.83 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	1.600	6	1.594			
Lasten	3.196	105	3.092	4.848	3.973	3.973
Saldo	-1.596	-99	-1.497	-4.848	-3.973	-3.973

4. Energietransitie

Voortgang in een oogopslag

Tabel 3.84 Voortgang in een oogopslag

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteit	Planning	Budget
4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie	voortgang conform planning	voortgang conform planning	bijsturing noodzakelijk
4.1.1 De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter (door o.a. gemeenten, woningcorporaties en Verenigingen van Eigenaren)	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
4.1.2 Toezicht op de verplichte energiemaatregelen voor bedrijven wordt beter uitgevoerd	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
4.1.3 Er komt meer ondersteuning bij energiebesparing voor maatschappelijke organisaties	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
4.2.1 Meer zonnepanelen op daken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
4.2.2 De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
4.2.3 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
4.2.4 Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
4.2.5 Er zijn meer publieke laadpunten voor elektrisch vervoer	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief	voortgang conform planning	voortgang conform planning	bijsturing noodzakelijk
4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby)	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
4.4 De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
4.4.1 De provincie Utrecht is een aansprekender voorbeeld van energieneutrale bedrijfsvoering en inkoop	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
4.4.2 De provincie Utrecht benut haar eigen mogelijkheden voor een duurzame energieopwekking beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.85 Overzicht van baten en lasten

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
4.1 Minder energiegebruik prov. Utrecht	1.000	3.279	-2.279		891	1.000	4.170	-3.170		404	-404
4.2 Duurzame energie in prov. Utrecht		3.984	-3.984	755	382	755	4.366	-3.611		478	-478
4.3 Energietransitie haal- en betaalbaar		3.393	-3.393		1.638		5.031	-5.031		2.502	-2.502
4.4 Geloofwaardige partner energietr.		116	-116				116	-116		28	-28
Totaal voor bestemming	1.000	10.772	-9.772	755	2.911	1.755	13.683	-11.928		3.412	-3.412
Mutaties reserves											
Res. 04. Energietransitie	400		400	2.529	773	2.929	773	2.156			
Totaal mutaties reserves	400		400	2.529	773	2.929	773	2.156			
Totaal na bestemming	1.400	10.772	-9.372	3.284	3.684	4.684	14.456	-9.772		3.412	-3.412

Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.86 Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
4.1 Minder energiegebruik prov. Utrecht	-3.170	-404	-2.766	-3.489	-3.261	-3.261
4.2 Duurzame energie in prov. Utrecht	-3.611	-478	-3.133	-2.334	-2.184	-2.184
4.3 Energietransitie haal- en betaalbaar	-5.031	-2.502	-2.529	-3.973	-778	-778
4.4 Geloofwaardige partner energietr.	-116	-28	-88	-116	-116	-116
Totaal programma voor bestemming	-11.928	-3.412	-8.516	-9.912	-6.339	-6.339
Mutaties reserves	2.156		2.156	450		
Totaal programma na bestemming	-9.772	-3.412	-6.360	-9.462	-6.339	-6.339

4.1 Minder energiegebruik provincie Utrecht

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.87 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
4.1	Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie	voortgang conform planning	voortgang conform planning
4.1.1	De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter (door o.a. gemeenten, woningcorporaties en Verenigingen van Eigenaren)	voortgang conform planning	voortgang conform planning
4.1.2	Toezicht op de verplichte energiemaatregelen voor bedrijven wordt beter uitgevoerd	voortgang conform planning	voortgang conform planning
4.1.3	Er komt meer ondersteuning bij energiebesparing voor maatschappelijke organisaties	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.88 Beleidsdoel 4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie

Beleidsdoel 4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie		
Meerjarendoel 4.1.1 De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter (door o.a. gemeenten, woningcorporaties en Verenigingen van Eigenaren)		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 4.1.2 Toezicht op de verplichte energiemaatregelen voor bedrijven wordt beter uitgevoerd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 4.1.3 Er komt meer ondersteuning bij energiebesparing voor maatschappelijke organisaties		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.89 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	1.000	3.279	-2.279		891	1.000	4.170	-3.170		404	-404

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.90 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Subsidies verduurzaming gebouwde omgeving				-891		-891

De gerealiseerde lasten geven een vertekend beeld van de financiële ontwikkelingen binnen dit beleidsdoel. De ontwikkeling van projecten voor verduurzaming van de gebouwde omgeving verliep de afgelopen jaren trager dan verwacht, maar is nu goed op gang gekomen. Dit zien we terug in het aantal subsidies dat is aangevraagd en de komende maanden beschikt gaat worden. Daarnaast zijn er nog veel subsidieaanvragen in ontwikkeling die naar verwachting dit jaar nog aangevraagd en beschikt gaan worden. Verder is er sprake van reeds aangegane leveranciersverplichtingen, met name voor de inzet van duurzaamheidscoaches en energiescans voor het Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (OMV) dat met subsidie van het Rijk wordt uitgevoerd. De prognose voor de realisatie 2023 komt hiermee aanzienlijk hoger uit dan de begrote lasten voor beleidsdoel 4.1. De hogere uitgaven worden gedekt door een onttrekking van € 891.000 aan de reserve Energietransitie.

Totaal 4.1 Minder energiegebruik prov. Utrecht				-891		-891
---	--	--	--	-------------	--	-------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.91 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	1.000		1.000			
Lasten	4.170	404	3.766	3.489	3.261	3.261
Saldo	-3.170	-404	-2.766	-3.489	-3.261	-3.261

4.2 Duurzame energie in provincie Utrecht

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.92 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
4.2	De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen		
4.2.1	Meer zonnepanelen op daken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
4.2.2	De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
4.2.3	Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie	voortgang conform planning	voortgang conform planning
4.2.4	Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter	voortgang conform planning	voortgang conform planning
4.2.5	Er zijn meer publieke laadpunten voor elektrisch vervoer	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.93 Beleidsdoel 4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen

Beleidsdoel 4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen		
Meerjarendoel 4.2.1 Meer zonnepanelen op daken		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

De ontwikkeling van projecten voor solar carports verloopt trager dan voorzien, onder andere als gevolg van netcongestie. We verwachten dit jaar minder subsidies te verstrekken voor de realisatie van solar carports. Daarentegen verwachten we meer subsidies te verstrekken voor het wegnemen van belemmeringen voor zon-op-dak, zoals netcongestie of een zwakke dakconstructie.

Tabel 3.94 Meerjarendoel 4.2.2 De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt

Meerjarendoel 4.2.2 De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Vaststelling van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en start van het planMER voor windenergie zijn vertraagd. Hierdoor zal besluitvorming (voorkeursbeslissing) over ruimtelijke procedures, die nodig zijn om in 2030 1 TWh windenergie te realiseren, waarschijnlijk pas in 2024 plaatsvinden. Verder blijkt uit de voortgangsrapportages van de RES'en dat meer (concrete) zoekgebieden voor zonne- en windenergie nodig zijn om de RES-doelen waar te maken en om plannen die niet doorgaan te compenseren. Het is van belang dat (extra) zoekgebieden worden voorzien van een besluitvormingsproces en planning die zicht geeft op realisatie van de RES-doelstellingen (in totaal 2,4 TWh in 2030 voor het Utrechtse grondgebied) en daarmee ook van het provinciale doel van 55% hernieuwbare elektriciteit in 2030. Veel gemeenten hebben de vergunningprocedures hiervoor echter nog niet gestart en het ziet er op dit moment niet naar uit dat eind 2023 voldoende locaties zijn geconcretiseerd. We sporen gemeenten hiertoe aan via de RES-tafels en ook de start van het planMER voor windenergie draagt hieraan bij. Daarin wordt rekening gehouden met extra zoekgebieden om planuitval te compenseren.

Tabel 3.95 *Meerjarendoel 4.2.3 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie*

Meerjarendoel 4.2.3 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 4.2.4 Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 4.2.5 Er zijn meer publieke laadpunten voor elektrisch vervoer		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

We verwachten dat de streefwaarde van 15.600 (semi) publieke laadpunten voor elektrisch vervoer dit jaar gehaald zal worden. Naast de ontwikkeling van laadinfrastructuur, is ook de uitwerking van maatregelen voor versnelling van elektrisch vervoer (EV), onderdeel van dit meerjarendoel. De uitwerking van deze maatregelen, die zijn opgenomen in het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP), verloopt langzamer dan voorzien, vanwege beperkte capaciteit bij gemeenten en provincie. Verwacht wordt, dat een eerste project voor EV-deelmobiliteit met vijf gemeenten dit jaar van start zal gaan.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.96 *Overzicht van baten en lasten*

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		3.984	-3.984	755	382	755	4.366	-3.611		478	-478

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.97 *Toelichting bijstellingen*

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Duurzame opwek van energie					773	773

De gerealiseerde lasten op beleidsdoel 4.2 geven een vertekend beeld van de financiële ontwikkelingen binnen dit beleidsdoel. Op basis van de subsidies die zijn aangevraagd en dit jaar beschikt zullen worden, de subsidieaanvragen die in ontwikkeling zijn en dit jaar tot een aanvraag en beschikking zullen leiden, de vastgelegde leveranciersverplichtingen en de verwachte leveranciersverplichtingen, verwachten we minder uit te geven dan begroot. Inclusief de middelen die we van het Rijk ontvangen (zie technische bijstellingen) is de prognose dat we op dit beleidsdoel een bedrag van € 773.000 niet in 2023 gaan uitgeven. Het overschot op dit beleidsdoel wordt gestort in de reserve Energietransitie.

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (P-MIEK)	-475	-475
--	-------------	-------------

Vanuit het Rijk wordt € 475.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een P-MIEK. Het P-MIEK staat voor provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat. In lijn met de afspraken met het Rijk levert iedere provincie uiterlijk 1 juli 2023 een P-Miek 1.0 op.

Uitvoering klimaatakkoord deel programma 4 Energietransitie	755	-680	755	-680
--	------------	-------------	------------	-------------

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de uitvoering van het Klimaatakkoord de zogenaamde CDOKE-gelden. Doel van het klimaatakkoord is de reductie van broeikasgassen. De middelen worden als een brede doeluitkering (BDU) uitgekeerd. De middelen zijn bedoeld om gemeenten en provincies gelegen in Nederland in staat te stellen voldoende arbeidskrachten in te huren zodat zij het klimaat- en energiebeleid kunnen uitvoeren. Er zijn nu middelen beschikbaar gesteld voor 2023, 2024 en 2025. Voor 2023 is voor de provincie Utrecht een bedrag van € 1.325.000 beschikbaar. Op basis van de omvang van de programma's wordt dit bedrag op de volgende manier ingezet: energietransitie € 755.250 , duurzame mobiliteit € 357.750 en Klimaat Centraal (klimaatmitigatie) € 216.000.

Voor de energietransitie wordt 5 fte ingezet. Per fte wordt € 15.000 Bedrijfsvoeringsbudget (BRU) opgenomen bij Programma 10.2 (€ 75.000 in totaal).

Totaal 4.2 Duurzame energie in prov. Utrecht	755	-382	755	-382
---	------------	-------------	------------	-------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.98 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	755		755			
Lasten	4.366	478	3.888	2.334	2.184	2.184
Saldo	-3.611	-478	-3.133	-2.334	-2.184	-2.184

4.3 Energietransitie is haal- en betaalbaar

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.99 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief		
4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby)	voortgang conform planning	voortgang conform planning
4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.100 Beleidsdoel 4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief

Beleidsdoel 4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief		
Meerjarendoel 4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby)		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Er zijn veel innovatieve projecten in ontwikkeling die bijdragen aan een duurzame energievoorziening in de provincie Utrecht. We verwachten dat het aantal van vijf schaalbare energie-innovaties, die dit jaar met subsidie van de provincie in de praktijk getest worden, niet helemaal gehaald zal worden. Voor drie projecten zijn al subsidieaanvragen ingediend waarvan er naar verwachting twee binnenkort kunnen gaan starten. Daarnaast zijn er nog vijf subsidieaanvragen voor innovatieprojecten in ontwikkeling. We verwachten dat drie van deze aanvragen dit jaar nog ingediend worden bij de provincie, maar dat deze niet meer (allemaal) dit jaar beschikt zullen worden.

Tabel 3.101 Meerjarendoel 4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)

Meerjarendoel 4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.102 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		3.393	-3.393		1.638		5.031	-5.031		2.502	-2.502

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.103 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Isolatieversnelling en slimme oplossingen netcongestie				-1.638		-1.638

De gerealiseerde lasten zijn hoger dan voorzien door de succesvolle aanpak voor de inzet van isolatievouchers voor woningeigenaren met een smalle beurs (motie 102). Ook zijn er nog subsidieaanvragen in behandeling en worden op korte termijn nog nieuwe aanvragen verwacht, onder andere voor innovatieve oplossingen voor netcongestie. Verder is er in aanvulling op de bestaande leveranciersverplichtingen nog budget nodig voor het uitrollen van de aanpak voor slimme, korte termijn oplossingen voor netcongestie en voor de verdere uitwerking van een energiedienstencentrum (EDC) ten behoeve van een grootschalige en structurele isolatieaanpak. De hogere uitgaven worden gedekt door een onttrekking van € 1.638.000 aan de reserve Energietransitie.

Totaal 4.3 Energietransitie haal- en betaalbaar				-1.638		-1.638
--	--	--	--	---------------	--	---------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.104 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	5.031	2.502	2.529	3.973	778	778
Saldo	-5.031	-2.502	-2.529	-3.973	-778	-778

4.4 Geloofwaardige partner energietransitie

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.105 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
4.4	De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven		
4.4.1	De provincie Utrecht is een aansprekender voorbeeld van energieneutrale bedrijfsvoering en inkoop	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
4.4.2	De provincie Utrecht benut haar eigen mogelijkheden voor een duurzame energieopwekking beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.106 Beleidsdoel 4.4 De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven

Beleidsdoel 4.4 De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven		
Meerjarendoel 4.4.1 De provincie Utrecht is een aansprekender voorbeeld van energieneutrale bedrijfsvoering en inkoop		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

De beoogde duurzame opwek van 450.000 kWh van duurzame energie op provinciaal vastgoed, zal naar verwachting in 2023 niet gehaald worden. De hernieuwde aanbesteding voor zonnepanelen op het Huis van de Provincie wordt in de tweede helft van het jaar opgestart. De verwachting is dat het doel in 2024 gerealiseerd kan worden.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.107 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		116	-116			116		-116	28		-28

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.108 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Totaal 4.4 Geloofwaardige partner energietr.						

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.109 *Financieel meerjarenoverzicht*

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	116	28	88	116	116	116
Saldo	-116	-28	-88	-116	-116	-116

5. Bereikbaarheid I - Algemeen

Voortgang in een oogopslag

Tabel 3.110 Voortgang in een oogopslag

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteit	Planning	Budget
5.1 Het provinciale netwerk is sterk	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
5.1.1 Het in stand en beschikbaar houden van de bestaande infrastructuur op een vastgesteld kwaliteitsniveau	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
5.1.3 De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter	bijsturing noodzakelijk	bijsturing noodzakelijk	
5.1.4 Monitoring en evaluatie van (vaar)wegen zijn beter en vinden frequenter plaats	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.2.1 De uitvoering van knooppuntontwikkeling in partnerschap gaat vaker en beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.2.2 Het aantal verbetermaatregelen voor knooppunten is groter (met gerichte subsidies)	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.2.3 De ruimtelijke programmering is beter gekoppeld aan modaliteiten	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.2.4 Kennis delen, onderzoek en monitoring vindt meer plaats	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.3.1 Het regionaal fietsnetwerk is vlotter, veiliger en comfortabeler	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
5.3.2 De keten is sterker	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.3.3 Slim fietsen wordt op meer plaatsen ingevoerd	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.3.4 Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.4.1 De provinciale infrastructuur is veiliger	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.4.2 Gemeentelijke infrastructuur wordt beter door stimuleringsbijdragen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.4.3 Verkeerseducatie en -voorlichting is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.4.4 De verkeershandhaving is frequenter en sterker	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.4.5 Er wordt meer gebruik gemaakt van data en er zijn meer innovaties	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteit	Planning	Budget
5.5.1	Het kwaliteitsnet goederenvervoer is verder doorontwikkeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.5.2	Het monitoren van externe veiligheid is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.5.3	Het goederenvervoer is duurzamer	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.6	Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.6.1	Het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen is minder	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
5.6.2	De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.6.3	De mobiliteit is duurzamer met o.a. minder uitstoot van broeikasgassen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.6.4	Het behalen van de WHO-normen voor luchtkwaliteit is dichterbij gekomen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.7	De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.7.2	De techniek op straat is beter ontwikkeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.7.3	De sturing vindt multimodaler plaats	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.7.4	Het mobiliteitsmanagement is van betere kwaliteit	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.8	Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.8.1	Het uitvoeren van verkenningen is beter afgestemd op de behoefte	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.8.2	Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
5.8.3	De monitoring en evaluatie van het mobiliteitsprogramma is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.111 Overzicht van baten en lasten

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.1 Het provinciale netwerk is sterk	1.200	41.164	-39.964		3.407	1.200	44.571	-43.371	236	9.609	-9.372
5.2 Hoge kwaliteit, diversiteit knooppunten		1.844	-1.844		284		2.128	-2.128		360	-360
5.3 Locaties per fiets veilig, comfort		25.959	-25.959	2.593	3.363	2.593	29.322	-26.729		4.796	-4.796
5.4 Aantal verkeersdoden en gewonden laag		4.380	-4.380		1.221		5.601	-5.601		1.228	-1.228
5.5 Kwaliteitsnet goederenvervoer op orde	75	1.450	-1.375	65	-38	140	1.412	-1.272		297	-297

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.6 Effecten mobiliteit op leefomgeving		1.721	-1.721	218	-198	218	1.523	-1.305		372	-372
5.7 Vraag-aanbod mobiliteit, goed afgestemd		3.587	-3.587		-872		2.715	-2.715	13	1.002	-989
5.8 Verkenningen, regionale programma's		9.530	-9.530		3.352		12.882	-12.882		1.296	-1.296
Totaal voor bestemming	1.275	89.635	-88.360	2.876	10.518	4.151	100.153	-96.003	249	18.960	-18.710
Mutaties reserves											
Res. 05. Bereikbaarheid I - Algemeen	22.181	3.000	19.181	4.063		26.244	3.000	23.244			
Totaal mutaties reserves	22.181	3.000	19.181	4.063		26.244	3.000	23.244			
Totaal na bestemming	23.456	92.635	-69.179	6.939	10.518	30.395	103.153	-72.759	249	18.960	-18.710

Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.112 Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
5.1 Het provinciale netwerk is sterk	-43.371	-9.372	-33.998	-33.767	-35.015	-35.015
5.2 Hoge kwaliteit, diversiteit knooppunten	-2.128	-360	-1.768	-2.344	-2.344	-2.344
5.3 Locaties per fiets veilig, comfort	-26.729	-4.796	-21.933	-19.290	-10.937	-10.720
5.4 Aantal verkeersdoden en gewonden laag	-5.601	-1.228	-4.373	-4.323	-4.323	-4.323
5.5 Kwaliteitsnet goederenvervoer op orde	-1.272	-297	-975	-1.100	-1.100	-1.100
5.6 Effecten mobiliteit op leefomgeving	-1.305	-372	-933	-1.521	-2.092	-2.192
5.7 Vraag-aanbod mobiliteit goed afgestemd	-2.715	-989	-1.726	-3.472	-3.472	-3.472
5.8 Verkenningen, regionale programma's	-12.882	-1.296	-11.586	-11.124	-9.602	-27.114
Totaal programma voor bestemming	-96.003	-18.710	-77.292	-76.941	-68.885	-86.280
Mutaties reserves	23.244		23.244	18.696	8.392	25.687
Totaal programma na bestemming	-72.759	-18.710	-54.048	-58.245	-60.493	-60.593

5.1 Het provinciale netwerk is sterk

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.113 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
5.1 Het provinciale netwerk is sterk		
5.1.1 Het in stand en beschikbaar houden van de bestaande infrastructuur op een vastgesteld kwaliteitsniveau	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
5.1.3	De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter	bijsturing noodzakelijk	bijsturing noodzakelijk
5.1.4	Monitoring en evaluatie van (vaar)wegen zijn beter en vinden frequenter plaats	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.114 *Beleidsdoel 5.1 Het provinciale netwerk is sterk*

Beleidsdoel 5.1 Het provinciale netwerk is sterk		
Meerjarendoel 5.1.1 Het in stand en beschikbaar houden van de bestaande infrastructuur op een vastgesteld kwaliteitsniveau		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Vanwege de vertragingen in zowel voorbereiding en realisatie als in studie zal niet het gehele variabel onderhoud volgens planning uitgevoerd worden. Dit betekent dat een aantal activiteiten later uitgevoerd zullen moeten worden. De planning en het kasritme van deze projecten zijn aangepast in het Meerjaren Investeringsplan Mobiliteit bij de Kaderbrief 2024. Hiernaast bleek op een aantal locaties ongepland onderhoud noodzakelijk wat tot hogere lasten leidt.

Tabel 3.115 *Meerjarendoel 5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten*

Meerjarendoel 5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Op het overgrote deel van de studies is voortgang geboekt maar niet alle studies worden volgens planning afgerond. In een aantal gevallen is er ruimte om iets uit te lopen doordat de realisatietermijn nog voldoende ver weg ligt. Door te weinig capaciteit en grote moeite bij de werving hiervan blijft de studieplanning onder grote druk staan. Dit is de grootste belemmering voor een tijdige realisatie. Prioriteit gaat naar de projecten die het volgende jaar in onderhoud moeten.

Tabel 3.116 *Meerjarendoel 5.1.3 De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter*

Meerjarendoel 5.1.3 De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing noodzakelijk	bijsturing noodzakelijk

Toelichting

Veel projecten hebben vertraging opgelopen doordat er te weinig capaciteit beschikbaar is. De werving en het behoud van medewerkers verloopt minder moeizaam maar de bezetting is nog steeds onvoldoende. Ook de onduidelijkheid rondom stikstof zorgt bij een aantal projecten voor vertraging in de voortgang. In het geval van de Rijnbrug en de Rondweg Veenendaal (uitgezonderd fase Groenpoort) zorgt dit tot een vertraging van onbekende duur. Veel andere projecten zijn vorig jaar verder uitgewerkt waarna deze in 2023 wel kunnen worden gerealiseerd. Dit legt echter ook weer extra druk op de planning in dit jaar. Dit leidt ertoe dat in ieder geval 14 projecten, zowel investeringen als variabel onderhoud, geheel of gedeeltelijk uitgesteld zijn naar een later moment. Hierop is het Meerjaren Investeringsplan Mobiliteit (MIPM) bij de Kaderbrief 2024 bijgesteld.

Tabel 3.117 Meerjarendoel 5.1.4 Monitoring en evaluatie van (vaar)wegen zijn beter en vinden frequenter plaats

Meerjarendoel 5.1.4 Monitoring en evaluatie van (vaar)wegen zijn beter en vinden frequenter plaats		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.118 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	1.200	41.164	-39.964		3.407	1.200	44.571	-43.371	236	9.609	-9.372

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.119 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota		
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	
Actualisatie capaciteit Bereikbaarheid						-980	-980

Herverdeling van de capaciteit binnen de programma's Bereikbaarheid I en II op basis van de geactualiseerde jaarplanning.

Energiebijstelling gebouwen		-73	-73
------------------------------------	--	------------	------------

De provincie koopt samen met 7 andere provincies centraal in middels een gezamenlijk contract. De prijzen in dit zakelijke energiecontract worden bepaald middels een zogenaamde 'klikstrategie'. Dit houdt in dat iedere dag op het meeste gunstige moment van de dag de prijs wordt 'vastgeklikt'. Het gemiddelde van deze gezamenlijke dagprijzen van het gehele jaar vormen de prijs voor energie voor het jaar erop. Dit betekent dat de energieprijzen met een grote vertraging pas worden doorberekend aan de Provincie Utrecht.

De prijs voor gas is ten opzichte van vorig jaar verdubbeld en de prijs voor elektra zelfs ruim verdrievoudigd. Wij hebben deze nieuwe prijzen pas in het lopende jaar (2023) ontvangen. Voor onze (kantoor)panden heeft de stijging een groot effect. In 2022 bedroegen de totale energielasten voor onze panden € 1,14 mln. Op basis van de huidige prijzen en een gelijk verbruik als in 2022, is de verwachting dat de energielasten stijgen naar € 3,9 mln. Het beschikbare budget bedraagt € 769.000 en dient derhalve te worden opgehoogd met € 3,135 mln. Hiervan komt een bedrag van € 2,9 mln. ten laste van Programma 10 Overhead, een bedrag van € 139.000 ten laste van Programma 9 Bestuur en een bedrag van **€ 73.000 ten laste van Programma 5 Bereikbaarheid**.

Deze ophogingen zijn niet binnen de bestaande budgetten op te vangen. We stellen daarom voor om dit te dekken uit de Algemene middelen. We gaan in overleg met de contractbeheerder en leverancier om voortaan beter/ sneller op de hoogte te worden gebracht zodat we de eigen organisatie als de huurders tijdig(er) kunnen informeren.

Gestegen energieprijzen Wegen	-1.700	-1.700
--------------------------------------	---------------	---------------

De prijs voor energie is ten opzichte van vorig jaar verdrievoudigd. Voor de assets Openbare Verlichting (OVL) en Verkeersregelininstallaties (VRI) is veel energie nodig en heeft de stijging een groot effect. In 2022 bedroegen de energielasten voor deze assets € 0,76 mln., nu is verwachting, op basis van de huidige prijzen en een gelijk verbruik als in 2022, dat de energielasten stijgen naar € 2,25 mln. Ten opzichte van het budget van € 0,55 mln. betreft het een stijging van € 1,7 mln. en is dit niet binnen het bestaande budget voor beheer en onderhoud op te vangen. We stellen daarom voor om dit te dekken uit de Algemene middelen. Omdat nog onduidelijk is of de prijsstijging blijvend is wordt nu alleen voor 2023 extra budget gevraagd. Bij de Slotwijziging 2023 kan dit eventueel nog tot aanpassingen leiden.

Kapitaallasten wegen en vaarwegen	521	521
--	------------	------------

Naar aanleiding van de werkelijke investeringen 2022 zijn de kapitaallasten Wegen in 2023 geactualiseerd. Door de lagere uitgaven in 2022 zijn de kapitaallasten met € 0,71 mln. naar beneden bijgesteld tot € 3,1 mln.

Voor vaarwegen geldt een verhoging van de kapitaallasten met € 0,19 mln. naar een bedrag tot € 1,0 mln.. Per saldo valt € 0,52 vrij naar de Algemene middelen.

Overdracht oude wegdelen N484	-1.174	-1.174
--------------------------------------	---------------	---------------

De oude delen Schaikseweg en Dorpsstraat te Schoonrewoerd maken geen deel meer uit van de provinciale weg N484 en zijn overgedragen aan de gemeente Vijfherenlanden conform besluit UTSP-1270282801-2691 / 0.25H d.d. 20-12-2022.

Met de overdracht wordt ook een compensatie verstrekt in 2023 aan de gemeente van € 1.477 mln. ten behoeve van de toekomstige uitgaven aan de infrastructuur.

In het meerjareninvesteringsplan (MIP) was rekening gehouden met een investering van € 1.174 mln. aan de N484. De investering komt met de overdracht te vervallen en de vrijkomende kapitaallasten zijn in de herziene MIP bij de Kaderbrief 2024 verlaagd.

Voorgesteld wordt om de € 1.174 mln. te dekken uit de lagere kapitaallasten van Wegen € 0,52 mln. en Openbaar Vervoer € 0,91. Zie hiervoor de begrotingswijzigingen "Kapitaallasten Openbaar Vervoer" en "Kapitaallasten Wegen".

Totaal 5.1 Het provinciale netwerk is sterk	-3.407	-3.407
--	---------------	---------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.120 *Financieel meerjarenoverzicht*

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	1.200	236	964	1.200	1.200	1.200
Lasten	44.571	9.609	34.962	34.967	36.215	36.215
Saldo	-43.371	-9.372	-33.998	-33.767	-35.015	-35.015

5.2 Hoge kwaliteit, diversiteit knooppunten

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.121 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen			
5.2.1	De uitvoering van knooppuntontwikkeling in partnerschap gaat vaker en beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.2.2	Het aantal verbetermaatregelen voor knooppunten is groter (met gerichte subsidies)	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.2.3	De ruimtelijke programmering is beter gekoppeld aan modaliteiten	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.2.4	Kennis delen, onderzoek en monitoring vindt meer plaats	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.122 Beleidsdoel 5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen

Beleidsdoel 5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen		
Meerjarendoel 5.2.1 De uitvoering van knooppuntontwikkeling in partnerschap gaat vaker en beter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.2.2 Het aantal verbetermaatregelen voor knooppunten is groter (met gerichte subsidies)		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.2.3 De ruimtelijke programmering is beter gekoppeld aan modaliteiten		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.2.4 Kennis delen, onderzoek en monitoring vindt meer plaats		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.123 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	1.844	-1.844		284		2.128	-2.128		360	-360	

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.124 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Actualisatie capaciteit Bereikbaarheid				-224		-224

Herverdeling van de capaciteit binnen de programma's Bereikbaarheid I en II op basis van de geactualiseerde jaarplanning.

Subsidie Knooppunten				-60		-60
-----------------------------	--	--	--	-----	--	-----

Bij de Slotwijziging 2022 is er € 0,060 mln. in de reserve Mobiliteitsprogramma gestort voor een subsidie die is aangevraagd in 2022, maar uitgekeerd wordt in 2023. Voorgesteld wordt om ter dekking van de subsidies € 0,060 mln. te onttrekken uit de reserve Mobiliteitsprogramma.

Totaal 5.2 Hoge kwaliteit, diversiteit knoopp.				-284		-284
---	--	--	--	------	--	------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.125 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	2.128	360	1.768	2.344	2.344	2.344
Saldo	-2.128	-360	-1.768	-2.344	-2.344	-2.344

5.3 Locaties per fiets veilig, comfortabel

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.126 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
5.3	Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt		
5.3.1	Het regionaal fietsnetwerk is vlotter, veiliger en comfortabeler	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
5.3.2	De keten is sterker	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.3.3	Slim fietsen wordt op meer plaatsen ingevoerd	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.3.4	Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.127 Beleidsdoel 5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt

Beleidsdoel 5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt		
Meerjarendoel 5.3.1 Het regionaal fietsnetwerk is vlotter, veiliger en comfortabeler		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Er is al geruime tijd te weinig capaciteit beschikbaar om alle projecten goed en tijdig te realiseren. Dit uit zich in zowel studie als in realisatie. Door krapte op de arbeidsmarkt verloopt de werving moeizaam en ook het tijdelijk inhuren is steeds minder succesvol. Dit leidt ertoe dat we een aantal geplande werkzaamheden door moeten schuiven naar een later moment.

Tabel 3.128 Meerjarendoel 5.3.2 De keten is sterker

Meerjarendoel 5.3.2 De keten is sterker		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.3.3 Slim fietsen wordt op meer plaatsen ingevoerd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.3.4 Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.129 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		25.959	-25.959	2.593	3.363	2.593	29.322	-26.729		4.796	-4.796

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.130 Toelichting bijstelling

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Actualisatie capaciteit Bereikbaarheid				944		944

Herverdeling van de capaciteit binnen de programma's Bereikbaarheid I en II op basis van de geactualiseerde jaarplanning.

Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022	2.430					-2.430
--	-------	--	--	--	--	--------

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Kasritme Doorfietsroutes			2.593	-1.108	2.593	-1.108
---------------------------------	--	--	-------	--------	-------	--------

Voor de delen die de provincie Utrecht in mandaat uitvoert, wordt nog een baat van de deelnemende gemeentes ad € 2,593 mln. verwacht. Dit was nog niet in de begroting opgenomen. Daarnaast is ook het kasritme van de Doorfietsroutes geactualiseerd. Hierdoor is er € 1,088 mln. noodzakelijk ter dekking van de lasten 2023, het verschil € 1,485 mln. wordt voorgesteld te storten in de reserve Mobiliteitsprogramma ten behoeve van uitgaven 2024. Ook het kasritme voor 2024 wordt geactualiseerd in de Zomernota 2023.

Subsidies Fiets				-769		-769
------------------------	--	--	--	------	--	------

Bij de Slotwijziging 2022 is er € 2,083 mln. in de reserve Mobiliteitsprogramma gestort voor subsidies die zijn aangevraagd in 2022, maar drukken in 2023 of verder. Op basis van de huidige stand van zaken wordt voorgesteld om ter dekking van de subsidies € 0,769 mln. te onttrekken in 2023 en € 1,314 mln. in 2024.

Totaal 5.3 Locaties per fiets veilig, comfort	2.430		2.593	-933	2.593	-3.363
--	-------	--	-------	------	-------	--------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.131 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	2.593		2.593	1.058		
Lasten	29.322	4.796	24.526	20.348	10.937	10.720
Saldo	-26.729	-4.796	-21.933	-19.290	-10.937	-10.720

5.4 Aantal verkeersdoden en gewonden is laag

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.132 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag		
5.4.1 De provinciale infrastructuur is veiliger	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.4.2 Gemeentelijke infrastructuur wordt beter door stimuleringsbijdragen	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.4.3 Verkeerseducatie en -voorlichting is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.4.4 De verkeershandhaving is frequenter en sterker	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.4.5 Er wordt meer gebruik gemaakt van data en er zijn meer innovaties	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.133 Beleidsdoel 5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag

Beleidsdoel 5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag		
Meerjarendoel 5.4.1 De provinciale infrastructuur is veiliger		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.4.2 Gemeentelijke infrastructuur wordt beter door stimuleringsbijdragen		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.4.3 Verkeerseducatie en -voorlichting is beter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.4.4 De verkeershandhaving is frequenter en sterker		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.4.5 Er wordt meer gebruik gemaakt van data en er zijn meer innovaties		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.134 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		4.380	-4.380		1.221		5.601	-5.601		1.228	-1.228

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.135 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota		
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	
Actualisatie capaciteit Bereikbaarheid						-285	-285

Herverdeling van de capaciteit binnen de programma's Bereikbaarheid I en II op basis van de geactualiseerde jaarplanning.

Subsidies Verkeersveiligheid					-936	-936
-------------------------------------	--	--	--	--	-------------	-------------

Bij de Slotwijziging 2022 is er voor Verkeersveiligheid een bedrag van € 1,736 mln. in de reserve Mobiliteitsprogramma gestort voor nog te beschikken subsidies. Bij de jaarrekening 2022 is het bedrag met € 0,8 mln. verlaagd. Het restant bedrag € 0,936 is bestemd voor subsidie aanvragen die ontvangen zijn in 2022, maar die drukken op de exploitatie van 2023. Wij stellen voor om het restant bedrag van € 0,936 in 2023 te onttrekken uit de reserve.

Totaal 5.4 Aantal verkeersdoden, gewonden laag					-1.221	-1.221
---	--	--	--	--	---------------	---------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.136 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	5.601	1.228	4.373	4.323	4.323	4.323
Saldo	-5.601	-1.228	-4.373	-4.323	-4.323	-4.323

5.5 Kwaliteitsnet goederenvervoer op orde

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.137 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
5.5	Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers		
5.5.1	Het kwaliteitsnet goederenvervoer is verder doorontwikkeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.5.2	Het monitoren van externe veiligheid is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.5.3	Het goederenvervoer is duurzamer	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.138 Beleidsdoel 5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers

Beleidsdoel 5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers		
Meerjarendoel 5.5.1 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is verder doorontwikkeld		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.5.2 Het monitoren van externe veiligheid is beter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.5.3 Het goederenvervoer is duurzamer		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.139 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	75	1.450	-1.375	65	-38	140	1.412	-1.272	297	-297	

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.140 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Aanpassing baten begroting project Life New Hyts			-75	75	-75	75

Van de Europese Commissie wordt een subsidie ontvangen ten behoeve van het project LIFENEWHYDS. Wij zijn penvoeder van het project en de te ontvangen subsidies worden door ons verdeeld en uitgekeerd aan de betrokken partijen. Voor de kosten die wij maken als penvoeder wordt ook een subsidie ontvangen en samen met de lasten zijn deze in eerste instantie in de begroting opgenomen. Gezien de omvang en de duur van het project heeft het de voorkeur de administratie van het project geheel buiten de begroting te monitoren. Alleen onze bijdrage aan het project wordt via de begroting verantwoord. Voorstel is om met de zomernota de begrote baten te verlagen.

Actualisatie capaciteit Bereikbaarheid			103			103
--	--	--	-----	--	--	-----

Herverdeling van de capaciteit binnen de programma's Bereikbaarheid I en II op basis van de geactualiseerde jaarplanning.

CDOKE-gelden voor de uitvoering van het klimaatakkoord		140	-140	140		-140
--	--	-----	------	-----	--	------

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de uitvoering van het Klimaatakkoord de zogenaamde CDOKE-gelden. Doel van het klimaatakkoord is de reductie van broeikasgassen. De middelen worden als een brede doeluitkering (BDU) uitgekeerd. De middelen zijn bedoeld om gemeenten en provincies gelegen in Nederland in staat te stellen voldoende arbeidskrachten in te huren zodat zij het klimaat- en energiebeleid kunnen uitvoeren. Er zijn nu middelen beschikbaar gesteld voor 2023, 2024 en 2025. Voor 2023 is voor de provincie Utrecht een bedrag van € 1.325.000,- beschikbaar. Op basis van de omvang van de vraag wordt op de volgende manier ingezet: energietransitie € 755.250,-, duurzame mobiliteit € 357.750,- en Klimaat Centraal (klimaatmitigatie) € 216.000,-.

De middelen voor mobiliteit worden verdeeld onder de uitvoeringsprogramma's Goederenvervoer € 140.000 en Kwaliteit leefomgeving € 217.750.

Totaal 5.5 Kwaliteitsnet goederenverv. op orde			65	38	65	38
--	--	--	----	----	----	----

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.141 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	140		140			
Lasten	1.412	297	1.115	1.100	1.100	1.100
Saldo	-1.272	-297	-975	-1.100	-1.100	-1.100

5.6 Effecten mobiliteit op leefomgeving

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.142 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag		
5.6.1 Het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen is minder	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
5.6.2 De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.6.3 De mobiliteit is duurzamer met o.a. minder uitstoot van broeikasgassen	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.6.4 Het behalen van de WHO-normen voor luchtkwaliteit is dichterbij gekomen	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.143 Beleidsdoel 5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag

Beleidsdoel 5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag		
Meerjarendoel 5.6.1 Het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen is minder		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Er wordt minder geluid reducerend asfalt aangelegd dan begroot. Dit door verschuivingen in de uitvoering van onderhoud en reconstructie conform de trajectbenadering. Ook loopt de uitvoering van gevelsaneringen achter op schema. De planuitwerking hiervan vraagt meer tijd en capaciteit dan voorafbedacht.

Tabel 3.144 Meerjarendoel 5.6.2 De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter

Meerjarendoel 5.6.2 De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.6.3 De mobiliteit is duurzamer met o.a. minder uitstoot van broeikasgassen		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.6.4 Het behalen van de WHO-normen voor luchtkwaliteit is dichterbij gekomen		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.145 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		1.721	-1.721	218	-198	218	1.523	-1.305		372	-372

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.146 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Actualisatie capaciteit Bereikbaarheid				416		416
Herverdeling van de capaciteit binnen de programma's Bereikbaarheid I en II op basis van de geactualiseerde jaarplanning.						
CDOKE-gelden voor de uitvoering van het klimaatakkoord			218	218	218	-218

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de uitvoering van het Klimaatakkoord de zogenaamde CDOKE-gelden. Doel van het klimaatakkoord is de reductie van broeikasgassen. De middelen worden als een brede doeluitkering (BDU) uitgekeerd. De middelen zijn bedoeld om gemeenten en provincies gelegen in Nederland in staat te stellen voldoende arbeidskrachten in te huren zodat zij het klimaat- en energiebeleid kunnen uitvoeren. Er zijn nu middelen beschikbaar gesteld voor 2023, 2024 en 2025. Voor 2023 is voor de provincie Utrecht een bedrag van € 1.325.000,- beschikbaar. Op basis van de omvang van de vraag wordt op de volgende manier ingezet: energietransitie € 755.250,-, duurzame mobiliteit € 357.750,- en Klimaat Centraal (klimaatmitigatie) € 216.000,-.

De middelen voor mobiliteit worden verdeeld onder de uitvoeringsprogramma's Goederenvervoer € 140.000 en Kwaliteit leefomgeving € 217.750.

Totaal 5.6 Effecten mobiliteit op leefomgeving	218	198	218	198
---	-----	-----	-----	-----

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.147 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	218		218			
Lasten	1.523	372	1.151	1.521	2.092	2.192
Saldo	-1.305	-372	-933	-1.521	-2.092	-2.192

5.7 Vraag - aanbod mobiliteit goed afgestemd

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.148 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd			
5.7.1	De basis is beter op orde	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.7.2	De techniek op straat is beter ontwikkeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.7.3	De sturing vindt multimodaler plaats	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.7.4	Het mobiliteitsmanagement is van betere kwaliteit	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.149 Beleidsdoel 5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd

Beleidsdoel 5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd		
Meerjarendoel 5.7.1 De basis is beter op orde		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.7.2 De techniek op straat is beter ontwikkeld		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.7.3 De sturing vindt multimodaler plaats		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.7.4 Het mobiliteitsmanagement is van betere kwaliteit		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.150 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		3.587	-3.587		-872		2.715	-2.715	13	1.002	-989

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.151 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Actualisatie capaciteit Bereikbaarheid				872		872

Herverdeling van de capaciteit binnen de programma's Bereikbaarheid I en II op basis van de geactualiseerde jaarplanning.

Totaal 5.7 Vraag-aanbod mobiliteit goed afgestemd	872	872
--	------------	------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.152 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten		13	-13			
Lasten	2.715	1.002	1.713	3.472	3.472	3.472
Saldo	-2.715	-989	-1.726	-3.472	-3.472	-3.472

5.8 Verkenningen en regionale programma's

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.153 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
5.8 Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren		
5.8.1 Het uitvoeren van verkenningen is beter afgestemd op de behoefte	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.8.2 Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd	voortgang conform planning	voortgang conform planning
5.8.3 De monitoring en evaluatie van het mobiliteitsprogramma is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.154 Beleidsdoel 5.8 Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren

Beleidsdoel 5.8 Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren		
Meerjarendoel 5.8.1 Het uitvoeren van verkenningen is beter afgestemd op de behoefte		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.8.2 Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 5.8.3 De monitoring en evaluatie van het mobiliteitsprogramma is beter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.155 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		9.530	-9.530	3.352		12.882	-12.882		1.296		-1.296

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.156 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Actualisatie capaciteit Bereikbaarheid				-141		-141
Herverdeling van de capaciteit binnen de programma's Bereikbaarheid I en II op basis van de geactualiseerde jaarplanning.						
Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022	600					-600
Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).						
Structurele effecten Slotwijziging 2022	2.611					-2.611
Totaal 5.8 Verkenningen, regionale programma's		3.211		-141		-3.352

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.157 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	12.882	1.296	11.586	11.124	9.602	27.114
Saldo	-12.882	-1.296	-11.586	-11.124	-9.602	-27.114

6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer

Voortgang in een oogopslag

Tabel 3.158 Voortgang in een oogopslag

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteit	Planning	Budget
6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
6.1.1 Lopende contracten en concessies zijn kwalitatief beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
6.1.2 Er zijn betere bouwstenen voor een nieuw OV-netwerk	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
6.1.3 Er zijn minder knelpunten in de doorstroming van het OV	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
6.1.4 Het beheer en onderhoud van eigen OV infrastructuur voldoet aan gestelde kwaliteitseisen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
6.1.5 OV overkoepelende activiteiten worden beter uitgevoerd	voortgang conform planning	voortgang conform planning	

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.159 Overzicht van baten en lasten

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.1 OV-reizigers zijn tevreden	37.450	192.897	-155.447	-4.873	10.473	32.577	203.370	-170.793	2.270	130.591	-128.322
Totaal voor bestemming	37.450	192.897	-155.447	-4.873	10.473	32.577	203.370	-170.793	2.270	130.591	-128.322
Mutaties reserves											
Res. 06. Bereikbaarheid II - OV	22.323	27.834	-5.511	9.919		32.242	27.834	4.408			
Totaal mutaties reserves	22.323	27.834	-5.511	9.919		32.242	27.834	4.408			
Totaal na bestemming	59.773	220.731	-160.958	5.046	10.473	64.819	231.204	-166.385	2.270	130.591	-128.322

Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.160 Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
6.1 OV-reizigers zijn tevreden	-170.793	-128.322	-42.471	-159.533	-145.732	-141.970
Totaal programma voor bestemming	-170.793	-128.322	-42.471	-159.533	-145.732	-141.970
Mutaties reserves	4.408		4.408	21.832	10.786	786
Totaal programma na bestemming	-166.385	-128.322	-38.063	-137.701	-134.946	-141.184

6.1 reizigers zijn tevreden

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.161 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht		
6.1.1 Lopende contracten en concessies zijn kwalitatief beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning
6.1.2 Er zijn betere bouwstenen voor een nieuw OV-netwerk	voortgang conform planning	voortgang conform planning
6.1.3 Er zijn minder knelpunten in de doorstroming van het OV	voortgang conform planning	voortgang conform planning
6.1.4 Het beheer en onderhoud van eigen OV infrastructuur voldoet aan gestelde kwaliteitseisen	voortgang conform planning	voortgang conform planning
6.1.5 OV overkoepelende activiteiten worden beter uitgevoerd	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.162 Beleidsdoel OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht

Beleidsdoel OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht		
Meerjarendoel 6.1.1 Lopende contracten en concessies zijn kwalitatief beter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 6.1.2 Er zijn betere bouwstenen voor een nieuw OV-netwerk		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 6.1.3 Er zijn minder knelpunten in de doorstroming van het OV		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 6.1.4 Het beheer en onderhoud van eigen OV infrastructuur voldoet aan gestelde kwaliteitseisen		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 6.1.5 OV overkoepelende activiteiten worden beter uitgevoerd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.163 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	37.450	192.897	-155.447	-4.873	10.473	32.577	203.370	-170.793	2.270	130.591	-128.322

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.164 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota		
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	
Actualisatie capaciteit Bereikbaarheid						-705	-705

Herverdeling van de capaciteit binnen de programma's Bereikbaarheid I en II op basis van de geactualiseerde jaarplanning.

Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022	1.236						-1.236
---------------------------------------	-------	--	--	--	--	--	--------

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Bijdrage Rijk OV concessies 2023					-8.375		-8.375
----------------------------------	--	--	--	--	--------	--	--------

Bij de verlenging van de OV concessies zijn in de Kadernota 2023 extra middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is € 50 mln. van de verwachte € 60 mln. geregeld. Voor overige € 10 mln. is een Rijksbijdrage opgenomen in de begroting. Bij de Kadernota 2023 is aangegeven dat als dekking via Rijksbijdrage niet lukt het risico kan worden afgedekt via de reserve weerstandsvermogen. Inmiddels is de Rijksregeling bekend en blijkt dat onze vervoerders in 2023 nog eenmalig maximaal aanspraak kunnen maken op € 8,335 mln. Er is één vervoerder die een aanvraag heeft ingediend voor €1,625 mln. en de andere vervoerder heeft een nul-aanvraag ingediend. Daarmee is het legitiem om de verwachte Rijksbijdrage bij te stellen met € 8,375 mln. naar € 1,625 mln.

Nog niet duidelijk is of dit consequenties heeft voor dekking van de kosten van de verlenging tot en met 2025. Op basis van beschikking 2023 en rituitval, blijven uitgaven in 2023 achter. Deze middelen blijven beschikbaar via de reserve OV concessie. Vraag is of toekomstige meerjarenraming (incl. pluspakket) gedekt kan worden uit middelen in reserve, of dat er toch een claim moet worden neergelegd om misgelopen dekking via het Rijk te compenseren. Vooralsnog volstaan we met het opnemen van een "winstwaarschuwing" in deze Zomernota. Zoals ook al bij de Kadernota 2023 is aangegeven zijn de exacte kosten van de verlenging afhankelijk van verloop reizigersinkomsten, indien nodig wordt voor resterende kosten het weerstandsvermogen ingezet. De bijstelling wordt nu gedekt via de reserve OV concessies.

Bijdrage spitslijn 258					102	-102	102	-102
------------------------	--	--	--	--	-----	------	-----	------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.165 *Financieel meerjarenoverzicht*

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	32.577	2.270	30.307	17.066	17.066	17.066
Lasten	203.370	130.591	72.779	176.599	162.798	159.036
Saldo	-170.793	-128.322	-42.471	-159.533	-145.732	-141.970

7. Cultuur en erfgoed

Voortgang in een oogopslag

Tabel 3.166 Voortgang in een oogopslag

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteit	Planning	Budget
7.1	De culturele infrastructuur is sterk	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
7.1.1	Cultuureducatie (kunst, media en erfgoed) is beter, frequenter en bereikt meer scholen (BO en VO)	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
7.1.2	Het bibliothekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
7.1.3	Er nemen meer mensen deel aan kunst en cultuur doordat festivals floreren	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
7.1.4	Het cultuurprofiel van Utrecht is steviger in samenwerking met gemeenten en partners	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
7.2	De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
7.2.1	De kwaliteit van de leefomgeving is versterkt met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
7.2.2	Er zijn meer monumenten duurzaam gerestaureerd en worden beter gebruikt	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
7.2.3	Het beheer van Utrechts erfgoed is effectiever en efficiënter, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
7.3	De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
7.3.1	De integrale meerwaarde van militair erfgoed bij (gebieds)ontwikkelingen is hoger	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
7.3.2	Het siteholderschap van de Hollandse Waterlinies is beter ontwikkeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning	

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.167 Overzicht van baten en lasten

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
7.1 De culturele infrastructuur is sterk		7.949	-7.949		1.265		9.214	-9.214	6.926		-6.926
7.2 Behoud, beleving cultureel erfgoed		17.269	-17.269		987		18.256	-18.256	4.017		-4.017
7.3 De Hollandse waterlinies zijn belangrijk		2.749	-2.749		520		3.269	-3.269	23	618	-595
Totaal voor bestemming		27.967	-27.967		2.772		30.739	-30.739	23	11.561	-11.537
Mutaties reserves											
Res. 07. Cultuur en erfgoed	800		800	750	654	1.550	654	896			
Totaal mutaties reserves	800		800	750	654	1.550	654	896			
Totaal na bestemming	800	27.967	-27.167	750	3.426	1.550	31.393	-29.843	23	11.561	-11.537

Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.168 Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
7.1 De culturele infrastructuur is sterk	-9.214	-6.926	-2.288	-7.902	-8.043	-8.043
7.2 Behoud, beleving cultureel erfgoed	-18.256	-4.017	-14.239	-11.074	-11.074	-10.574
7.3 De Hollandse waterlinies zijn belangrijk	-3.269	-595	-2.674	-2.749	-749	-749
Totaal programma voor bestemming	-30.739	-11.537	-19.202	-21.725	-19.866	-19.366
Mutaties reserves	896		896	400		
Totaal programma na bestemming	-29.843	-11.537	-18.305	-21.325	-19.866	-19.366

7.1 culturele infrastructuur is sterk

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.169 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
7.1 De culturele infrastructuur is sterk		
7.1.1 Cultuureducatie (kunst, media en erfgoed) is beter, frequenter en bereikt meer scholen (BO en VO)	voortgang conform planning	voortgang conform planning
7.1.2 Het bibliothekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen	voortgang conform planning	voortgang conform planning
7.1.3 Er nemen meer mensen deel aan kunst en cultuur doordat festivals floreren	voortgang conform planning	voortgang conform planning
7.1.4 Het cultuurprofiel van Utrecht is steviger in samenwerking met gemeenten en partners	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.173 Beleidsdoel 7.1 De culturele infrastructuur is sterk

Beleidsdoel 7.1 De culturele infrastructuur is sterk		
Meerjarendoel 7.1.1 Cultuureducatie (kunst, media en erfgoed) is beter, frequenter en bereikt meer scholen (BO en VO)		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 7.1.2 Het bibliothekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 7.1.3 Er nemen meer mensen deel aan kunst en cultuur doordat festivals floreren		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 7.1.4 Het cultuurprofiel van Utrecht is steviger in samenwerking met gemeenten en partners		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.170 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		7.949	-7.949		1.265		9.214	-9.214		6.926	-6.926

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.171 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022		586				-586

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Bijdrage Bevrijdingsfestival			-50			-50
-------------------------------------	--	--	------------	--	--	------------

Op 24 januari 2023 heeft het College van Gedeputeerde Staten (GS) besloten om extra middelen beschikbaar te stellen voor de stichting Bevrijdingsfestival Utrecht. Deze middelen zijn bedoeld om de exploitatiesubsidie voor het jaar 2023 incidenteel te verhogen met een bedrag van € 50.000,-. Door middel van deze begrotingswijziging wordt deze verhoging in de begroting opgenomen.

Structurele effecten Slotwijziging 2022	401					-401
Structurele verwerking indexering 2023 en correctie 2022			-228			-228

In de Zomernota van 2023 zijn een aantal subsidiebudgetten geïndexeerd en gecorrigeerd. Die worden middels deze begrotingswijziging meerjarig verwerkt en verrekend met de stelpost Subsidies.

Totaal 7.1 De culturele infrastructuur is sterk	987		-278			-1.265
--	------------	--	-------------	--	--	---------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.172 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	9.214	6.926	2.288	7.902	8.043	8.043
Saldo	-9.214	-6.926	-2.288	-7.902	-8.043	-8.043

7.2 Behoud, beleving cultureel erfgoed hoog

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.173 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog		
7.2.1 De kwaliteit van de leefomgeving is versterkt met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen	voortgang conform planning	voortgang conform planning
7.2.2 Er zijn meer monumenten duurzaam gerestaureerd en worden beter gebruikt	voortgang conform planning	voortgang conform planning
7.2.3 Het beheer van Utrechts erfgoed is effectiever en efficiënter, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.174 Beleidsdoel 7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog

Beleidsdoel 7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog		
Meerjarendoel 7.2.1 De kwaliteit van de leefomgeving is versterkt met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen		
	Activiteiten	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 7.2.2 Er zijn meer monumenten duurzaam gerestaureerd en worden beter gebruikt		
	Activiteiten	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 7.2.3 Het beheer van Utrechts erfgoed is effectiever en efficiënter, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek		
	Activiteiten	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.175 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		17.269	-17.269		987		18.256	-18.256		4.017	-4.017

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.176 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022		552				-552

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Structurele effecten Slotwijziging 2022	564					-564
Structurele verwerking indexering 2023 en correctie 2022			129			129

In de Zomernota van 2023 zijn een aantal subsidiebudgetten geïndexeerd en gecorrigeerd. Die worden middels deze begrotingswijziging meerjarig verwerkt en verrekend met de stelpost Subsidies.

Totaal 7.2 Behoud, beleving cultureel erfgoed	1.116		129			-987
---	-------	--	-----	--	--	------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.177 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	18.256	4.017	14.239	11.074	11.074	10.574
Saldo	-18.256	-4.017	-14.239	-11.074	-11.074	-10.574

7.3 Hollandse waterlinies zijn belangrijk

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.178 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
7.3 De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit			
7.3.1	De integrale meerwaarde van militair erfgoed bij (gebieds)ontwikkelingen is hoger	voortgang conform planning	voortgang conform planning
7.3.2	Het siteholderschap van de Hollandse Waterlinies is beter ontwikkeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.179 Beleidsdoel 7.3 De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit

Beleidsdoel 7.3 De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit		
Meerjarendoel 7.3.1 De integrale meerwaarde van militair erfgoed bij (gebieds)ontwikkelingen is hoger		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 7.3.2 Het siteholderschap van de Hollandse Waterlinies is beter ontwikkeld		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.180 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		2.749	-2.749		520		3.269	-3.269	23	618	-595

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.181 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Structurele effecten Slotwijziging 2022			450			-450
Verhoging personeelsbudget HW					-70	-70

Het CMT heeft besloten om het Programma Hollandse Waterlinies (HW) naar de lijn over te brengen, waardoor er een versnelde openstelling van de vacature voor een kwartiermaker/teamleider nodig is. Middels deze begrotingswijziging wordt daarom € 70.000 aan het personeelsbudget toegevoegd.

Totaal 7.3 Hollandse waterlinies zijn belangrijk	450	-70	-520
--	-----	-----	------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.182 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten		23	-23			
Lasten	3.269	618	2.651	2.749	749	749
Saldo	-3.269	-595	-2.674	-2.749	-749	-749

8. Economie

Voortgang in een oogopslag

Tabel 3.183 Voortgang in een oogopslag

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteit	Planning	Budget
8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst	voortgang conform planning	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
8.1.1 De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.1.3 Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. bij opvolging eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.2 Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.2.1 Innovatie is sterker doordat overheden, onderwijs/ onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.2.2 Het (inter)nationaal vestigingsklimaat is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk	voortgang conform planning	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
8.3.1 Het economisch klimaat is beter met meer innovatieve startups en scale-ups	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.3.2 Er zijn meer scale-ups en innovatieve bedrijven gericht op gezond stedelijk leven.	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.3.3 De transitie naar een circulaire economie gaat sneller	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.4.1 Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de marktvrage	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.4.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.4.3 Er zijn meer en sterkere interactiemilieus	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.5.1 Recreatief groen is beter toegankelijk en bereikbaar	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.5.2 Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.5.3 De samenwerking tussen partners in de regio is sterker	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.5.4 Het bestemmingsmanagement is efficiënter en effectiever	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.5.5 Verblijfsrecreatie is vitaler	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
8.5.6 Het zakelijk toerisme is groter en verder versterkt	voortgang conform planning	voortgang conform planning	

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.184 Overzicht van baten en lasten

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
8.1 Toekomst bedrijfsleven en werknemers		2.369	-2.369		1.481		3.850	-3.850		799	-799
8.2 Economisch profiel sterk, competitief		780	-780		-11		769	-769		643	-643
8.3 Bedrijven zijn innovatief sterk		4.277	-4.277	1.895	2.351	1.895	6.628	-4.733		3.531	-3.531
8.4 Voldoende vestigingsmogelijkheden	36	939	-903		-20	36	919	-883		253	-253
8.5 De bezoekerseconomie is sterk	3.009	9.101	-6.092	-1.452	-37	1.557	9.064	-7.507	120	2.080	-1.960
Totaal voor bestemming	3.045	17.466	-14.421	443	3.764	3.488	21.230	-17.742	120	7.306	-7.186
Mutaties reserves											
Res. 08. Economie	1.243	3.000	-1.757	625	61	1.868	3.061	-1.193			
Totaal mutaties reserves	1.243	3.000	-1.757	625	61	1.868	3.061	-1.193			
Totaal na bestemming	4.288	20.466	-16.178	1.068	3.825	5.356	24.291	-18.935	120	7.306	-7.186

Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.185 Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
8.1 Toekomst bedrijfsleven en werknemers	-3.850	-799	-3.051	-2.845	-2.931	-2.931
8.2 Economisch profiel sterk, competitief	-769	-643	-126	-942	-942	-942
8.3 Bedrijven zijn innovatief sterk	-4.733	-3.531	-1.202	-4.047	-4.235	-3.797
8.4 Voldoende vestigingsmogelijkheden	-883	-253	-630	-883	-683	-683
8.5 De bezoekerseconomie is sterk	-7.507	-1.960	-5.547	-7.634	-4.826	-4.900
Totaal programma voor bestemming	-17.742	-7.186	-10.556	-16.351	-13.617	-13.253
Mutaties reserves	-1.193		-1.193	-1.200	-3.600	
Totaal programma na bestemming	-18.935	-7.186	-11.749	-17.551	-17.217	-13.253

8.1 Toekomst bedrijfsleven en werknemers

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.186 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst		
8.1.1 De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.1.3 Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. bij opvolging eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.187 Beleidsdoel 8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst

Beleidsdoel 8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst		
Meerjarendoel 8.1.1 De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.1.3 Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. bij opvolging eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.188 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		2.369	-2.369		1.481		3.850	-3.850		799	-799

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.189 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022		821				-821

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Structurele effecten Slotwijziging 2022	690					-690
---	-----	--	--	--	--	------

Totaal 8.1 Toekomst bedrijfsleven en werknemers		1.511				-1.511
---	--	-------	--	--	--	--------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.190 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	3.850	799	3.051	2.845	2.931	2.931
Saldo	-3.850	-799	-3.051	-2.845	-2.931	-2.931

8.2 Economische profiel sterk en competitief

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.191 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
8.2	Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief		
8.2.1	Innovatie is sterker doordat overheden, onderwijs/ onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.2.2	Het (inter)nationaal vestigingsklimaat is beter	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.192 Beleidsdoel 8.2 Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief

Beleidsdoel 8.2 Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief		
Meerjarendoel 8.2.1 Innovatie is sterker doordat overheden, onderwijs/ onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.2.2 Het (inter)nationaal vestigingsklimaat is beter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.193 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		780	-780		-11		769	-769		643	-643

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.194 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Structurele effecten Slotwijziging 2022			9			-9
Totaal 8.2 Economisch profiel sterk, competitief			9			-9

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.195 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	769	643	126	942	942	942
Saldo	-769	-643	-126	-942	-942	-942

8.3 Bedrijven zijn innovatief sterk

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.196 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk			
8.3.1	Het economisch klimaat is beter met meer innovatieve startups en scale-ups	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.3.2	Er zijn meer scale-ups en innovatieve bedrijven gericht op gezond stedelijk leven.	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.3.3	De transitie naar een circulaire economie gaat sneller	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.197 Beleidsdoel 8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk

Beleidsdoel 8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk		
Meerjarendoel 8.3.1 Het economisch klimaat is beter met meer innovatieve startups en scale-ups		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.3.2 Er zijn meer scale-ups en innovatieve bedrijven gericht op gezond stedelijk leven.		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.3.3 De transitie naar een circulaire economie gaat sneller		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.198 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		4.277	-4.277	1.895	2.351	1.895	6.628	-4.733		3.531	-3.531

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.199 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022		100				-100

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Digitalisering van de circulaire bouweconomie (Digic)				188		188
---	--	--	--	-----	--	-----

Voor beleidsdoel 8.3.3 is er een jaarlijks bedrag van €250.000 gereserveerd voor het programma Digitalisering van de circulaire bouweconomie (Digic). De opdracht liep van oktober 2022 tot oktober 2023 en werd gefinancierd vanuit het budget voor Programma Ruimtelijk vormgeving. Vanaf oktober 2023 tot en met oktober 2026 zal het budget hiervoor worden overgedragen naar het budget van Programma Economie. Dit betekent dat een kwart van het budget voor 2023 zal worden gebruikt en de rest wordt doorgeschoven voor de jaren 2023, 2024 en 2025.

Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT)		1.895	-1.895		1.895	-1.895
---	--	-------	--------	--	-------	--------

In 2023 zullen opnieuw subsidies worden verleend in het kader van de MIT-regeling. Het Rijk zorgt voor een matchingsbijdrage van € 1.895.000 voor de subsidies in het kader van de MIT-regeling. Dit bedrag wordt zowel in de baten als in de lasten in de begroting 2023 opgenomen.

Structurele effecten Slotwijziging 2022		473				-473
Totaal 8.3 Bedrijven zijn innovatief sterk		573	1.895	-1.708	1.895	-2.281

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.200 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	1.895		1.895			
Lasten	6.628	3.531	3.097	4.047	4.235	3.797
Saldo	-4.733	-3.531	-1.202	-4.047	-4.235	-3.797

8.4 Voldoende vestigingsmogelijkheden

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.201 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
8.4	Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit		
8.4.1	Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de marktvraag	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.4.2	Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.4.3	Er zijn meer en sterkere interactiemilieus	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.202 Beleidsdoel 8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit

Beleidsdoel 8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit		
Meerjarendoel 8.4.1 Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de marktvraag		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.4.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.4.3 Er zijn meer en sterkere interactiemilieus		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.203 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	36	939	-903		-20	36	919	-883	253		-253

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.204 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Totaal 8.4 Voldoende vestigingsmogelijkheden						

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.205 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	36		36	36	36	36
Lasten	919	253	666	919	719	719
Saldo	-883	-253	-630	-883	-683	-683

8.5 De bezoekerseconomie is sterk

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.206 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut		
8.5.1 Recreatief groen is beter toegankelijk en bereikbaar	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.5.2 Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.5.3 De samenwerking tussen partners in de regio is sterker	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.5.4 Het bestemmingsmanagement is efficiënter en effectiever	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.5.5 Verblijfsrecreatie is vitaler	voortgang conform planning	voortgang conform planning
8.5.6 Het zakelijk toerisme is groter en verder versterkt	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.207 Beleidsdoel 8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut

Beleidsdoel 8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut		
Meerjarendoel 8.5.1 Recreatief groen is beter toegankelijk en bereikbaar		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.5.2 Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.5.3 De samenwerking tussen partners in de regio is sterker		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.5.4 Het bestemmingsmanagement is efficiënter en effectiever		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.5.5 Verblijfsrecreatie is vitaler		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 8.5.6 Het zakelijk toerisme is groter en verder versterkt		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.208 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	3.009	9.101	-6.092	-1.452	-37	1.557	9.064	-7.507	120	2.080	-1.960

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.209 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
AVP Recreatie			118	-57	118	-57

Voorgesteld wordt om het budget voor AVP Recreatie in 2023 aan te passen naar € 177.000, wat een verhoging van € 57.000 inhoudt. Het voorstel is om deze verhoging te financieren door middel van onttrekking uit de reserve. Deze verhoging is bedoeld voor de volgende onderdelen: revisie fietsknooppuntenwerk (€ 120.000), wandelroutenetwerk (€ 32.000), recreatiebanken (€ 20.000) en Groot Wilnis Vinkeveen (€ 5.000).

Daarnaast wordt voorgesteld om in 2023 € 118.000 aan extra baten te begroten. Deze baten bestaan uit een bijdrage van € 120.000 van het routebureau voor de revisie van het fietsknooppuntennetwerk en een verlaging van € 2.000 aan baten van partners voor het wandelroutenetwerk. Deze extra baten zullen worden toegevoegd aan de reserve.

Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022	701	-701
---------------------------------------	-----	------

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Structurele effecten Slotwijziging 2022	550	-550
Recreatie om de Stad (RodS)	-1.570	1.345
		-1.570
		1.345

Voorgesteld wordt om het budget voor RODS in 2023 bij te stellen van € 2,937 mln. naar € 1,592 mln., een verlaging van circa € 1.345.000. Het betreft een verlaging in verband met het grotendeels doorschuiven van het budget voor de realisatie van fietspad Reijerscop naar 2024.

Daarnaast wordt voorgesteld om in 2023 de baten in 2023 bij te stellen van € 2,63 mln. naar € 1,06 mln., een verlaging van circa € 1,57 mln. Dit aangezien de verkoop van 1 bouwkaavel die begroot staat in 2023 al in 2022 heeft plaatsgevonden, van 1 begrootte verkoop de aktepassering naar verwachting toch pas begin 2024 plaatsvindt en daarnaast schuiven verwachte bijdragen van partners voor fietspad Reijerscop door naar 2024.

In verband met de genoemde bijstellingen in 2023 zal de begrootte onttrekking uit de reserve landelijk gebied van € 307.000 worden verhoogd tot € 532.000 (€ 1,592 mln. - € 1,06 mln.)

Verder wordt voorgesteld om meerjarige bijstellingen door te voeren. Voorgesteld wordt in 2024 € 2,797 mln. aan lasten te begroten i.v.m. o.a. werkzaamheden voor fietspaden Reijerscop en IJsselwetering. Daarnaast wordt voorgesteld om in 2024 € 0,997 mln. aan baten te begroten. Het betreft de verkoop van een bouwkaavel en de verwachte bijdragen van partners aan fietspad Reijerscop. Het verschil van € 1,8 mln. wordt gedekt door een onttrekking uit de reserve landelijk gebied. En voorgesteld wordt om in 2025 € 0,6 mln. aan baten te begroten i.v.m. de verkoop van grond.

Totaal 8.5 De bezoekerseconomie is sterk	1.251	-1.452	1.288	-1.452	37
---	--------------	---------------	--------------	---------------	-----------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.210 *Financieel meerjarenoverzicht*

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	1.557	120	1.437	997	600	
Lasten	9.064	2.080	6.984	8.631	5.426	4.900
Saldo	-7.507	-1.960	-5.547	-7.634	-4.826	-4.900

9. Bestuur

Voortgang in een oogopslag

Tabel 3.211 Voortgang in een oogopslag

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteit	Planning	Budget
9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk	voortgang conform planning	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
9.1.1 De positie van PS is sterker en duidelijker	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.1.2 De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.2.1 Integriteit is beter geborgd en het beleid is verder ontwikkeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.3.1 De ondermijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB wordt vergroot	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot	voortgang conform planning	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.4.1 Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.4.2 De dialoog met inwoners en samenwerkingspartners is innovatiever, transparant en overzichtelijk	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.4.3 De afstemming met stakeholders en inwoners is frequenter	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.4.4 De regionale en lokale journalistiek heeft duurzaam een sterkere positie	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen)	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
9.5.1 Er ligt een (gezamenlijke) visie op regiovorming en er wordt conform die visie gehandeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.5.2 Het beleid voor verbonden partijen is beter en wordt conform uitgevoerd	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning	
9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.5.4 De Staat van Utrecht is van niveau en beter afgestemd op de gebruikers	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.5.5 Het strategisch vermogen van de organisatie en lobbykracht is sterker	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning
9.6.1 De wettelijke toezichtstaak is beter en efficiënter uitgevoerd	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteit	Planning	Budget
9.6.2	Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
9.7	Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning
9.7.1	De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
9.7.2	Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.7.3	De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
9.7.4	Het beleid is beter met data onderbouwd	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
9.8	Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning
9.8.1	Provinciale informatie is beter en duurzamer beschikbaar, toegankelijk en we publiceren actief openbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.212 Overzicht van baten en lasten

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
9.1 Provinciebestuur sterk en duidelijk	294	8.406	-8.112	310	1.012	604	9.418	-8.814	114	2.709	-2.595
9.2 Integriteit is een vast onderdeel		157	-157				157	-157		49	-49
9.3 Intensievere aanpak van ondermijning		780	-780	100	200	100	980	-880		203	-203
9.4 Strategisch vermogen is groot	130	3.215	-3.085		-100	130	3.115	-2.985		282	-282
9.5 Regionale slagkracht sterk		2.800	-2.800		68		2.868	-2.868		660	-660
9.6 Gemeenten, waterschap functioneert goed		1.029	-1.029				1.029	-1.029		333	-333
9.7 Concernbrede aansturing brede thema		2.748	-2.748	216	316	216	3.064	-2.848		458	-458
9.8 Archiefplaats toezicht informatiebeheer		790	-790				790	-790		382	-382
Totaal voor bestemming	424	19.924	-19.500	620	1.496	1.050	21.420	-20.371	114	5.075	-4.961
Mutaties reserves											
Totaal mutaties reserves											
Totaal na bestemming	424	19.924	-19.500	626	1.496	1.050	21.420	-20.371	114	5.075	-4.961

Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.213 *Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel*

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
9.1 Provinciebestuur sterk en duidelijk	-8.814	-2.595	-6.219	-7.389	-7.389	-7.389
9.2 Integriteit is een vast onderdeel	-157	-49	-108	-157	-157	-157
9.3 Intensievere aanpak van ondermijning	-880	-203	-677	-880	-880	-880
9.4 Strategisch vermogen is groot	-2.985	-282	-2.703	-3.088	-3.175	-2.875
9.5 Regionale slagkracht sterk	-2.868	-660	-2.208	-2.800	-2.800	-2.800
9.6 Gemeenten, waterschap functioneert goed	-1.029	-333	-696	-1.029	-1.029	-1.029
9.7 Concernbrede aansturing brede thema	-2.848	-458	-2.390	-2.199	-959	-959
9.8 Archiefplaats toezicht informatiebeheer	-790	-382	-409	-790	-790	-790
Totaal programma voor bestemming	-20.371	-4.961	-15.410	-18.332	-17.179	-16.879
Mutaties reserves						
Totaal programma na bestemming	-20.371	-4.961	-15.410	-18.332	-17.179	-16.879

9.1 Provinciebestuur is sterk en duidelijk

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.214 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk		
9.1.1 De positie van PS is sterker en duidelijker	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.1.2 De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.215 Beleidsdoel 9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk

Beleidsdoel 9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk	Activiteit	Planning
Meerjarendoel 9.1.1 De positie van PS is sterker en duidelijker		
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Toelichting

In maart zijn de nieuwe Staten half maart gekozen. De fractievergoedingen en vergoedingen aan Statenleden en commissieleden zijn verhoogd. Daarnaast zijn er na de provinciale verkiezingen ook meer fracties bijgekomen, waardoor de kosten ook stijgen. Dit zijn autonome ontwikkelingen. Voor 2023 betekent dit een bijstelling van 377.000.

De kosten voor de accountant zijn gestegen, waardoor het huidige budget ontoereikend is. Dit is een autonome ontwikkeling. Via de kaderbrief wordt vanaf 2024 hiervoor 200.000 aangevraagd. Voor 2023 betekent dit een bijstelling van 200.000.

Tabel 3.216 Meerjarendoel 9.1.2 De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit

Meerjarendoel 9.1.2 De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit		
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.217 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	294	8.406	-8.112	310	1.012	604	9.418	-8.814	114	2.709	-2.595

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.218 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bijstelling accountantskosten				-200		-200

De kosten voor de accountant zijn gestegen, waardoor het huidige budget ontoereikend is. Voorgesteld wordt om € 200.000 te dekken uit de algemene middelen.

Bijstelling huurinkomsten	14	14
---------------------------	----	----

De bijstelling van de huurinkomsten bedraagt vanaf 2023 structureel € 21.000 voordelig. Dit heeft een aantal oorzaken:

- per 1 juli 2023 verhuren wij verdieping 2, 5 en 6 aan de gemeente Utrecht in verband met de opvang van vluchtelingen. Dit levert in 2023 huurinkomsten op voor een halfjaar van € 302.000 en vanaf 2024 structureel € 605.000 per jaar.
- tegelijkertijd is er per 1 juli 2023 sprake van leegstand van verdieping 8, 11 en 12 omdat huurcontracten niet zijn verlengd. Deze verdiepingen blijven in ieder geval tot 1 juli 2025 beschikbaar voor de provincie en komen daarna weer voor verhuur in aanmerking. Hierdoor dalen de huurinkomsten voor een halfjaar in 2023 met € 295.000 en in 2024 en 2025 met € 589.000.
- deze ontwikkelingen zorgen voor een toename van de huurinkomsten met € 8.000 in 2023 en met € 14.000 in 2024 en 2025. Vanaf 2026 stijgen de huurinkomsten structureel met € 618.000. Dit is verwerkt in Programma 10 en komt ten gunste van de algemene middelen.
- daarnaast zijn de huurinkomsten Paushuize bijgesteld. Vanwege indexatie leidt de bijstelling tot een **voordelig effect van € 14.000 in Programma 9**, wat eveneens ten gunste van de algemene middelen.

Energiebijstelling gebouwen	-139	-139
-----------------------------	------	------

De provincie koopt samen met 7 andere provincies centraal in middels een gezamenlijk contract. De prijzen in dit zakelijke energiecontract worden bepaald middels een zogenaamde 'klikstrategie'. Dit houdt in dat iedere dag op het meeste gunstige moment van de dag de prijs wordt 'vastgeklikt'. Het gemiddelde van deze gezamenlijke dagprijzen van het gehele jaar vormen de prijs voor energie voor het jaar erop. Dit betekent dat de energieprijzen met een grote vertraging pas worden doorberekend aan de Provincie Utrecht.

De prijs voor gas is ten opzichte van vorig jaar verdubbeld en de prijs voor elektra zelfs ruim verdrievoudigd. Wij hebben deze nieuwe prijzen pas in het lopende jaar (2023) ontvangen. Voor onze (kantoor)panden heeft de stijging een groot effect. In 2022 bedroegen de totale energielasten voor onze panden € 1,14 mln. Op basis van de huidige prijzen en een gelijk verbruik als in 2022, is de verwachting dat de energielasten stijgen naar € 3,9 mln. Het beschikbare budget bedraagt € 769.000 en dient derhalve te worden opgehoogd met € 3,135 mln. Hiervan komt een bedrag van € 2,9 mln. ten laste van Programma 10 Overhead, **een bedrag van € 139.000 ten laste van Programma 9 Bestuur** en een bedrag van € 73.000 ten laste van Programma 5 Bereikbaarheid.

Deze ophogingen zijn niet binnen de bestaande budgetten op te vangen. We stellen daarom voor om dit te dekken uit de Algemene middelen. We gaan in overleg met de contractbeheerder en leverancier om voortaan beter/ sneller op de hoogte te worden gebracht zodat we de eigen organisatie als de huurders tijdig(er) kunnen informeren.

Verhoging fractievergoedingen	-377	-377
--------------------------------------	-------------	-------------

De fractievergoedingen en vergoedingen aan Statenleden en commissieleden zijn verhoogd. Daarnaast zijn er na de provinciale verkiezingen ook meer fracties bijgekomen, waardoor de kosten ook stijgen. Dit zijn autonome ontwikkelingen. In de kaderbrief stellen GS voor hiervoor jaarlijks € 476.000 op te nemen, voor 2023 zijn de kosten a € 377.000 naar rato opgenomen. Structureel.

Totaal Administratieve wijzigingen GS	296	-296	296	-296
Totaal 9.1 Provinciebestuur sterk en duidelijk	310	-1.012	310	-1.012

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.219 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	604	114	489	276	276	276
Lasten	9.418	2.709	6.709	7.665	7.665	7.665
Saldo	-8.814	-2.595	-6.219	-7.389	-7.389	-7.389

9.2 Integriteit is een vast onderdeel

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.220 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
9.2	Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces		
9.2.1	Integriteit is beter geborgd en het beleid is verder ontwikkeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.221 Beleidsdoel 9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces

Beleidsdoel 9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces		
Meerjarendoel 9.2.1 Integriteit is beter geborgd en het beleid is verder ontwikkeld		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.222 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		157	-157				157	-157		49	-49

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.223 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Totaal 9.2 Integriteit is een vast onderdeel						

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.224 *Financieel meerjarenoverzicht*

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	157	49	108	157	157	157
Saldo	-157	-49	-108	-157	-157	-157

9.3 Intensievere aanpak van ondermijning

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.225 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
9.3	De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd		
9.3.1	De ondermijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB wordt vergroot	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.226 Beleidsdoel 9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd

Beleidsdoel 9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd		
Meerjarendoel 9.3.1 De ondermijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB wordt vergroot		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.227 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		780	-780	100	200	100	980	-880		203	-203

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.228 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Coordinator Publieke functie voor Veilige Publieke Taak			100	-100	100	-100

Naar aanleiding van een bijeenkomst met burgemeesters over weerbaarheid en bedreiging van politieke ambtsdragers op 31 augustus 2022 is besloten dat de provincie Utrecht het voortouw neemt in een ondersteuningsprogramma voor politiek ambtsdragers t.a.v. weerbaarheid. Onderdeel hiervan is het aantrekken van een coördinator Veilige Publieke Taak. Deze functionaris kan gemeenten ondersteunen bij de implementatie van protocollen tegen agressie en geweld en interveniëren wanneer ambtsdragers geconfronteerd worden met agressie. Verder zal deze functionaris opereren in een breed netwerk van veiligheidsfunctionarissen in de regio en in nauw contact staan met onder andere het Openbaar Ministerie, Politie en het Netwerk Weerbaar Bestuur. Deze functionaris zal voor een periode van 2 jaar op een tijdelijk contract aan de slag gaan. Voor het vervolg van 2023, geheel 2024 en de eerste helft van 2025 worden de kosten gedekt door –vooralsnog – een eenmalige bijdrage van het Rijk van in totaal € 400.000,-. €100.000 hiervan wordt ingezet in 2023.,

Structurele effecten Slotwijziging 2022	100				-100
Totaal 9.3 Intensievere aanpak van ondermijning	100	100	-100	100	-200

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.229 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	100		100			
Lasten	980	203	777	880	880	880
Saldo	-880	-203	-677	-880	-880	-880

9.4 Strategisch vermogen is groot

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.230 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot		
9.4.1 Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.4.2 De dialoog met inwoners en samenwerkingspartners is innovatiever, transparant en overzichtelijk	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.4.3 De afstemming met stakeholders en inwoners is frequenter	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.4.4 De regionale en lokale journalistiek heeft duurzaam een sterkere positie	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.231 Beleidsdoel 9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot

Beleidsdoel 9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot		
Meerjarendoel 9.4.1 Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 9.4.2 De dialoog met inwoners en samenwerkingspartners is innovatiever, transparant en overzichtelijk		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 9.4.3 De afstemming met stakeholders en inwoners is frequenter		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 9.4.4 De regionale en lokale journalistiek heeft duurzaam een sterkere positie		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.232 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	130	3.215	-3.085		-100	130	3.115	-2.985		282	-282

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.233 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bijdrage uitwerking verkenning toekomst trambedrijf					100	100

Vanuit het centrale budget voor innovatie en ontwikkeling wordt € 100.000 beschikbaar gesteld voor de verdere uitwerking van de positionering van het trambedrijf. Dit bedrag wordt vanuit programma 9. Bestuur overgeheveld naar programma 6. Bereikbaarheid II - Openbaar vervoer

Totaal 9.4 Strategisch vermogen is groot	100	100
---	------------	------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.234 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	130		130	130	130	130
Lasten	3.115	282	2.833	3.218	3.305	3.005
Saldo	-2.985	-282	-2.703	-3.088	-3.175	-2.875

9.5 Regionale slagkracht sterk

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.235 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning
9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen)		
9.5.1 Er ligt een (gezamenlijke) visie op regiovorming en er wordt conform die visie gehandeld	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.5.2 Het beleid voor verbonden partijen is beter en wordt conform uitgevoerd	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning
9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.5.4 De Staat van Utrecht is van niveau en beter afgestemd op de gebruikers	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.5.5 Het strategisch vermogen van de organisatie en lobbykracht is sterker	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.236 Beleidsdoel 9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen))

Beleidsdoel 9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen))		
Meerjarendoel 9.5.1 Er ligt een (gezamenlijke) visie op regiovorming en er wordt conform die visie gehandeld		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 9.5.2 Het beleid voor verbonden partijen is beter en wordt conform uitgevoerd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning

Toelichting

De provincie werkt steeds vaker samen met andere partijen aan de oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Ook dit jaar groeit het aantal samenwerkingsverbanden weer. Voor een goede invulling van de eigenaarsrol bij deze samenwerkingen, moet extra capaciteit komen.

Tabel 3.237 Meerjarendoel 9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen

Meerjarendoel 9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 9.5.4 De Staat van Utrecht is van niveau en beter afgestemd op de gebruikers		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 9.5.5 Het strategisch vermogen van de organisatie en lobbykracht is sterker		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

De herinrichting van het Public Affairs (sub)cluster is in Q1 nog niet gestart door het vertrek van de teamleider van team BEI. Daarmee is het nog niet gelukt om stappen te zetten in het versterken van de lobbykracht. In Q2 krijgt team BEI weer een eigen teamleider. Het is de bedoeling om in Q3 versneld stappen te gaan zetten met de herinrichting van het PA (sub)cluster. Met deze bijsturing is de vertraging naar verwachting beheersbaar. Ook het inrichten van de strategische unit gaat iets langzamer, in verband met het doorspreken met de organisatie.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.238 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		2.800	-2.800		68		2.868	-2.868		660	-660

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.239 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota			
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten		
Extra capaciteit nota samenwerkende partijen						-68		-68

De provincie werkt steeds vaker samen met andere partijen aan de oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Ook dit jaar groeit het aantal samenwerkingsverbanden weer. Voor een goede invulling van de eigenaarsrol bij deze samenwerkingen, moet er extra capaciteit komen.

De benodigde extra capaciteit voor een goede invulling van de eigenaarsrol bij samenwerkingen is een halve fte voor een half jaar in 2023, ter waarde van € 68.000. De extra middelen dienen uit de algemene middelen gedekt te worden.

Totaal 9.5 Regionale slagkracht sterk						-68		-68
---------------------------------------	--	--	--	--	--	-----	--	-----

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.240 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	2.868	660	2.208	2.800	2.800	2.800
Saldo	-2.868	-660	-2.208	-2.800	-2.800	-2.800

9.6 Gemeenten, waterschap functioneren goed

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.241 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
9.6	Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet		
9.6.1	De wettelijke toezichtstaak is beter en efficiënter uitgevoerd	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
9.6.2	Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.242 Beleidsdoel 9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet

Beleidsdoel 9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet		
Meerjarendoel 9.6.1 De wettelijke toezichtstaak is beter en efficiënter uitgevoerd		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

De geplande invoering van de Spreidingswet, waar een nieuwe IBT-taak asielopvang uit gaat voortkomen, is vertraagd. In de huidige versie van het wetsvoorstel wordt deze nieuwe toezichtrol vier jaar na inwerkingtreding belegd bij de provincies. Daarom is een concrete voorbereiding/organisatie van deze IBT-taak nog niet gestart. Dit geldt ook voor het Wetsvoorstel Versterking Regie Volkshuisvesting, waar eveneens een IBT-rol voor de provincies wordt beschreven. In dit wetsvoorstel is de IBT-taak zodanig globaal omschreven, dat in de consultatierondes vanuit de provincies verduidelijking is gevraagd. Gezien deze fase is ook voor deze taak de concrete voorbereiding van deze IBT-taak nog niet gestart. Wel zijn we nauw betrokken bij de lopende uitvoeringstoetsen behorende bij de totstandkoming van de wetten. Er wordt samen met IPO en BZK gekeken hoe de provincies deze twee nieuwe IBT-taken gaan invullen.

Tabel 3.243 Meerjarendoel 9.6.2 Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht

Meerjarendoel 9.6.2 Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Door capaciteitsgebrek is geen thema-onderzoek voorbereid voor het IBT-domein informatiebeheer. Voor het domein IBT omgevingsrecht is een vorig jaar gestart themaonderzoek in het eerste kwartaal van 2023 afgerond. Hierdoor is nog geen nieuw themaonderzoek voorbereid of opgestart. Door de aankomende personeelsswisseling (inwerken nieuwe toezichthouder) bij IBT-omgevingsrecht, is er naar verwachting in de tweede helft van 2023 onvoldoende capaciteit beschikbaar om naast de systematische beoordelingen, ook een thema-onderzoek uit te voeren.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.244 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		1.029	-1.029				1.029	-1.029		333	-333

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.245 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Totaal 9.6 Gemeenten, waterschap funct. goed						

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.246 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	1.029	333	696	1.029	1.029	1.029
Saldo	-1.029	-333	-696	-1.029	-1.029	-1.029

9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.247 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
9.7	Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief		
9.7.1	De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
9.7.2	Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.7.3	De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord	voortgang conform planning	voortgang conform planning
9.7.4	Het beleid is beter met data onderbouwd	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.248 Beleidsdoel 9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief

Beleidsdoel 9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief		
Meerjarendoel 9.7.1 De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Hoewel veel projecten uit de Uitvoeringsagenda op schema lopen, zijn er met name op het beter zichtbaar en uitvoerbaar maken van de Sociale Agenda binnen de Provinciale programma's nog stappen te zetten. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Het college van Gedeputeerde Staten heeft op 7 juni 2022 de uitvoeringsagenda Wij doen mee! van de Sociale Agenda vastgesteld. Deze besluitvorming is later geweest dan gepland, waardoor de uitvoering later is gestart.
- Daarnaast is er binnen het programmteam van de Sociale Agenda sprake van relatief veel wisselingen, wat gevolgen heeft op de uitvoering van de projecten volgens planning.
- Tot slot heeft de Sociale Agenda ook moties, amendementen en hulpvragen van collega's opgepakt die buiten de Uitvoeringsagenda vallen.

Dit jaar staat een evaluatie van de Sociale Agenda gepland, hierin zullen aanbevelingen worden gedaan om ook na 2023 het gedachtegoed van de Sociale Agenda te laten landen in de Provinciale Programma's.

Tabel 3.249 Meerjarendoel 9.7.2 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal

Meerjarendoel 9.7.2 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 9.7.3 De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Meerjarendoel 9.7.2 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal

Meerjarendoel 9.7.4 Het beleid is beter met data onderbouwd

	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Door het beperkt beschikbare budget voor 2023 kon in de eerste helft van 2023 slechts een aantal activiteiten worden uitgevoerd. Er zijn minder teams en projecten begeleid (3 zijn lopend en 10 begroot) en er is minder ten behoeve van inspiratie en bewustwording georganiseerd.

Het opzetten van een professionelere data-organisatie met uniforme werkprocessen en rollen wordt vanuit een nieuwe structuur van opdrachtgeverschap van de Informatie kolom met enige vertraging opgepakt. Ook benutten we 2023 om met een meer samenhangend statenvoorstel te komen inclusief budget voor alle onderwerpen die betrekking hebben op digitalisering (waaronder data).

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.250 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		2.748	-2.748	216	316	216	3.064	-3.064	458		-458

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.251 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Statenvoorstel slavernijverleden			100			-100

Op 8 februari 2023 is door de Provinciale Staten het Statenvoorstel Slavernijverleden (UTSP-1400676291-4305) aangenomen. Besloten is om € 100.000 beschikbaar te stellen uit de post Onvoorzien.

Uitvoering klimaatbeleid Klimaat Centraal	216	-216	216	-216
--	-----	------	-----	------

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de uitvoering van het Klimaatakkoord de zogenaamde CDOKE-gelden. Doel van het klimaatakkoord is de reductie van broeikasgassen. De middelen worden als een brede doeluitkering (BDU) uitgekeerd. De middelen zijn bedoeld om gemeenten en provincies gelegen in Nederland in staat te stellen voldoende arbeidskrachten in te huren zodat zij het klimaat- en energiebeleid kunnen uitvoeren. Er zijn nu middelen beschikbaar gesteld voor 2023, 2024 en 2025. Voor 2023 is voor de provincie Utrecht een bedrag van € 1.325.000 beschikbaar. Op basis van de omvang van de vraag wordt dit bedrag op de volgende manier ingezet: energietransitie € 755.250, duurzame mobiliteit € 357.750 en Klimaat Centraal (klimaatmitigatie) € 216.000.

Totaal 9.7 Concernbrede aansturing brede thema	100	216	-216	216	-316
---	-----	-----	------	-----	------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.252 *Financieel meerjarenoverzicht*

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	216		216			
Lasten	3.064	458	2.606	2.199	959	959
Saldo	--2.848	-458	-2.391	-2.199	-959	-959

9.8 Archiefplaats toezicht informatiebeheer

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.253 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
9.8	Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde		
9.8.1	Provinciale informatie is beter en duurzamer beschikbaar, toegankelijk en we publiceren actief openbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.254 Beleidsdoel 9.8 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde

Beleidsdoel 9.8 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde			
Meerjarendoel 9.8.1 Provinciale informatie is beter en duurzamer beschikbaar, toegankelijk en we publiceren actief openbaar			
		Activiteit	Planning
Stand van zaken		bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.255 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		790	-790			790	-790		382	-382	

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.256 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Totaal 9.8 Archiefplaats toezicht informatiebeheer						

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.257 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	790	382	409	790	790	790
Saldo	-790	-382	-409	-790	-790	-790

10. Overzicht overhead

Voortgang in een oogopslag

Tabel 3.258 Voortgang in een oogopslag

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteit	Planning	Budget
10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust	voortgang conform planning	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
10.1.1 Versterken en blijvend ontwikkelen van de financiële functie	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning	
10.1.2 Versterken van de juridische functie	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
10.1.3 Opstellen en daarna uitvoeren van programma 'Versterken subsidieloket'	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
10.1.4 Versterken van de inkoopfunctie en organiseren van centraal contractmanagement	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
10.1.5 Versterken informatiebeveiliging en privacybescherming	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
10.1.6 De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
10.2.1 Tijdig starten en afronden P&C-producten; zijnde de Jaarrekening, de Zomernota, de Kadernota en de Begroting. Versterken rol Provinciale Staten bij totstandkoming en verbeteren communicatie rondom deze producten	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning	
10.2.2 Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers.	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
10.2.3 Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
10.2.4 Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
10.3 De communicatie is goed en modern	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
10.3.1 Inwoners en bedrijven zijn beter geïnformeerd over beleidsvoornemens, concrete plannen en projecten en hebben meer mogelijkheid tot beïnvloeding van beleid en projecten.	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
10.3.2 Doorontwikkelen communicatiemiddelen op basis van nieuwe technieken	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
10.3.3 De jaarrekening en begroting beter toegankelijk maken voor het Utrechtse publiek en actiever communiceren over de financiële positie en ontwikkelingen binnen de provincie.	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
10.3.4 Vergroten van de zichtbaarheid van het werk van de provincie (corporate communicatie), zodat inwoners weten aan welke opgaven de provincie werkt en wat ze wil bereiken.	voortgang conform planning	voortgang conform planning	
10.4 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
10.4.1 Uitvoeren van concerncontrol waaronder het advieschap van de Financiële Auditcommissie.	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	
10.4.2 Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.259 Overzicht van baten en lasten

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
10.1 Financiën en bedrijfsv. is sterk		13.735	-13.735		4.961		18.697	-18.697	34	5.668	-5.633
10.2 Organisatie daadkrachtig, wendbaar	4.133	40.025	-35.892	1.408	3.785	5.541	43.810	-38.269	934	12.800	-11.866
10.3 De communicatie is goed en modern		2.938	-2.938		105		3.043	-3.043		1.155	-1.155
10.4 De beheersing van de organisatie		2.038	-2.038				2.038	-2.038		614	-614
Res. 10. Overzicht Overhead				229		229		229			
Totaal voor bestemming	4.133	58.736	-54.603	1.637	8.851	5.770	67.587	-61.817	968	20.237	-19.269
Mutaties reserves											
Totaal mutaties reserves											
Totaal na bestemming	4.133	58.736	-54.603	1.637	8.851	5.770	67.587	-61.817	968	20.237	-19.269

Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.260 Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
10.1 Financiën en bedrijfsv. is sterk	-18.697	-5.633	-13.063	-14.223	-13.558	-13.718
10.2 Organisatie daadkrachtig, wendbaar	-38.269	-11.866	-26.403	-34.057	-34.671	-33.755
10.3 De communicatie is goed en modern	-3.043	-1.155	-1.887	-2.938	-2.938	-2.938
10.4 De beheersing van de organisatie	-2.038	-614	-1.424	-2.038	-2.038	-2.038
Res. 10. Overzicht Overhead		229	229			
Totaal programma voor bestemming	-61.817	-19.269	-42.548	-53.256	-53.205	-52.449
Mutaties reserves						
Totaal programma na bestemming	-61.817	-19.269	-42.548	-53.256	-53.205	-52.449

10.1 Financiën en bedrijfsvoering is sterk

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.261 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
10.1	De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust		
10.1.1	Versterken en blijvend ontwikkelen van de financiële functie	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning
10.1.2	Versterken van de juridische functie	voortgang conform planning	voortgang conform planning
10.1.3	Opstellen en daarna uitvoeren van programma 'Versterken subsidieloket'	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
10.1.4	Versterken van de inkoopfunctie en organiseren van centraal contractmanagement	voortgang conform planning	voortgang conform planning
10.1.5	Versterken informatiebeveiliging en privacybescherming	voortgang conform planning	voortgang conform planning
10.1.6	De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.262 Beleidsdoel 10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust

Beleidsdoel 10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust		
Meerjarendoel 10.1.1 Versterken en blijvend ontwikkelen van de financiële functie		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning

Toelichting

We streven naar een financiële functie in de gehele keten die beter kan vooruitkijken, denken in scenario's zodat we het voorspellend vermogen van onze organisatie vergroten. Om dit voor elkaar te krijgen is een goed ingerichte administratie en zijn deskundige en beschikbare medewerkers nodig. Evenals de samenwerking tussen alle domeinen op de sturing en verantwoording van middelen ten behoeve van beleid en uitvoering. Door de personele wisselingen in het financiële team en het niet (tijdig) kunnen invullen van vacatures kan er onvoldoende capaciteit ontstaan om de doelen tijdig te behalen.

De periodieke afsluiting van de financiële administratie, de tussentijdse balanscontroles en de verdere digitalisering van de financiële processen zijn aanpassingen die in 2022 en 2023 zijn doorgevoerd en een positief effect hebben op de kwaliteit van de financiële administratie. Om de financiële processen te optimaliseren is eind 2022 gestart met de implementatie van het nieuwe financiële ERP-systeem (SAP S4 HANA). Doelstelling is om dit systeem per 1 januari 2024 operationeel te hebben. Het project loopt conform planning.

Tabel 3.263 Meerjarendoel 10.1.2 Versterken van de juridische functie

Meerjarendoel 10.1.2 Versterken van de juridische functie		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Meerjarendoel 10.1.2 Versterken van de juridische functie		
Meerjarendoel 10.1.3 Opstellen en daarna uitvoeren van programma 'Versterken subsidieloket'		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Binnen dit beleidsdoel vindt geen verandering plaats, maar de planning loopt uit. Het nieuwe subsidiesysteem (SAP CRM GM) is op 1 januari 2023 live gegaan en de nazorgfase loopt door tot en met juni 2023. Om het nieuwe subsidiesysteem goed te kunnen bestendigen in de organisatie, is het aanvraagportaal in tijd doorgeschoven naar 2024. Door vertraging van de livegang, het wegwerken van achterstanden en langdurig ziekten zullen de kosten hoger uitvallen dan initieel verwacht (veroorzaakt door inzet SAP-expertise en extra subsidiebehandelaren).

Tabel 3.264 *Meerjarendoel 10.1.4 Versterken van de inkoopfunctie en organiseren van centraal contractmanagement*

Meerjarendoel 10.1.4 Versterken van de inkoopfunctie en organiseren van centraal contractmanagement		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 10.1.5 Versterken informatiebeveiliging en privacybescherming		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 10.1.6 De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

De digitale middelen die voor het digitaal kunnen samenwerken zijn ontwikkeld blijven ook voor de overgang naar het hybride werken onderwerp van aanpassing en verbetering. Beheer, onderhoud én uitbreiding van ons applicatielandschap blijft extra aandacht en budget vragen.

Door de ontvlechting van de gemeenschappelijke regeling met het Het Utrechts Archief (HUA) kijken we opnieuw naar de middelen, zoals de aansluiting op een e-depot, die nodig zijn om onze informatie duurzaam en toekomstbestendig op te slaan.

Om de inwerkingtreding van de Omgevingswet minimaal te kunnen ondersteunen is afgelopen periode gewerkt aan de realisatie van het DSO (digitale stelsel Omgevingswet). Gezien het complexe karakter en de voorziene groei van dit gehele digitale stelsel, zullen ook hier aandacht en investeringen voor nodig zijn de komende jaren.

We richten onze sturing op de IV-keten opnieuw in, waarbij we een onderscheid maken tussen Richten (strategisch), Inrichten (tactisch) en Verrichten (operationeel). Deze herinrichting draagt bij aan een organisatie die agile en flexibel de benodigde IV-middelen aanwendt en ons beter in staat stelt om de uitdagingen bij onze digitale transformatie te managen.

Om goed in te kunnen blijven spelen op alle gevraagde ontwikkelingen en het goed digitaal toegerust blijven zijn hierop, is nieuwe planvorming nodig. We ontwikkelen een Statenvoorstel hiertoe dat we eind 2023 zullen inbrengen.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.265 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		13.735	-13.735		4.961		18.697	-18.697	34	5.668	-5.633

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.266 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Aanbesteding antenne (DAS gebouw)						-30
						-30

De aanbesteding antenne voor het DAS gebouw heeft een nadelig effect van € 30.000 als gevolg van een prijsverschil tussen de oude en nieuwe leverancier. Dit kan niet binnen het huidige exploitatiebudget worden opgevangen. Voorgesteld wordt om dit te dekken uit de algemene middelen.

Aanschaf en implementatie nieuw financieel ERP-systeem		-2.264	-2.264
---	--	---------------	---------------

Eind 2022 heeft de gunning van de aanbesteding plaatsgevonden van het financieel- en ERP-systeem (Enterprise resource planning). De aanbesteding is hoger uitgevallen dan vooraf was voorzien.

Voor de vervanging van het financieel systeem was in de programmabegroting een krediet begroot van 1,9 mln. waarbij we er net als bij het huidige systeem vanuit zijn gegaan dat de investering in 5 jaar zal worden afgeschreven. Daar de vervanging een SAAS oplossing is geworden kan de investering conform het BBV niet worden geactiveerd. Deze stelselwijziging betreft een technische begrotingsexercitie. Omdat de aanbesteding hoger is uitgevallen is besloten om de extra uitgaven te dekken binnen de bestaande budgetten van bedrijfsvoering. Bij nader inzien is dit echter niet mogelijk gebleken.

Eind vorig jaar is er gestart met de implementatie van het nieuwe financiële systeem (SAP S4 HANA). Doelstelling is om dit systeem per 1 januari 2024 operationeel te hebben. De kosten die gepaard gaan met de aanschaf en implementatie van het nieuwe systeem bedragen in 2023 € 2,466 mln. Hiervan wordt € 1,43 mln. gedekt binnen de begroting van bedrijfsvoering. Deze dekking is verwerkt onder Beleidsdoel 10.2 'Organisatie daadkrachtig, wendbaar'. Daarnaast wordt binnen beleidsdoel 10.1 'Financiën en bedrijfsvoering is sterk' een klein deel gedekt door middel van vrijval van kapitaallasten ICT.

Voor het restant bedrag van € 834.000 stellen we voor om dit te dekken uit de algemene middelen. De structurele verwerking (2024 en verder) is meegenomen in de Kaderbrief 2024-2027.

Beheer en onderhoud nieuw financieel ERP-systeem		-326	-326
---	--	-------------	-------------

De aanschaf van het nieuwe financieel ERP-systeem leidt voor de IEA-afdeling (Informatievoorziening en Automatisering) tot hogere beheer- en onderhoudskosten van software. Ook maken licentiekosten onderdeel uit van de aanschaf van het nieuwe financieel ERP-systeem. Voorgesteld wordt om € 326.000 te dekken vanuit de algemene middelen. De structurele effecten voor 2024 en verder zijn verwerkt in de Kaderbrief 2024-2027.

Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2022	67	-67
--	-----------	------------

Bij vaststelling van de jaarstukken 2022 door Provinciale Staten is ook ingestemd met de overheveling van budget uit 2023 naar toekomstige jaren (bestemmingsvoorstellen).

Dekking van projecten naar beheer	-137	-137
--	-------------	-------------

In de projectbegroting van enkele ICT-gerelateerde projecten is onvoldoende ruimte binnen de bestaande exploitatiebudgetten om het beheer op een professionele en adequate wijze in te richten. Hierbij valt te denken aan support, onderhoud en licentiekosten van onder andere nieuwe applicaties en systemen binnen de provincie.

Extra kosten door livegang nieuw subsidiesysteem	-1.193	-1.193
---	---------------	---------------

Per 1 januari 2023 is het nieuwe subsidiesysteem live gegaan en is tegelijkertijd de nazorgfase voor dit systeem gestart. Dit betekent dat de laatste puntjes op de I gezet worden en de implementatie afgerond wordt om alle subsidieregelingen en fasen van het subsidieproces goed werkend te krijgen, zodat het gehele subsidieproces door het nieuwe systeem ondersteund wordt. Om de implementatie af te kunnen ronden, wordt onder andere specialistische expertise vanuit SAP ingezet waarvoor een budget nodig van € 250.000. Deze werkzaamheden zullen in de eerste helft van 2023 plaats vinden.

Binnen het team subsidies beschikken we op dit moment over een beperkte formatie die herijkt zal worden na afronding van de implementatie van het nieuwe subsidiesysteem. Om achterstanden zoveel mogelijk te voorkomen en de doelstellingen ten aanzien van doorlooptijd en kwaliteit te kunnen behalen, zetten we hiervoor extra subsidiebehandelaren in. In 2023 is hiervoor een bedrag nodig van € 900.000. Daarbij speelt tevens mee dat we voorzien dat tijdig gekwalificeerde behandelaars beschikbaar dienen te zijn, gezien de extra middelen vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (dekking NLPG) welke deels via subsidies moeten worden weggezet.

Gedurende de implementatie van het nieuwe subsidiesysteem in 2022 zijn de contractonderhandelingen gestart over hosting en beheer. Deze onderhandeling heeft tot gevolg dat de kosten voor het beheer van het systeem hoger zijn uitgevallen ten opzichte van wat er in de Kadernota 2023-2026 is aangevraagd. De daadwerkelijke kosten blijken € 43.000 hoger uit te vallen dan initieel ingeschat. In de Kaderbrief 2024-2027 is het structurele effect vanaf 2024 meegenomen.

Fte-uitbreiding bedrijfsvoering	-557	-557
--	-------------	-------------

Doordat we meer hybride zijn gaan werken en vergaderen is meer ondersteuning nodig op deze systemen. We vragen 1 fte medewerker AV-middelen aan.

Door de extra taken die vanuit het rijk aan de provincies worden gevraagd, de rol die concernmanagers en teamleiders daarin spelen, en de toename van teams is de vraag naar secretariële ondersteuning toegenomen. We vragen nu een uitbreiding aan van 2 fte als eerste fase om deze ondersteuning te versterken. De receptie die zowel onze bezoekers als ook onze interne medewerkers moet ondersteuning is onderbemand. We vragen 1 extra fte. De structurele lasten van deze fte's zijn verwerkt in de Kaderbrief. 4 fte data-onderbouwd beleid (halfjaar in 2023, voor 2024 meegenomen in Kaderbrief 2024-2027)

Ondanks alle activiteiten en resultaten van de afgelopen jaren moeten er nog aanzienlijke stappen gezet worden om optimaal, professioneel en structureel data te kunnen benutten. Belangrijk onderdeel hierin is het analyseren en interpreteren van data en het adviseren en ondersteunen van collega's die werken aan de verschillende maatschappelijke opgaven. We zetten ons in om de maatschappelijke meerwaarde van data te versterken, datavolwassenheid van de domeinen te vergroten en mede de randvoorwaarden/data-organisatie op orde te brengen.

Naast het technisch mogelijk maken van data-oplossingen, is het van belang om op een verantwoorde en professionele manier de meerwaarde van data daadwerkelijk te benutten. Dat vraagt om analyse en om een faciliterende brugfunctie tussen maatschappelijke opgaven en techniek. Omdat de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering elkaar snel opvolgen en naar verwachting blijven voortduren, is structurele aandacht hiervoor nodig. 2 fte voor het beheer van applicaties en systemen (na einde project)

Vanuit de changeprocessen worden in 2023 diverse projecten opgeleverd en in beheer genomen. Op dit moment is er onvoldoende personeel aanwezig om de applicatie in beheer te nemen, terwijl de vraag er vanuit de organisatie wel ligt. Door middel van deze aanvraag bouwen we meer flexibiliteit in bij de beheersorganisatie zodat we kunnen voldoen aan goed functionerende IT-services. In de loop van 2023 bekijken we hoe dit structureel kan worden geborgd. 0,8 fte Inzet Welkom programma 2023

Het voorgaande welkomstprogramma is bij de start van de coronapandemie vrijwel stil komen te vallen. Vervolgens is er tijdelijk (beleids)capaciteit vrij gemaakt om het programma weer opnieuw vorm te geven. Dit betreft inmiddels een eerstedag programma, de ambtseed en de bustour. Nu het programma is opgezet en in de uitvoering is gegaan, vraagt dit uitvoeringscapaciteit. Deze kosten betreffen een projectmedewerker voor 0,8 fte voor de reguliere uitvoering van dit programma voor 2023. In de loop van 2023 bezien we hoe dit structureel kan worden geborgd.

Arbeidsmarkt

Vanwege schaarste op de arbeidsmarkt en de vergrijzing is er in 2023 extra jong talent en potentieel aan genomen. In 2023 lopen er in plaats van regulier twee, nu drie traineeprogramma's binnen onze organisatie. Een extra inzet is nodig om dit programma te realiseren. Het uitvoeren en ondersteunen van programma's zoals het traineeprogramma is van groot belang voor het werven van jong en talentvol personeel. Er volgt een plan van aanpak over hoe deze uitvoering en ondersteuning structureel te beleggen. 1 fte Coördinator subsidies

Het team subsidies heeft geen formatie voor een coördinator. Door de groei van het aantal subsidie aanvragen en daarmee samenhangend de groei van het team, is een coördinator nodig. De coördinator heeft als belangrijkste taken: de operationele/ inhoudelijke aansturing van het team, monitoren van de doelstellingen, capaciteitsplanning, werkverdeling en het optimaliseren van processen.

Indexatie ICT middelen	-121	-121
-------------------------------	-------------	-------------

Als gevolg van de huidige prijsstijgingen (CBS-indexeringscijfer) dienen diverse budgetten van ICT gerelateerde middelen te worden bijgesteld. De effecten voor 2023 zijn verwerkt in deze Zomernota en komen ten laste van de algemene middelen. De structurele effecten voor 2024 en verder, zijn opgenomen in de Kaderbrief 2024-2027.

Upgrade Microfocus	-65	-65
---------------------------	------------	------------

Het aantal gebruikers waarvoor een licentie Microfocus (op de laptop) noodzakelijk is, is de afgelopen jaren opgelopen. Bij een audit is gebleken dat er een verschil is ontstaan van 200 licenties tussen daadwerkelijk gebruikte en beschikbare licenties voor de Acces Manager (Authenticatie software per gebruiker). Om het huidige aantal licenties uit te breiden en op peil te houden, vragen wij bij deze Zomernota de ontbrekende middelen aan.

Versterken cyberweerbaarheid	-43	-43
-------------------------------------	------------	------------

In 2023 starten we onder andere met een pilot van het Dark Trace systeem om cyberaanvallen, waaronder ransomware en email-phising, te voorkomen, dan wel te onderbreken. Daarnaast zetten we in op het algeheel versterken van onze cyberweerbaarheid. In 2023 gaat het om een bedrag van € 110.000. In de decembercirculaire 2022 van het provinciefonds is eenmalig een bedrag beschikbaar gesteld van € 67.000 voor de provincie Utrecht. Met deze extra middelen wordt beoogd om alle provincies op het certificeerbaar ISO 27001 niveau te brengen. Bij de bestemmingsvoorstellen van de Jaarstukken 2022 zijn deze middelen overgeheveld naar 2023. Van het restant benodigd budget van € 43.000 wordt voorgesteld om dit te dekken vanuit de algemene middelen. De structurele effecten zijn meegenomen in de Kaderbrief 2024-2027.

Vervanging zaaksysteem	-159	-159
-------------------------------	-------------	-------------

Ten behoeve van onder andere de AWB commissie is een zaaksysteem nodig waar in een beveiligde omgeving documenten met meerdere personen, ook buiten de provincie, kunnen worden gedeeld. De huidige tool biedt onvoldoende beveiliging en moet daarom vervangen worden. De meerkosten van het nieuwe zaaksysteem zijn opgenomen. Het zaaksysteem kan in meerdere situaties worden gebruikt, waarin documenten in een beveiligde omgeving ook met externen moeten worden gedeeld.

In totaal is er in 2023 een bedrag nodig van € 158.500, waarvan wordt voorgesteld om het te dekken uit de algemene middelen. De structurele effecten van de hosting- en licentiekosten ad € 65.500 zijn meegenomen in de Kaderbrief 2024-2027.

Totaal 10.1 Financiën en bedrijfsv. is sterk	67	-4.894	-4.961
---	-----------	---------------	---------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.267 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten		34	-34			
Lasten	18.697	5.668	13.029	14.223	13.558	13.718
Saldo	-18.697	-5.633	-13.063	-14.223	-13.558	-13.718

10.2 Organisatie daadkrachtig, wendbaar

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.268 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
10.2	De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam		
10.2.1	Tijdig starten en afronden P&C-producten; zijnde de Jaarrekening, de Zomernota, de Kadernota en de Begroting. Versterken rol Provinciale Staten bij totstandkoming en verbeteren communicatie rondom deze producten	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning
10.2.2	Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers.	voortgang conform planning	voortgang conform planning
10.2.3	Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen	voortgang conform planning	voortgang conform planning
10.2.4	Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.269 Beleidsdoel 10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam

Beleidsdoel 10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam		
Meerjarendoel 10.2.1 Tijdig starten en afronden P&C-producten; zijnde de Jaarrekening, de Zomernota, de Kadernota en de Begroting. Versterken rol Provinciale Staten bij totstandkoming en verbeteren communicatie rondom deze producten		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	voortgang conform planning

Toelichting

Elk Planning & Control (P&C)-product wordt begonnen met een startnotitie waarmee doel, uitgangspunten en de planning worden vastgelegd. Het behalen van de bestuurlijke planning van onze producten gaat, ondanks de personele wisselingen, conform afspraak. Het opbouwen van een gezonde routine, het samenspel van de diverse spelers en een verdere digitalisering van het proces is een blijvend aandachtspunt en voor verbetering vatbaar.

Uiterlijk in het vierde kwartaal van 2023 zal hiertoe een plan, ter verbetering van de P&C-cyclus, worden opgesteld. Dit doen we graag in samenwerking met de commissie die in de FAC is aangesteld om de planning van de P&C stukken te bekijken evenals de informatiewaarde van elk P&C document. Mede door wisseling in het financiële team is er op momenten onvoldoende capaciteit geweest om de kwaliteit van de bestuurlijke producten te verbeteren en het bestuurlijk traject verder te stroomlijnen. Daarnaast is het financieel voorspellend vermogen van de bredere organisatie een aandachtspunt.

Tabel 3.270 Meerjarendoel 10.2.2 Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers.

Meerjarendoel 10.2.2 Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers.		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 10.2.3 Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Meerjarendoel 10.2.4 Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed

	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Opvang Oekraïense vluchtelingen en financiële gevolgen

De druk op de opvang blijft door de voortdurende oorlog in Oekraïne groot. De gemeente Utrecht heeft hierop aan de provincie Utrecht gevraagd of de opvang verlengd zou kunnen worden. Begin 2023 heeft Gedeputeerde Staten daarom een verlengingsvoorstel gedaan aan gemeente Utrecht. In mei 2023 heeft het college B&W van de gemeente Utrecht hierin een positief besluit genomen. Dit betekent dat de opvang op drie verdiepingen wordt verlengd tot eind 2024. Daar waar bij de initiële overeenkomst geen huur in rekening werd gebracht, is dat bij de nieuwe overeenkomst wel van toepassing. Dit maakt dat deze nieuwe overeenkomst voor verlengen opvang geen impact heeft op de begroting. Om de verdiepingen 2,5 en 6 van het Provinciehuis te kunnen aanpassen en de benodigde inventaris aan te schaffen, hebben de Staten de financiële middelen beschikbaar gesteld (8245757F d.d. 22-03-2011 en UTSP-1947916227-79 d.d. 19-04-2022) uit de post onvoorzien. Deze kosten zijn inmiddels allemaal terugbetaald door de gemeente.

Doordat van enkele andere huurders het huurcontract is verlopen komt er in de zomer van 2023 tevens meer werkruimte beschikbaar voor de ambtelijke organisatie van de provincie Utrecht.

Verduurzaming vastgoed

De locaties Provinciehuis, Tramremise, Busremise, Huis ter Heide en de botenloods zijn inmiddels gasloos. Bij de locaties De Meern en Paushuize zal dat dit jaar ook gaan gebeuren. Daarmee zijn alle panden van de provincie gasloos. Huis ter Heide, de botenloods, de bus- en tramremise en De Meern hebben inmiddels zonnepanelen. Naar verwachting wordt er dit jaar een nieuwe aanbesteding uitgezet voor zonnepanelen voor het Provinciehuis (op een eerdere aanbesteding zijn geen inschrijvingen gekomen). Onderzocht wordt of Paushuize hierin kan worden meegenomen. Ook loopt er op dit moment een aanbesteding voor extra laadpalen rondom het Provinciehuis.

Hieronder is per pand de stand van zaken opgenomen.

Provinciehuis

Het huis voor de provincie heeft label C en voldoet daarmee aan de gestelde wettelijke eisen. Vanaf mei 2023 wordt alle verlichting vervangen door LED-verlichting en is er op de achttiende verdieping een proefopstelling opgezet voor betere isolatie van de ramen. Daarnaast worden de circulatiepompen, de goederenlift en de luchtbehandelingskasten dit jaar vervangen, waardoor er een stuk minder energie wordt verbruikt. Er is gekozen voor de meest energiezuinige modellen. Er zijn de afgelopen jaren grote stappen gezet in het verminderen van het energieverbruik. In 2017 werd nog 5.002.655 kWh, in 2022 was dit nog maar 3.752.107 kWh (terwijl er in die periode ook vluchtelingen werden gehuisvest).

Paushuize

De kansen voor verdere verduurzaming zijn beperkt, er is vier jaar geleden al heel veel gedaan. Toen was Paushuize het meest duurzame rijksmonument van Nederland. Na de zomer van 2023 zal de gasgestookte combi-steamer, evenals de kookplaten, worden vervangen door een elektrische modellen. Tevens wordt er een warmtepomp geïnstalleerd die de restwarmte hergebruikt.

Wegensteunpunt De Meern

Verduurzaming is reeds in een vergevorderd stadium, de isolatie is geoptimaliseerd door beter te compartimentaliseren en de ramen zijn bekleed met een isolerend folie. Afgelopen jaar zijn er twee CV-ketels inclusief heaterinstallatie, uitgefaseerd. Er zijn op dit moment nog twee CV-ketels in gebruik, die eind 2023 dan wel begin 2024 zal worden vervangen door een warmtepomp.

Wegensteunpunt Huis ter Heide

Dit pand is in januari 2023 van het gas afgegaan en heeft op dit moment energielabel A+++++. Ook hier is isolerend folie toegepast op de ramen.

Botenloods Baarn

De botenloods is sinds januari 2023 volledig gasloos. Het gebouw werd voorheen verwarmd met gevelkachels op propaan.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.271 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	4.133	40.025	-35.892	1.408	3.785	5.541	43.810	-38.269	934	12.800	-11.866

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.272 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Aanbesteding netwerk NIAAS (Network Infrastructure as a Service)				-267		-267

In 2023 is gestart met het project om het Netwerk te vervangen. De Europese aanbesteding voor het verkrijgen van een NIAAS is 5 jaar geleden middels een contract gegund. Er is destijds alleen exploitatiegeld beschikbaar gesteld voor de productieperiode en geen rekening gehouden met een nieuwe aanbesteding. We hebben voor dit specialistische vakgebied maar beperkt kennis in huis en zullen daarvoor externe kennis moeten inhuren. Ook zijn er kosten verbonden aan het afscheid nemen van de oude leverancier. In totaal bedragen de projectkosten € 267.000 waarvan wordt voorgesteld om dit te dekken uit de algemene middelen.

Aanschaf en implementatie nieuw financieel ERP-systeem	1.430	1.430
--	-------	-------

Eind 2022 heeft de gunning van de aanbesteding plaatsgevonden van het financieel- en ERP-systeem (Enterprise resource planning). De aanbesteding is hoger uitgevallen dan vooraf was voorzien.

Voor de vervanging van het financieel systeem was in de programmabegroting een krediet begroot van 1,9 mln. waarbij we er net als bij het huidige systeem vanuit zijn gegaan dat de investering in 5 jaar zal worden afgeschreven. Daar de vervanging een SAAS oplossing is geworden kan de investering conform het BBV niet worden geactiveerd. Deze stelselwijziging betreft een technische begrotingsexercitie. Omdat de aanbesteding hoger is uitgevallen is besloten om de extra uitgaven te dekken binnen de bestaande budgetten van bedrijfsvoering. Bij nader inzien is dit echter niet mogelijk gebleken.

Eind vorig jaar is er gestart met de implementatie van het nieuwe financiële systeem (SAP S4 HANA). Doelstelling is om dit systeem per 1 januari 2024 operationeel te hebben. De kosten die gepaard gaan

met de aanschaf en implementatie van het nieuwe systeem bedragen in 2023 € 2,466 mln. Hiervan wordt € 1,43 mln. gedekt binnen de begroting van bedrijfsvoering. Deze dekking is verwerkt onder Beleidsdoel 10.2 'Organisatie daadkrachtig, wendbaar'. Daarnaast wordt binnen beleidsdoel 10.1 'Financiën en bedrijfsvoering is sterk' een klein deel gedekt door middel van vrijval van kapitaallasten ICT.

Voor het restant bedrag van € 834.000 stellen we voor om dit te dekken uit de algemene middelen. De structurele verwerking (2024 en verder) is meegenomen in de Kaderbrief 2024-2027.

Benadering arbeidsmarkt (Inzet arbeidsmarkt)	-300	-300
---	-------------	-------------

De krapte op de arbeidsmarkt is enorm. Het aanbod van arbeidspotentieel is dus beperkt en tegelijkertijd is de organisatie gegroeid. Als werkgever moeten we dus nog meer moeite doen om ons als aantrekkelijk werkgever te presenteren en geschikte kandidaten te vinden. Het belang voor de organisatie voor zichtbaarheid op en brede benadering van de arbeidsmarkt is belangrijk. We moeten inzetten op jobmarketing, LinkedIn pagina's, arbeidsmarktanalyse, plaatsingen op social media etc. Stuk voor stuk tools waar abonnementen op zitten. De flexmarkt wordt zo breed mogelijk benaderd door Flextender in te zetten zodat we onze flexibele schil kunnen waarborgen. Een DAS-aanbestedingssysteem is ook een wettelijke verplichting. Gevraagd wordt om in 2023 € 300.000 te dekken uit de algemene middelen. In de Kaderbrief 2024-2027 is het structurele effect vanaf 2024 meegenomen.

Benadering arbeidsmarkt (Traineeprogramma)	-135	-135
---	-------------	-------------

In 2023 lopen er vanwege een toenemende behoefte aan instroom van jongeren in plaats van twee, nu drie traineeprogramma's binnen de provincie. Vanwege een extra traineeprogramma zijn er aanvullende programmakosten voor de extra trainingen en voor het ontwikkelprogramma. In totaal gaat het om een bedrag van € 135.000 wat ten laste komt van de algemene middelen. Een bedrag van € 60.000 is vanaf 2024 structureel meegenomen in de Kaderbrief 2024-2027.

Bijstelling huurinkomsten	8	8
----------------------------------	----------	----------

De bijstelling van de huurinkomsten bedraagt vanaf 2023 structureel € 21.000 voordelig. Dit heeft een aantal oorzaken:

- per 1 juli 2023 verhuren wij verdieping 2, 5 en 6 aan de gemeente Utrecht in verband met de opvang van vluchtelingen. Dit levert in 2023 huurinkomsten op voor een halfjaar van € 302.000 en vanaf 2024 structureel € 605.000 per jaar.
- tegelijkertijd is er per 1 juli 2023 sprake van leegstand van verdieping 8, 11 en 12 omdat huurcontracten niet zijn verlengd. Deze verdiepingen blijven in ieder geval tot 1 juli 2025 beschikbaar voor de provincie en komen daarna weer voor verhuur in aanmerking. Hierdoor dalen de huurinkomsten voor een halfjaar in 2023 met € 295.000 en in 2024 en 2025 met € 589.000.
- deze ontwikkelingen zorgen voor een toename van de huurinkomsten met **€ 8.000 in 2023** en met € 14.000 in 2024 en 2025. Vanaf 2026 stijgen de huurinkomsten structureel met € 618.000. **Dit is verwerkt in Programma 10** en komt ten gunste van de algemene middelen.
- daarnaast zijn de huurinkomsten Paushuize bijgesteld. Vanwege indexatie leidt de bijstelling tot een voordelig effect van € 14.000 in Programma 9, wat eveneens ten gunste van de algemene middelen.

Bijstelling servicekosten	1.400	1.400
----------------------------------	--------------	--------------

De servicekosten die verband houden met de opvang van vluchtelingen in het Provinciehuis kunnen, zoals contractueel is vastgelegd, worden doorbelast aan de gemeente Utrecht. Voor 2023 gaat het om een bedrag van in totaal € 1,4 mln.

Diverse ICT-toepassingen en -projecten	-80	-80
---	------------	------------

Voor diverse ICT toepassingen en projecten wordt in 2023 incidenteel geld gevraagd. Het gaat onder andere om implementatie smartlockers, ondertekendienst, authenticatie, Iban check en Single Digital Gateway (SDG). De SDG geeft burgers en bedrijven makkelijk toegang tot digitale overheidsdienstverlening in de Europese Unie. In totaal gaat het om een bedrag van € 80.000. Voorgesteld wordt om dit te dekken uit de algemene middelen.

Energiebijstelling gebouwen	-2.924	-2.924
------------------------------------	---------------	---------------

De provincie koopt samen met 7 andere provincies centraal in middels een gezamenlijk contract. De prijzen in dit zakelijke energiecontract worden bepaald middels een zogenaamde 'klikstrategie'. Dit houdt in dat iedere dag op het meeste gunstige moment van de dag de prijs wordt 'vastgeklikt'. Het gemiddelde van deze gezamenlijke dagprijzen van het gehele jaar vormen de prijs voor energie voor het jaar erop. Dit betekent dat de energieprijzen met een grote vertraging pas worden doorberekend aan de Provincie Utrecht.

De prijs voor gas is ten opzichte van vorig jaar verdubbeld en de prijs voor elektra zelfs ruim verdrievoudigd. Wij hebben deze nieuwe prijzen pas in het lopende jaar (2023) ontvangen. Voor onze (kantoor)panden heeft de stijging een groot effect. In 2022 bedroegen de totale energielasten voor onze panden € 1,14 mln. Op basis van de huidige prijzen en een gelijk verbruik als in 2022, is de verwachting dat de energielasten stijgen naar € 3,9 mln. Het beschikbare budget bedraagt € 769.000 en dient derhalve te worden opgehoogd met € 3,135 mln. Hiervan komt een bedrag van € 2,9 mln. ten laste van Programma 10 Overhead, een bedrag van € 139.000 ten laste van Programma 9 Bestuur en een bedrag van € 73.000 ten laste van Programma 5 Bereikbaarheid.

Deze ophogingen zijn niet binnen de bestaande budgetten op te vangen. We stellen daarom voor om dit te dekken uit de Algemene middelen. We gaan in overleg met de contractbeheerder en leverancier om voortaan beter/ sneller op de hoogte te worden gebracht zodat we de eigen organisatie als de huurders tijdig(er) kunnen informeren.

Fte-uitbreiding bedrijfsvoering	-638	-638
--	-------------	-------------

In totaal zorgt de Fte-uitbreiding bedrijfsvoering voor een financiële bijstelling binnen beleidsdoel 10.2 van € 638.000 nadelig. Zie ook de uitgebreide toelichting bij beleidsdoel 10.1.

Indexatie ICT middelen	-57	-57
-------------------------------	------------	------------

Als gevolg van de huidige prijsstijgingen (CBS-indexeringscijfer) dienen diverse budgetten van ICT gerelateerde middelen te worden bijgesteld. De effecten voor 2023 zijn verwerkt in deze Zomernota en komen ten laste van de algemene middelen. De structurele effecten voor 2024 en verder, zijn opgenomen in de Kaderbrief 2024-2027.

Kapitaallasten investering hybride werken

De kapitaallasten van de investering in hybride werken wordt in 2023 incidenteel gedekt uit het budget van Facilitair en structureel binnen bestaande overhead-budgetten opgevangen.

Ondersteuning en adviesdiensten	-125	-125
--	-------------	-------------

In het tweede halfjaar van 2023 is er ondersteuning nodig voor de Administratieve Organisatie en Interne Controle (AO/IC), zodat de huidige kwaliteit van onze AO/IC geborgd blijft. Naar verwachting is er € 50.000 nodig, onder andere voor het inzetten van juiste kennis en voldoende capaciteit. Ook wordt extra budget gevraagd voor adviesdiensten omtrent fiscaliteit en treasury, mede vanwege het nieuw op te stellen treasurystatuut de toegenomen complexe vragen in lopende opgaven. Het gaat hierbij om een structureel bedrag van € 75.000. Voorgesteld wordt om de € 125.000 te dekken uit de algemene middelen.

Programma Wet Open Overheid (Woo)	-614	-614
--	-------------	-------------

De bedragen voor de Woo zijn via de meicirculaire en septembercirculaire 2021 toegevoegd aan de algemene middelen, conform de verslaggevingsregels. In de huidige begroting zijn de bijbehorende lastenbudgetten echter nog niet opgenomen. Door middel van deze begrotingswijziging wordt deze boeking geëffectueerd en wordt er een budget beschikbaar gesteld van € 614.000. Het voorstel is om € 168.000 te dekken uit de saldireserve en het restant van € 446.000 ten laste te brengen van de algemene middelen. Voor de meerjarige effecten ná 2023 zal via de Begroting 2024-2028 een voorstel worden gedaan.

Uitvoering klimaatakkoord deel programma 4 Energietransitie	-75	-75
--	------------	------------

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de uitvoering van het Klimaatakkoord de zogenaamde CDOKE-gelden. Doel van het klimaatakkoord is de reductie van broeikasgassen. De middelen worden als een brede doeluitkering (BDU) uitgekeerd. De middelen zijn bedoeld om gemeenten en provincies gelegen in Nederland in staat te stellen voldoende arbeidskrachten in te huren zodat zij het klimaat- en energiebeleid kunnen uitvoeren. Er zijn nu middelen beschikbaar gesteld voor 2023, 2024 en 2025. Voor 2023 is voor de provincie Utrecht een bedrag van € 1.325.000 beschikbaar. Op basis van de omvang van de programma's wordt dit bedrag op de volgende manier ingezet: energietransitie € 755.250, duurzame mobiliteit € 357.750 en Klimaat Centraal (klimaatmitigatie) € 216.000.

Voor de energietransitie wordt 5 fte ingezet. Per fte wordt € 15.000 Bedrijfsvoeringsbudget (BRU) opgenomen bij Programma 10.2 (€ 75.000 in totaal).

Totaal 10.2 Organisatie daadkrachtig, wendbaar	1.408	-3.785	1.408	-3.785
---	--------------	---------------	--------------	---------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.273 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	5.541	934	4.607	4.149	4.149	4.738
Lasten	43.810	12.800	31.010	38.206	38.820	38.493
Saldo	-38.269	-11.866	-26.403	-34.057	-34.671	-33.755

10.3 De communicatie is goed en modern

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.274 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
10.3	De communicatie is goed en modern		
10.3.1	Inwoners en bedrijven zijn beter geïnformeerd over beleidsvoornemens, concrete plannen en projecten en hebben meer mogelijkheid tot beïnvloeding van beleid en projecten.	voortgang conform planning	voortgang conform planning
10.3.2	Doorontwikkelen communicatiemiddelen op basis van nieuwe technieken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
10.3.3	De jaarrekening en begroting beter toegankelijk maken voor het Utrechtse publiek en actiever communiceren over de financiële positie en ontwikkelingen binnen de provincie.	voortgang conform planning	voortgang conform planning
10.3.4	Vergroten van de zichtbaarheid van het werk van de provincie (corporate communicatie), zodat inwoners weten aan welke opgaven de provincie werkt en wat ze wil bereiken.	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Tabel 3.275 Beleidsdoel 10.3 De communicatie is goed en modern

Beleidsdoel 10.3 De communicatie is goed en modern		
Meerjarendoel 10.3.1 Inwoners en bedrijven zijn beter geïnformeerd over beleidsvoornemens, concrete plannen en projecten en hebben meer mogelijkheid tot beïnvloeding van beleid en projecten.		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 10.3.2. Doorontwikkelen communicatiemiddelen op basis van nieuwe technieken		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 10.3.3. De jaarrekening en begroting beter toegankelijk maken voor het Utrechtse publiek en actiever communiceren over de financiële positie en ontwikkelingen binnen de provincie.		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning
Meerjarendoel 10.3.4 Vergroten van de zichtbaarheid van het werk van de provincie (corporate communicatie), zodat inwoners weten aan welke opgaven de provincie werkt en wat ze wil bereiken.		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	voortgang conform planning	voortgang conform planning

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.276 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		2.938	-2.938		105		3.043	-3.043		1.155	-1.155

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.277 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota		
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	
Fte-uitbreiding bedrijfsvoering						-101	-101
Indexatie ICT middelen						-4	-4

In totaal zorgt de Fte-uitbreiding bedrijfsvoering voor een financiële bijstelling binnen beleidsdoel 10.3 van € 101.000 nadelig. Zie ook de uitgebreide toelichting bij beleidsdoel 10.1.

Als gevolg van de huidige prijsstijgingen (CBS-indexeringscijfer) dienen diverse budgetten van ICT gerelateerde middelen te worden bijgesteld. De effecten voor 2023 zijn verwerkt in deze Zomernota en komen ten laste van de algemene middelen. De structurele effecten voor 2024 en verder, zijn opgenomen in de Kaderbrief 2024-2027.

Totaal 10.3 De communicatie is goed en modern						-105	-105
--	--	--	--	--	--	------	------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.278 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	3.043	1.155	1.887	2.938	2.938	2.938
Saldo	-3.043	-1.155	-1.887	-2.938	-2.938	-2.938

10.4 De beheersing van de organisatie

Voortgang beleid per meerjarendoel

Tabel 3.279 Voortgang beleid per meerjarendoel

Beleidsdoel - meerjarendoel		Activiteiten	Planning
10.4	De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal		
10.4.1	Uitvoeren van concerncontrol waaronder het adviseurschap van de Financiële Auditcommissie.	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar
10.4.2	Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Tabel 3.280 Beleidsdoel 10.4 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal

Beleidsdoel 10.4 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal		
Meerjarendoel 10.4.1 Uitvoeren van concerncontrol waaronder het adviseurschap van de Financiële Auditcommissie.		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Ten aanzien van de te bereiken doelen in 2023 zien we op risicomanagement en onderzoeken dat de activiteiten conform de onderzoeksagenda verlopen. Zo wordt, in verband met het verbeteren van het risicomanagement, in het tweede kwartaal een evaluatie uitgevoerd door middel van een bureaustudie, enquête en interviews. De uitkomsten gebruiken om van te leren en om de aanpak van het risicogestuurd werken te verbeteren. Ondertussen gaan onder andere de trainingen en risicosessies voor specifieke vraagstukken gewoon door.

Verder hebben GS in 2023 als 217a-onderzoek gekozen voor het onderwerp beleidsmonitoring/ onderzoeksfunctie. Het vraagstuk is in de opdrachtbeschrijving verder uitgewerkt. Conform planning zullen GS het eindrapport in het vierde kwartaal vaststellen en ter kennisname aan PS aanbieden. Daarnaast bevindt het assessment informatiebeveiliging zich in de voorbereidingsfase. Dit assessment krijgt vanwege de aankomende Europese wetgeving NIS2 een andere opzet en ander karakter dat zich richt op het identificeren van stappen die moeten worden gezet om aan de NIS2 te voldoen.

In lijn met aanbevelingen van de accountant in het accountantsrapport inzake de financiële functie(s) constateren wij dat de functie kwetsbaar is en blijft. Er is verloop op deze functie en de arbeidsmarkt is moeilijk. Dit wordt zichtbaar in het niet realiseren van verbeterlagen en het er niet in slagen om de P&C cyclus verder te verbeteren. Met daarnaast de opdracht om een nieuw financieel systeem in te richten en te implementeren zit de druk er bij de financiële functie er stevig op. De integratie met van dit proces met interne sturingsprocessen loopt daardoor ook vertraging op.

Tabel 3.281 Meerjarendoel 10.4.2 Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

Meerjarendoel 10.4.2 Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)		
	Activiteit	Planning
Stand van zaken	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar	bijsturing gewenst, is wel beheersbaar

Toelichting

Met ingang van het boekjaar 2023 stelt de provincie Utrecht zelfstandig de rechtmatigheidsverantwoording (RMV) op. Dit betreft een (nieuwe-)wettelijke verplichting. Het oordeel ten aanzien van de rechtmatigheid zal met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording verschuiven van de accountant naar het College. In de RMV geven wij inzicht in hoeverre de provincie rechtmatig heeft gehandeld over een boekjaar. Doelstelling hiervan is om de kaderstellende en controlerende rol van PS te versterken.

Om zelfstandig een verantwoording af te kunnen leggen over het rechtmatig handelen over het boekjaar worden er (verbijzonderde) interne controles uitgevoerd. Het verbijzonderde interne controleplan 2023-2024 provincie Utrecht gaat in op de relevante onderwerpen en de geplande werkzaamheden voor de boekjaren 2023 en 2024. Dit VIC plan is in mei 2023 door GS vastgesteld. Daarnaast wordt in het najaar 2023 de jaarrapportage over de VIC 2022 met GS gedeeld. De arbeidsmarkt voor de VIC-expertise is, gezien deze invoering ervan, moeilijk. En bij de uitvoering op dit moment wordt zwaar geleund op externe expertise. We zien daarin een risico ten aanzien van de kwaliteit van de werkzaamheden in de VIC.

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.282 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming		2.038	-2.038			2.038	-2.038		614	-614	

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.283 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Totaal 10.4 De beheersing van de organisatie						

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.284 Financieel meerjarenoverzicht

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Lasten	2.038	614	1.424	2.038	2.038	2.038
Saldo	-2.038	-614	-1.424	-2.038	-2.038	-2.038

Algemene middelen

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.285 Overzicht van baten en lasten

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Algemene middelen	420.837	3.552	417.285	14.487	-223	435.324	3.329	431.995	133.275	4	133.271
Res. Algemene middelen	126.411	22.284	104.127	14.532	2.849	140.943	25.133	115.810			
Totaal voor bestemming	547.248	25.836	521.412	29.019	2.626	576.267	28.462	547.805	133.275	4	133.271
Mutaties reserves											
Totaal mutaties reserves											
Totaal na bestemming	547.248	25.836	521.412	29.019	2.626	576.267	28.462	547.805	133.275	4	133.271

Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Tabel 3.286 Financieel meerjarenoverzicht op beleidsdoel

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Algemene middelen	431.995	133.271	298.724	441.197	450.624	443.212
Res. Algemene middelen	115.810		115.810	-26.550	-40.408	-29.435
Totaal programma voor bestemming	547.805	133.271	414.534	414.647	410.216	413.777
Mutaties reserves						
Totaal programma na bestemming	547.805	133.271	414.534	414.647	410.216	413.777

Algemene middelen

Financiële stand van zaken

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht van baten en lasten voor dit beleidsdoel en lichten wij de wijzigingen van de begroting toe.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 3.287 Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting			Bijstellingen		Bijgestelde begroting			Realisatie t/m 30 april		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal voor bestemming	420.837	3.552	417.285	14.487	-223	435.324	3.329	431.995	133.275	4	133.271

Toelichting bijstellingen

Tabel 3.288 Toelichting bijstellingen

Soort bijstelling	Tot Zomernota		Zomernota		Tot en met Zomernota	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Bijdrage Bevrijdingsfestival				50		50

Op 24 januari 2023 heeft het College van Gedeputeerde Staten (GS) besloten om extra middelen beschikbaar te stellen voor de stichting Bevrijdingsfestival Utrecht. Deze middelen zijn bedoeld om de exploitatiesubsidie voor het jaar 2023 incidenteel te verhogen met een bedrag van € 50.000,-. Door middel van deze begrotingswijziging wordt deze verhoging in de begroting opgenomen.

Bomencompensatie programma Hart van de Heuvelrug			679			679
---	--	--	-----	--	--	-----

Tijdens de vergadering van Gedeputeerde Staten op 9 mei jl. is besloten om een bedrag van € 679.000 toe te voegen aan het programma Hart van de Heuvelrug. Dit budget is bedoeld voor toekomstige bossencompensatie, waarbij er bomen worden gepland ter compensatie van de kap van bomen elders binnen het programma Hart van de Heuvelrug. Dekking komt uit de post Onvoorzien.

Correcte uitkering provinciefonds		5.480		5.480		
--	--	-------	--	-------	--	--

De uitkering uit het Provinciefonds wordt ieder jaar geactualiseerd met de zogenaamde mei- en septembercirculaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Over de financiële uitkomsten van iedere circulaire worden de Staten geïnformeerd met een Statenbrief. In de jaarrekening 2022 is aangegeven dat in de begrote uitkering 2022 per abuis de uitkomsten van de septembercirculaire 2021 niet goed verwerkt zijn in de begroting 2022 en het meerjarenbeeld. De correctie betekent een toevoeging aan de begroting 2023.

Dividend BNG en NWB		110		110		
----------------------------	--	-----	--	-----	--	--

Op basis van de jaarverslagen 2022 van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) ontvangt de provincie een hogere dividenduitkering dan verwacht. Voor de BNG is dat € 219.000 en voor de NWB € 91.000.

Eenmalige uitkering CAO 2022 2023			-1.015			-1.015
--	--	--	--------	--	--	--------

Tussen IPO (vertegenwoordiger van de provincies) en de vakbonden is overeenkomen om aanvullend op de CAO-afspraken 2022/2023 een eenmalige bedrag van € 750 bruto uit te keren aan de medewerkers voor inflatiecompensatie. De stelpost voor loon- prijsstijgingen opgenomen in de Programmabegroting 2023 was hiervoor niet toereikend.

Indexering exploitatiesubsidie 2022 Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU)			16			16
--	--	--	----	--	--	----

De exploitatiesubsidie 2022 van Stichting NMU is geïndexeerd met € 16.000. Dit wordt gedekt vanuit de stelpost Subsidies.

Indexering exploitatiesubsidie 2022 Veenweiden Innovatie centrum			6			6
---	--	--	---	--	--	---

De exploitatiesubsidie 2022 van Veenweiden Innovatie centrum is geïndexeerd met € 6.000. Dit wordt gedekt vanuit de stelpost Subsidies.

Indexering exploitatiesubsidie 2023 Stichting NMU	12	12
--	-----------	-----------

De exploitatiesubsidie 2023 van Stichting NMU is geïndexeerd met € 12.000. Dit wordt gedekt vanuit de stelpost Subsidies.

Indexering exploitatiesubsidie 2023 Veenweiden Innovatie centrum	4	4
---	----------	----------

De exploitatiesubsidie 2023 van Veenweiden Innovatie centrum is geïndexeerd met € 4.000. Dit wordt gedekt vanuit de stelpost Subsidies.

Meicirculaire 2023	4.703	4.703
---------------------------	--------------	--------------

Via de Statenbrief 'Uitkomsten meicirculaire provinciefonds 2023' hebben wij u geïnformeerd over de Financiële effecten vanuit de meicirculaire 2023. In deze Zomernota worden de financiële effecten van het jaar 2023 verwerkt. Opgenomen is een afrekening over het jaar 2022. De overige voordelige bijstelling, met name als gevolg van het accres, komt ten gunste van het begrotingssaldo. De decentralisatie-uitkering "hergebruik stedelijk afvalwater" wordt, conform de verslaggevingsregels, als baten verantwoord bij de algemene middelen.

OD NZKG en RUD begroting 2023 na 1e wijziging: loon- en prijscompensatie 2023	300	300
--	------------	------------

Op basis van de 1e begrotingswijziging van de RUD is voor de RUD € 234.000 aan loon- en prijscompensatie opgenomen. Voor de Omgevingsdienst NZKG is er een bedrag van € 66.000 aan loon- en prijscompensatie verwerkt. Het bedrag van in totaal € 300.000 wordt gedekt binnen de algemene dekkingsmiddelen vanuit de stelpost Subsidies.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

De ontvangen raming van de opbrengst aan opcenten op de motorrijtuigenbelasting van de Belastingdienst over het jaar 2023 en de feitelijke opbrengst aan opcenten tot nu toe geven geen aanleiding om de in de Begroting 2023 opgenomen raming van de opbrengst ad € 145,1 aan te passen.

Opnemen stelpost Rente	-600	-600
-------------------------------	-------------	-------------

Waar in de Jaarrekening 2022 nog is vastgesteld dat er minder aan liquide middelen is uitgestroomd dan verwacht, zien wij in 2023 een trendbreuk ontstaan. De verwachte daling van het banksaldo liquide middelen zet dit jaar in. Dat is te verklaren door het aankopen van gronden, het inhalen van achterstanden bij te verstrekken subsidies of het volstorten van het aandelenkapitaal bij de OMU. Zou PS in de komende maanden besluiten in 2024 aandelen Stedin te kopen, zou dit ook een groot effect hebben op de liquide middelen. De geprognosticeerde financieringsvraagstukken bedragen eind 2023 op basis van de Begroting 2023 naar verwachting € 100 miljoen. Omdat we met een hoger saldo aan liquide middelen startte in 2023 dan in de begroting 2023 gedacht zal dit naar verwachting lager uitpakken. In deze Zomernota houden we rekening met het lenen van € 50 miljoen per 1 september 2023, tegen 3,5% rente. Om dit te financieren, vormen we een stelpost Rente van € 600.000, ten laste van de algemene middelen. Bij de Slotwijziging hebben we een beter beeld van de omvang van de rentelasten over 2023 en stellen we indien nodig de stelpost bij.

Structurele effecten Slotwijziging 2022	4.194	-573	4.194	573
--	--------------	-------------	--------------	------------

Statenvoorstel slavernijverleden	-100	100
---	-------------	------------

Op 8 februari 2023 is door de Provinciale Staten het Statenvoorstel Slavernijverleden (UTSP-1400676291-4305) aangenomen. Besloten is om € 100.000 beschikbaar te stellen uit de post Onvoorzien.

Structurele verwerking indexering 2023 en correctie 2022	99	99
---	-----------	-----------

In de Zomernota van 2023 zijn een aantal subsidiebudgetten geïndexeerd en gecorrigeerd. Die worden middels deze begrotingswijziging meerjarig verwerkt en verrekend met de stelpost Subsidies.

Totaal Algemene middelen	4.194	-673	10.293	-450	14.487	223
---------------------------------	--------------	-------------	---------------	-------------	---------------	------------

Financieel meerjarenoverzicht

Tabel 3.289 *Financieel meerjarenoverzicht*

Beleidsdoel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 30 april	Budgettaire ruimte 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	435.324	133.275	302.049	446.862	465.153	465.727
Lasten	3.329	4	3.325	5.665	14.529	22.515
Saldo	431.995	133.271	298.724	441.197	450.624	443.212

Overige informatie

4.1 Financiering

4.1.1 Financieringsinstrumenten

Inleiding

De inzet van financiële beleidsinstrumenten, zoals geborgde leningen en verstrekte leningen, past bij de tijdsgeest waarin de provincie en andere lokale overheden in toenemende mate kiezen voor een faciliterende rol. Dit betekent dat zij realisatie van publieke doelstellingen steeds vaker geheel of gedeeltelijk onderbrengen bij (private) partijen.

Vanuit het beleid wordt als eerste beoordeeld of een financieringsinstrument geschikt is om bij te dragen aan de te realiseren doelen. In de nota Financieringsbeleid zijn de kaders van de financieringsinstrumenten vastgesteld. Provinciale Staten worden in de Zomernota geïnformeerd over de totaalstand van de borg- en garantstellingen en de verstrekte leningen in 2023.

Garantstellingen

Borg- en garantstelling (gebaseerd op artikel 7:850 e.v. van het Burgerlijk wetboek) zijn beiden middelen om wederpartijen een extra vorm van zekerheid te bieden dat een geldvordering voldaan zal worden. Een borgstelling kan pas worden ingeroepen als de schuldenaar niet aan zijn verplichtingen

voldoet. Een garantstelling wordt afgesloten in een overeenkomst en daarin worden de condities opgenomen wanneer de garantstelling door de schuldeiser wordt ingeroepen en de voorwaarden die op de garantstelling van toepassing zijn. Voor een garantstelling wordt gekozen wanneer financiers

niet bereid zijn (volledige) financiering te verstrekken onder voorwaarde passend bij het maatschappelijk gewenste resultaat, zonder een garantstelling.

In de nota Financieringsbeleid is de grens van het garantieplafond bepaald op € 40 miljoen. Provincie Utrecht staat op dit moment nog beneden het garantieplafond. Met het statenvoorstel Meerpartijenovereenkomst Zero Emissie-bussen nieuwe OV-concessies (kenmerk UTSP-2051524397-2541) dat op 28 juni 2023 in Provinciale Staten is vastgesteld, ontstaat afhankelijk van het verloop van de aanbesteding de kans dat dit plafond benaderd wordt en mogelijk overschreden. Wij zullen PS hierover dan informeren en u een besluit tot ophoging van het plafond voorleggen.

Verstrekte leningen

In de nota Financieringen is opgenomen dat PS in de P&C producten geïnformeerd wordt over het verloop van de verstrekte leningen. Een voorwaarde hiervan is dat onder meer de omvang van de verstrekte leningen onder het plafond van € 20 mln. blijft. De verwachting is niet dat het plafond in 2023 overschreden wordt.

4.1.2 Financieringsbehoefte

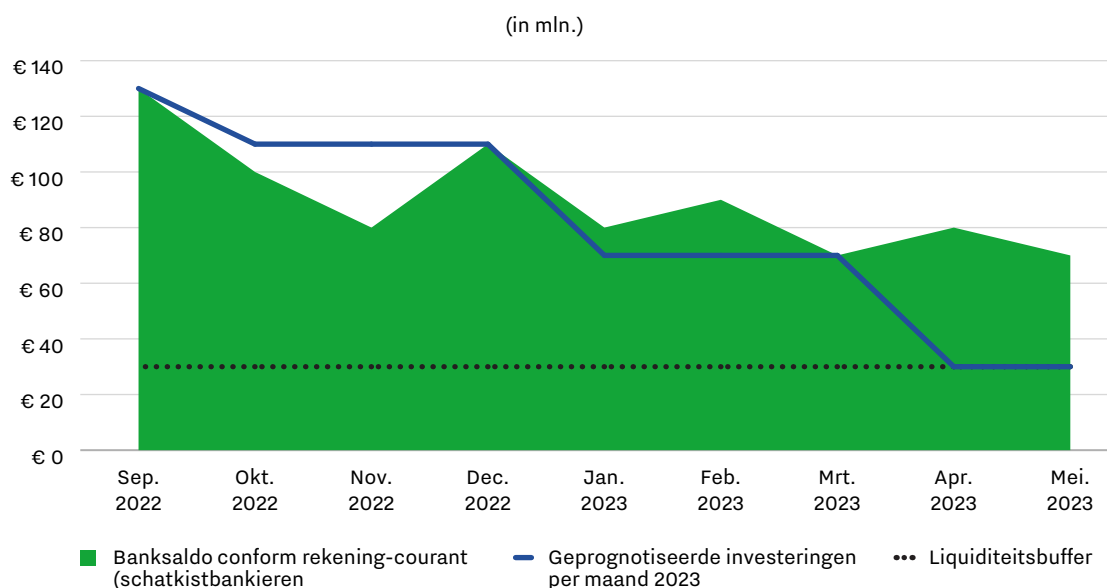
Elk jaar is, als onderdeel van de begroting, een inschatting gemaakt van de ontwikkeling van de liquide middelen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de geprognosticeerde balans, waarin wordt samengevat hoe de bezittingen en schulden zich gaan ontwikkelen op basis van de cijfers die in de begroting zijn opgenomen. In de tussentijdse rapportages, zoals de Voorjaarsrapportage of Zomernota, wordt geen geprognosticeerde balans opgenomen.

In de Begroting 2023 die najaar 2022 aan Provinciale Staten is opgestuurd, is de meest recente inschatting opgenomen van de ontwikkeling van de liquiditeiten over de jaren 2022 en 2023. Destijds is ingeschat dat er een financieringsbehoefte zou ontstaan van € 5 mln. per ultimo 2022 en dat deze behoefte aan krediet vervolgens zou stijgen naar € 95 mln. eind 2023.

In de Jaarrekening 2022 is echter vastgesteld dat er (rekening houdend met de minimale buffer van 30 mln.) per saldo circa € 56 mln. minder aan liquide middelen is uitgestroomd dan verwacht. Het verschil, dat op hoofdlijnen in de jaarrekening is verklaard, resulteerde in een positief saldo aan liquide middelen van circa € 82 mln. eind 2022 in plaats van de ingeschatte financieringsbehoefte.

Tot en met mei 2023 zien we dat het positieve saldo aan liquide middelen hoger blijft liggen dan geprognosticeerd, al grotendeels verklaard uit de beginstand per 1 januari 2023. De gelden die zijn uitgezet bij de schatkist binnen daarmee binnen een marge van € 65 mln. tot € 80 mln.

Figuur 4.1

Toch verwachten wij dat de daling van het banksaldo liquide middelen zich voortzet. Dit is te verklaren door het aankopen van gronden, volstorten van het aandelenkapitaal bij de OMU en de geplande investeringen in het MIP. Een eventueel besluit van Provinciale Staten later dit jaar om te investeren in Stedin zou de kredietbehoefte in 2024 dan versnellen.

Wekelijks wordt het banksaldo liquide middelen beoordeeld en geïnventariseerd of het aantrekken van financiering op korte termijn nodig blijkt. Er lopen reeds gesprekken en processen met banken om de mogelijke liquiditeitsbehoefte te kunnen opvangen.

Voor 2023 is er een stelpost rentelasten van € 0,6 mln. opgenomen om de geprognosticeerde liquiditeitsbehoefte te kunnen financieren met lening of rekening courantkrediet. Voor de berekening zijn we uitgegaan van 3,5% rente over € 50 miljoen gedurende vier maanden.

Wanneer het werkelijk banksaldo onder € 30 mln. dreigt te komen zal er financiering aangetrokken worden zodat het saldo daarna maximaal € 50 mln. bedraagt en een optimale liquiditeitsbuffer beschikbaar blijft.

Binnenkort ontvangt u van GS een statenvoorstel voor een aangepast treasurystatuut en leggen wij u de treasurystrategie middels en wensen en bedenkingenprocedure bij u voor.

4.2 Subsidies

Begrotingssubsidies zijn subsidies waarbij de subsidieontvanger en het bedrag wat maximaal als subsidie verleend kan worden expliciet in de begroting van de Provincie Utrecht staan vermeld. Met het vaststellen van deze staat van begrotingssubsidies wordt een grondslag verkregen voor subsidies die worden verstrekt op grond van de Algemene subsidieverordening provincie Utrecht (AsvpU). In onderstaande tabel zijn de begrotingssubsidies geactualiseerd ten opzichte van de tabel die in de Slotwijziging 2022 is gepresenteerd.

Tabel 4.1 Staat van Begrotingssubsidies 2023

STAAT VAN BEGROTINGSSUBSIDIES 2023							
Prog.	Omschrijving	2023	Wijzigingen	Bijgestelde begroting	2024	2025	2026
1	Ruimtelijke ontwikkeling	213	50	263	213	-	-
	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)	213		213	213		-
	Hogeschool Amsterdam		25	25			-
	Hogeschool Utrecht		25	25			-
2	Landelijk gebied	1.407	-	1.407	1.407	436	-
	Stichting IVN	192	-	192	192		-
	Faunabeheer	415	-	415	415		-
	Gemeente Woerden Groen is Goed	20	-	20	20	20	-
	Stichting Dierenlot	40	-	40	40	40	-
	Stichting vogelopvang Utrecht	11	-	11	11	11	-
	Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug	350	-	350	350	350	-
	Gemeente Wijk bij Duurstede, Groen doet Goed	15	-	15	15	15	-
	Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht	364	-	364	364		-
	Stichting Voedselbank	-	100	100	-		-
3	Bodem, water en milieu	95	100	195	15	-	-
	Omgevingsdienst regio Utrecht	80	-	80	-	-	-
	Natuur en Milieufederatie Utrecht	15	-	15	15	-	-
4	Energietransitie	330	630	960	165	165	-
	Natuur en Milieufederatie Utrecht	165	-	165	165	165	-
	Energie van Utrecht	165	330	495	-	-	-
	Gemeente Utrecht RES U16	-	300	300	-	-	-
5	Bereikbaarheid I - Algemeen	4.151	-	4.287	4.014	2.107	-
	Gemeente De Bilt	237	-	237	237	-	-
	Gemeente Utrecht	257	-	257	257	257	-
	Gemeente Utrecht	137	-	273	-	-	-
	Stichting Hub Utrecht Oost	20	-	20	20	-	-
	Gemeente Utrecht	1.850	-	1.850	1.850	1.850	-
	Gemeente Utrecht	1.650	-	1.650	1.650	-	-
6	Bereikbaarheid II - Openbaar vervoer	38	-	38	39	40	-
	Gemeente Nieuwegein voet- en fietsveer VREVIA	38	-	38	39	40	-
7	Cultuur en erfgoed	3.317	1.819	5.136	2.991	2.666	-
	Stichting theaterfestival Woerden	10	-	10	10	10	-
	Stichting Artenganza	15	-	15	15	15	-

STAAT VAN BEGROTINGSSUBSIDIES 2023							
Prog.	Omschrijving	2023	Wijzigingen	Bijgestelde begroting	2024	2025	2026
	Stichting Het Literatuurhuis	90	-	90	90	90	-
	Stichting weeshuis van de Kunst	15	-	15	15	15	-
	Stichting Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht	30	-	30	30	30	-
	Stichting Nacht van de Literatuur Amersfoort	5	-	5	5	5	-
	Stichting Landschap Erfgoed Utrecht STAMU	136	-	136	136	136	-
	Stichting Het Utrechtse Landschap	817	-	817	817	817	-
	Stichting Landschap Erfgoed Utrecht	1.512	-	1.512	1.512	1.512	-
	Stichting KunstBende Regio Utrecht	36	-	36	36	36	-
	Stichting Nederlands Film Festival	7	-	7	7	-	-
	Stichting DOMunder	17	-	17	-	-	-
	Jeugdfonds Sport & Cultuur Utrecht	36	-	36	36	-	-
	Stichting Erfgoedhuis Zuid-Holland	114	-	114	-	-	-
	Stichting Exploitatie Slot Zuilen	135	-	135	135	-	-
	Stichting Kasteel Amerongen	112	-	112	112	-	-
	Stichting De Machinerie	60	-	60	-	-	-
	Stichting Grebbelinie	25	-	25	15	-	-
	Stichting Huis te Utrecht	50	-	50	-	-	-
	Stichting De Cooperatie (CPRT)	75	-	75	-	-	-
	Stichting Statenjacht	20	-	20	20	-	-
	Stichting Havikconcert	-	10	10	-	-	-
	Stichting Straattheaterfestival Woerden	-	9	9	-	-	-
	Kunst Centraal	-	1.800	1.800	-	-	-
8	Economie	768	736	1.504	641	475	-
	Nationaal Groenfonds	250	-	250	250	250	-
	Economic Board Utrecht (EBU)	225	-	225	225	225	-
	Opleidingsbedrijf Metaal Midden Nederland B.V.	19	-	19	19	-	-
	Gemeente Utrecht	25	-	25	25	-	-
	Gemeente Utrecht	13	-	13	13	-	-
	Stichting ICT Valley	19	-	19	-	-	-
	Stichting Nationaal Instituut voor Middelbaar Eco&Tech	109	-	109	109	-	-
	TechnoHUB BV	83	-	83	-	-	-
	St.Regionaal Bureau voor Toerisme Heuvelrug & Vallei	25	-	25	-	-	-
	Stichting Hogeschool Utrecht	-	486	486	-	-	-
	Stichting Dutch Game Garden	-	250	250	-	-	-
9	Bestuur	300	-	300	300	300	-
	Mediafonds provincie Utrecht	300	-	300	300	300	-
Totaal		10.619	3.335	14.090	9.785	6.189	-

Toelichting

De saldi in de kolom '2023' komen overeen met de gepresenteerde Staat van begrotingssubsidies in de Slotwijziging 2022.

Programma 1

Hogeschool Amsterdam

Onderzoek naar het kunnen uitleggen (transparant, aanvechtbaar, vindbaar, onderbouwd en geregistreerd) van de modellen, indicatoren en profielen in hun onderlinge samenhang die gebruikt worden bij simulaties en scenario's en die de provincie gebruikt voor inrichtingsvraagstukken van de schaarse ruimte.

Hogeschool Utrecht

Onderzoek naar het kunnen uitleggen (transparant, aanvechtbaar, vindbaar, onderbouwd en geregistreerd) van de modellen, indicatoren en profielen in hun onderlinge samenhang die gebruikt worden bij simulaties en scenario's en die de provincie gebruikt voor inrichtingsvraagstukken van de schaarse ruimte.

Programma 2

Eemlandhoeve B.V.

Opstart Mansholtacademie Dutch Foodweek Month, Organisatie van een serie van 7 activiteiten over lokaal, gezond, lekker en duurzaam voedsel en de relatie met omgeving landbouw en gezondheid.

Voedselbank Utrecht

Subsidie voor pilot vergroten voedselaanbod door regionale samenwerking, ook wel naar gerefereerd naar als provinciaal overslagpunt verspillingsstromen. Het project behelst een pilot om te onderzoeken of een verbetering van de regionale samenwerking resulteert in een verhoging van het totaal aan ingezameld voedsel en een afname van de noodzaak om voedsel bij te kopen. Binnen deze pilot vallen deelprojecten als logistiek, uitbreiden regionale voedselverwerking van dervingsstromen en deelproject borging.

Programma 4

Gemeente Utrecht RES U16

"Bijdrage aan procesondersteuning met inbegrip van out of pocket kosten zoals voor onderzoek, verkenningen, communicatie en participatie" voor de RES-regio U16 voor een periode van 3 jaar.

Programma 7

Stichting Havikconcert

Voor de bekostiging van het organiseren van kleine festivals Havikconcerten.

Stichting Straattheaterfestival Woerden

Het realiseren van activiteiten voor jonge makers, marketing en sociaal maatschappelijke activiteiten.

Kunst Centraal

'Oog voor de toekomst, cultuuronderwijs in het voortgezet onderwijs' oog voor de brede vorming van jonge mensen.

Programma 8

Stichting Hogeschool Utrecht

"Voor het project 'een lerende aanpak voor Utrecht Talent Alliantie', individuele ondersteuning, netwerken en kennisontwikkeling en onderzoek".

Stichting Dutch Game Garden

Uitvoeren van activiteiten ten behoeve van het Utrechtse ecosysteem voor startups en scale-ups.

Programma 9

Stichting Mediafonds

Ten behoeve van de versterking van de lokale en regionale journalistiek omdat de journalistiek een belangrijke bijdrage levert aan een gezonde lokale en regionale democratie.

4.3 Voortgang complexe investeringsprojecten

4.3.1 Hart van de Heuvelrug/ Vliegbasis Soesterberg

Doelstelling

Hart van de Heuvelrug/ Vliegbasis Soesterberg (HvdH/ VBS) is een unieke integrale gebiedsontwikkeling gericht op het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en belevingswaarde van de Utrechtse Heuvelrug. Het programma gaat uit van de ontwikkeling en versterking van de natuur in dit gebied. Er wordt een robuust groen netwerk gemaakt en versnippering van de natuur tegengegaan. Het investeren in de natuur is mogelijk door in het gerealiseerde groene netwerk ook ruimte te bieden om te wonen, werken en recreëren, het zogenaamde “schaakbordmodel”. Met de opbrengsten vanuit gronduitgifte voor wonen en werken investeren de gebiedspartners in de ontwikkeling van natuur.

Kenmerken

Tabel 4.2 Kenmerken

Besluit PS	2015- vaststellen Samenwerkingsovereenkomst Hart van de Heuvelrug en Samenwerkingsovereenkomst Vliegbasis Soesterberg
Projectfase	Ontwikkeling en uitvoering
Startjaar	2004
Verwacht jaar afronding	ntb

Het totale programma beslaat twee aparte samenwerkingsovereenkomsten/exploitaties: Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg. Deze worden hieronder apart toegelicht.

Voortgang activiteiten

Hart van de Heuvelrug

De provincie Utrecht is binnen het programma HvdH nog verantwoordelijk voor de volgende projecten: Kamp van Zeist, Woonwijk Sortie 16 en de Oostelijke Corridor.

Naast de provinciale projecten zijn er ook projecten die onder leiding van de gemeenten Zeist en Soest worden uitgevoerd. Dit zijn voor de gemeente Zeist de projecten Willem Arntszhoeve en Huis ter Heide West. Voor de gemeente Soest gaat het om het project Oude Tempel.

De financiële eindverantwoordelijkheid voor deze gemeentelijke projecten ligt bij de provincie. Omdat deze projecten niet drukken op de jaarlijkse begroting zijn ze niet in deze zomernota opgenomen.

Er zijn nog 3 provinciale projecten in Hart van de Heuvelrug die uitgevoerd worden. Het gaat dan om:

Sortie 16

Dit is een woningbouwontwikkeling van 150-200 woningen. Door het specifieke, bosachtige karakter en de ligging op de Heuvelrug heeft Sortie 16 de potentie om een aantrekkelijke en onderscheidende woningbouwlocatie te worden. In het woningbouwprogramma is veel ruimte opgenomen voor woningen in het sociale en middeldure segment. We hebben een ontwerp bestemmingsplan laten opstellen en deze is door de gemeente Zeist ter inzage gelegd. Planning is dat het bestemmingsplan zomer 2023 door de gemeenteraad van Zeist wordt vastgesteld.

Bij de ontwikkeling van Sortie 16 is heeft de nadruk sterk gelegen op natuurinclusiviteit en is veel aandacht besteed aan het behoud en versterken van de aanwezige flora en fauna. Er is een Activiteitenplan opgesteld waarin de te nemen maatregelen voor de aanleg- en beheerfase zijn vastgelegd. Op basis van

het Activiteitenplan is in december 2022 is voor de ontwikkeling van Sortie 16 door het bevoegd gezag ontheffing verleend in het kader van de wet natuurbescherming. Op dit moment loopt de bezwaarprocedure.

Kamp van Zeist:

Het terrein Kamp van Zeist is door de provincie Utrecht in november 2022 aangekocht van Defensie / Rijksvastgoedbedrijf. Hierdoor kan de omvorming van dit bedrijventerrein naar natuur van start gaan. Het Utrechts Landschap heeft een concept inrichtingsplan gemaakt voor het terrein. De opstallen en verhardingen zullen worden verwijderd en het gebied zal als opengesteld natuurgebied worden aangesloten bij de uitgestrekte natuurgebieden ten zuiden van de A28.

De voorbereiding van de uitvoering is in volle gang en de eerste gebouwen zullen naar verwachting in het najaar van 2023 worden gesloopt. Na de herinrichting wordt het terrein "om niet" door geleverd aan Het Utrechts Landschap.

Wij hebben ingestemd met het tijdelijk in gebruik geven van een deel van het terrein voor de opvang van vluchtelingen door het COA. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft hiervoor een huurovereenkomst opgesteld, die wij met de aankoop van het terrein hebben overgenomen. De opvang zal ongeveer 5 jaar duren. Vooruitlopend daarop starten wij daar waar mogelijk op het terrein wel met de vergroeningsopgave.

Oostelijke corridor

Het natuurterrein op het Ecoduct Boele Staal zou via een openbare aanbesteding verkocht worden aan een natuur beherende partij. Op basis van een advies van een taxateur is de inschatting dat hiervoor geen animo vanuit de markt zal zijn. We overleggen met Het Utrechts Landschap over de mogelijkheden van overdracht ten behoeve van beheer.

Duurzaamheid woningbouwlocaties Vliegbasis Soesterberg en Sortie16

De provincie en de partners uit het Programma Hart van de Heuvelrug willen bij het realiseren van de Woonwijk Vliegbasis Soesterberg en Sortie 16 hoge duurzaamheidsambities realiseren. Daarom is in samenspraak met de partners het Ambitiedocument Duurzaamheid opgesteld. In dit document zijn eenduidige ambities uitgewerkt op basis waarvan bij de verdere planuitwerking een integrale afweging tussen de duurzaamheidsthema's kan worden gemaakt. Het Ambitiedocument is gebaseerd op het Convenant Duurzame Woningbouw, waar de Provincie mede-initiatiefnemer van is en wat ook ondertekend is door de (partner)gemeenten Zeist en Soest.

Vliegbasis Soesterberg

Het 'rode' gedeelte van het plan Vliegbasis Soesterberg bestaat uit drie woningbouwlocaties: een nieuwe woonwijk aan de zuidzijde van de vliegbasis, de kavels Westflank aan de Dolderseweg en een bouwkwavel aan de Amersfoortsestraat. De ambitie is een duurzame en kwalitatief hoogwaardige woonwijk te realiseren, die zich voegt in de omgeving met hoge natuur- en landschappelijke waarde. Daarnaast bestaat het programma Vliegbasis Soesterberg uit de projecten Park Vliegbasis Soesterberg en de ecologische corridor Camp New Amsterdam.

De ontwikkelingen en voortgang van de projecten onder provinciale regie zijn als volgt:

Woonwijk Vliegbasis Soesterberg:

Er wordt invulling gegeven aan het creëren van randvoorwaarden waarbinnen de woonwijk ontwikkeld kan worden.

- Woningbouwprogramma: Het indicatief woningbouwprogramma voor de Woonwijk Vliegbasis Soesterberg bestaat uit zo'n 230 vrije sector woningen. Momenteel wordt gewerkt aan een verkenning om binnen het programma ook te voorzien in een aandeel betaalbare woningbouw, een en ander ingegeven door marktontwikkelingen en de behoefte aan betaalbare woningen in de regio. Zowel stedenbouwkundig als financieel wordt bezien welke impact een eventuele aanpassing van het programma heeft. Naar verwachting zal hierover medio 2023 duidelijkheid ontstaan.

- **Verkoopstrategie en uitvoeringsorganisatie:** Provinciale Staten hebben in november 2021 een besluit genomen over de verkoopstrategie (verkoop van de gronden van de woonwijk in delen en de grond van Sortie 16 in zijn geheel). Daarnaast hebben de provinciale staten in 2021 en 2022 randvoorwaarden meegegeven voor een op te richten uitvoeringsorganisatie die de uit-ontwikkeling van de woonwijk, maar ook van Sortie 16 zal begeleiden. Het besluit tot oprichten van een externe uitvoeringsorganisatie (BV) door GS is in voorbereiding, waarna het wordt voorgelegd aan de provinciale staten door middel van een wensen en bedenkings procedure. Verwachting is dat de uitvoeringsorganisatie eind 2023/ begin 2024 operationeel is.
- **Ontheffing Wet Natuurbescherming:** in maart 2021 is de ontheffing voor de Wet natuurbescherming voor de woonwijk verleend. Hiervoor is een maatregelenpakket gemaakt dat is gericht op de duurzame instandhouding van onder andere de veldleeuwerik. Dit pakket aan maatregelen was randvoorwaardelijk voor het verkrijgen van de benodigde ontheffing Wet natuurbescherming. Tegen het verlenen van de ontheffing is beroep aangetekend bij de rechtbank. Medio 2023 is een uitspraak van de rechtbank te verwachten.
- **Planologische procedures:** Voor het realiseren van de woonwijk is in 2012 reeds door Zeist en Soest een bestemmingsplan vastgesteld. Om de in deze bestemmingsplannen opgenomen geluidscontouren van het bedrijventerrein Soesterberg Noord weg te nemen dient nog een drietal zogeheten wijzigingsplannen te worden afgerond. De verwachting is dat deze in de periode 2023-2024 kunnen worden afgerond.
- **Sanering PFAS:** Als gevolg van langdurig gebruik van PFAS-houdend blusschuim door Defensie op de voormalige Vliegbasis Soesterberg dient een grond- en grondwatersanering te worden uitgevoerd alvorens een deel van de woonwijk kan worden ontwikkeld. De saneringsmogelijkheden zijn in samenwerking met Defensie onderzocht en is met het Rijk onderhandeld over het kostenverhaal bij de sanering. De provincie heeft bij de onderhandelingen over kostenverhaal het uitgangspunt gehanteerd dat de partij verantwoordelijk voor de vervuiling ook de partij is die de saneringskosten draagt binnen de gemaakte privaatrechtelijke afspraken en het publiekrechtelijk spoor van kostenverhaal binnen de Wet bodembescherming. De verwachting is dat medio 2023 een vaststellingsovereenkomst met het Rijk gesloten kan worden over het op het Rijk verhalen van de saneringskosten.
- **Handboek Inrichtingsprincipes:** door de ontwikkeling van de Woonwijk Vliegbasis Soesterberg en Sortie 16 zal er in de toekomst sprake zijn van één aaneengesloten woongebied. Om die samenhang in dit woongebied tot stand te brengen is in nauwe samenwerking met de gemeenten Zeist en Soest een Handboek Inrichtingsprincipes ontwikkeld. In dit handboek randvoorwaarden vastgelegd en afspraken gemaakt over het ontwerp, de aanleg en beheer (afspraken) van de openbare ruimte. Met dit handboek kunnen de beoogde ambities en kwaliteit van de inrichting van de openbare ruimte worden geborgd.

Kavels Westflank:

Gebaseerd op een integrale overweging (kwaliteit, financiën en de uitkomst van de participatie) hebben we besloten om vijf kavels te gaan verkopen en de ruimtelijke uitgangspunten publiekrechtelijk te borgen. Verwachting is dat het bestemmingsplan voor de Kavels Westflank door de gemeente Zeist medio 2023 wordt vastgesteld. Afhankelijk van een eventuele beroepsprocedure zal het bestemmingsplan eind 2023 of in 2024 onherroepelijk worden. De verkoopprocedure wordt gestart nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is.

Bij het gekraakte pand aan de Dolderseweg zijn vervolgonderzoeken gedaan naar de bouwkundige staat en de veiligheid / onveiligheid van het pand en is een juridische analyse gemaakt naar aanleiding van de onderzoeken. Aan de hand hiervan is geconcludeerd dat er geen juridische mogelijkheden zijn om te komen tot een succesvolle ontruiming van het pand. Ontruiming is pas aan de orde als er daadwerkelijk ontwikkeling op het perceel gaat plaatsvinden.

Park Vliegbasis Soesterberg:

In het park voert de provincie diverse recreatieve verbeteringen uit. Het gaat hier om wandel- en fietspaden, entrees, bebording, routes, hekwerk, uitkijkpunten, vogelkijkhut, meubilair en informatievoorziening. De juridische planologische procedures zijn doorlopen voor de laatste maatregelen. De uitvoering wordt in de zomer 2023 afgerond.

Ecologische corridor Camp New Amsterdam:

Dit is de laatste ontbrekende schakel in de westelijke corridor. Het is een essentiële schakel en de enige die in fysiek opzicht nog gerealiseerd moet worden. Provincie Utrecht heeft de opdracht voor de sloop van de gebouwen in de corridor uitgegeven aan Defensie. Deze sloop wordt opgenomen in het nationale slooprogramma van Defensie. RVB neemt de uitvoering op zich in opdracht van Defensie en in nauwe samenwerking met de provincie.

In planning zal het sloopwerk medio 2024 / eind 2024 gereed zijn en kan het gebied waar nodig nader ecologisch worden ingericht. Het terrein blijft in eigendom bij Defensie.

Welke financiële gevolgen heeft de verandering?

De grondexploitaties (grexen) van het programma HvdH en VBS zijn een gesloten systeem: investeringen worden bekostigd door de toekomstige opbrengsten binnen het programma HvdH en project VBS. Het programma en project komen niet ten laste van de algemene middelen.

In het beleidsprogramma 1, Ruimtelijke ontwikkeling, begroten en verantwoorden we een deel van de geraamde uitgaven, namelijk de lasten en baten met betrekking tot de rode projecten waarvan de uitvoering bij de provincie ligt. Omdat we deze onder 'Voorraden' opnemen op de balans, is het saldo van Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg op programma 1 € 0. Verder begroten en verantwoorden we zowel de verplichte afschrijvingslast van de afgesloten projecten (immateriële vaste activa), als de in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgenomen verplichte winstneming op grondexploitaties. Ook de hieraan gekoppelde afwikkeling van het saldo van deze twee bedragen naar de bestemmingsreserve nemen we op in de begroting en verantwoording.

Voor dit jaar zijn voor de provinciale projecten onderstaande bedragen in de GREX-en 2023 opgenomen

Tabel 4.3 GREX en Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg 2023

GREX en Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg 2023		
bedragen x € 1.000		
Project	Lasten	Baten
Hart van de Heuvelrug		
Oostelijke Corridor	21	100
Richelleweg*	10	
Sortie 16*	517	
Kamp van Zeist	914	100
Vliegbasis Soesterberg		
Park, incl. Camp New Amsterdam	1.836	
Woonwijk, incl. Kavel Westflank*	2.624	
Mitigerende maatregelen	250	
Totaal	6.172	500

Risico's

Onderstaand de top risico's voor een aantal deelprojecten.

Tabel 4.4 *Risico's*

Risico	Beheersmaatregel
HvdH - Sortie 16	
De flora en fauna bescherming in het plangebied vormen een mogelijk risico in planontwikkeling.	Dit wordt momenteel nader onderzocht. Er zullen maatregelen genomen moeten worden om de aanwezige dassenburcht in het gebied te beschermen. Verder is in het gebied de Japanse Duizendknoop aangetroffen. Er moet rekening worden gehouden met extra kosten voor het verwijderen van deze invasieve exoot.
In de financiële uitgangspunten is geen rekening gehouden met de compensatie/ herplantplicht van te verwijderen bomen.	Er wordt voor het gehele programma HvdH/ VBS onderzocht óf en welke bomen compensatieplichtig zijn en wat de consequenties van gewijzigd provinciaal beleid hiervoor zijn.
VBS – Woonwijk	
De ontheffing Wet Natuurbescherming is rand- voorwaardelijk voor de gronduitgifte en verdere projectuitwerking.	Momenteel is er sprake van een beroepsprocedure bij de rechtbank tegen de verleende ontheffing.
Bodemverontreiniging als gevolg van blusschuim (PFAS) op de voormalige vliegbasis.	Uitgangspunt is "de vervuiler betaalt". Het risico dat de provincie toch een bijdrage moet leveren is als PM post opgenomen in de risicoparagraaf.
De woningmarkt in de regio Utrecht is krap. Dit is een kans voor de afzetbaarheid van bouwgronden, waaronder ook de gronden voor woningbouw op de Vliegbasis. Echter staat woningbouwontwikkeling momenteel ook onder druk door gestegen (hypotheek)rente, bouwkostenstijging en gedaald vertrouwen in de markt.	Mocht het opbrengstenniveau onder druk komen van de wijzigingen op de woningmarkt, dan kan nog gedifferentieerd worden in de beoogde woningprogrammering. Deze ruimte zit al in het bestemmingsplan.
De woonwijk wordt tegen het bedrijventerrein Soesterberg Noord aan ontwikkeld waardoor er op dit moment nog teveel geluidsbelasting is. Een deel van het woningbouwprogramma dat is opgenomen in de exploitatie zou daardoor eventueel niet gerealiseerd kunnen worden.	Er is een wijzigingsplan opgesteld om de ontwikkeling mogelijk te maken. In de GREX zijn gelden opgenomen om een geluidsscherm te bouwen. Er is een risico op lagere grondopbrengst omdat er minder woningen kunnen worden gebouwd / minder opbrengst per woning kan worden gegenereerd.
Stijging civiele en bouwkosten: In de grondexploitatie zijn kosten opgenomen voor het bouw- en woonrijp maken en de grondopbrengsten hangen deels af van de bouwkosten van de woningen.	Monitoring van de kosten- en daarmee marktontwikkeling.
VBS – Park	
Uitwerking van de nadere inrichting van de ecologische verbinding Camp New Amsterdam. De kosten voor uitvoering zijn nog niet vaststaand.	Om dit te voorkomen is de provincie in overleg met Defensie en RVB. Er wordt toegewerkt naar een gezamenlijke Overeenkomst van Opdracht waarin kaders worden vastgelegd voor deze samenwerking.

4.3.2 De Vernieuwde Regionale Tramlijn Regio Utrecht (VRT)

Doelstelling

Het project Vernieuwde Regionale Tramlijn (VRT) draagt middels aanpassing van de bestaande SUNIJ-lijn en aanschaf van nieuw materieel bij aan een goed functionerend en modern tramsysteem met meer directe verbindingen zonder overstap, met als doel een goede bereikbaarheid van woon- en werkgebieden met tevreden reizigers en reizigersgroei binnen de provincie. Het project is opgebouwd uit vijf deelprojecten: Materieel, VK-sporen, Tracé X, Nieuwegein City en Ombouw SUNIJ.

Kenmerken

Tabel 4.5 Kenmerken

Besluiten PS	15 december 2016 (819A9D0B) 24 september 2018 (81D56AA3) 5 november 2018 (81DBE6B2) 8 juli 2020 (2020MM81) 27 januari 2021 (821 COD4E) 29 juni 2022 Kadernota 2023
Projectfase	Uitvoeringsfase
Startjaar	2016
Verwacht jaar afronding	2022

Voortgang

Het deelproject VK-sporen is gerealiseerd en is aan Trambeheer en Onderhoud (TBO) opgeleverd. Het nieuwe trammaterieel (tweeëntwintig 41 meter-trams) is eveneens geleverd en in gebruik genomen. De financiële afronding met de opdrachtnemer van het contract heeft plaats gevonden in 2021.

Het contract voor de ombouw SUNIJ-lijn is op 1 mei 2019 definitief gegund aan BAM. De uitvoering van de werkzaamheden is afgerond en het spoor is in beheer genomen door TBO. Hierin zijn opgenomen de werkzaamheden aan baanstabieliteit en spleetbreedte. In 2023 wordt nog gewerkt aan de afronding van de laatste restpunten, het opleverdossier en de financiële afronding met de aannemer.

Op 26 april 2021 heeft gunning voor de spooromlegging Nieuwegein City plaatsgevonden aan Dura Vermeer. De rest van 2021 heeft in het teken gestaan van de verdere uitwerking van de ontwerpen. In 2022 heeft de focus gelegen op de afronding van de ontwerpfasen en de uitvoering van de werkzaamheden. Op 26 februari 2022 is de tramvrije periode gestart. Eind april 2022 zijn de meeste fysieke realisatiewerkzaamheden afgerond en is het testbedrijf uitgevoerd. Begin juli 2022 is de lijn weer in exploitatie genomen. Momenteel wordt nog gewerkt aan diverse restpunten, het opleverdossier en de financiële afrekening met de aannemer.

Om de Uithoflijn en SUNIJ-lijn vervoerskundig te kunnen koppelen, is het deelproject Vervoerskundige Koppeling + (voorheen Tracé X) uitgevoerd, waarmee de verbinding tussen de Sunijlijn en de Uithoflijn een feit is. Een restpunt wat nog afgerond dient te worden is de zogenaamde “wayfinding” om het voor reizigers gemakkelijker te maken hun weg te vinden van CS naar de trams en vice versa..

Eind 2022 is gestart met het programma Nazorg Tramprojecten binnen TBO met als doel het tramsysteem robuuster te maken, waarin ook wensen/eisen vanuit TBO worden opgepakt die niet in de contracten met de opdrachtnemers BAM en Dura Vermeer zijn opgenomen. Te denken valt aan een extra wissel in geval van calamiteiten, verbeteren van de veiligheid van de overwegen, extra VRI (verkeersregelinstanties) e.d.. De projecten binnen het programma worden voor eind 2025 afgerond.

Financiën

Tabel 4.6 Financiën

Totaal Krediet bruto (incl. indexering)	Gerealiseerd t/m 2021	Budget 2022	Realisatie 2022 (t/m 30 april)	Prognose eindstand	Resultaat
183,7 mln.	172,3 mln	11,4 mln	0,2 mln	177,4 mln	6,3 mln.

Risico's

Tabel 4.7 *Risico's*

Risico's NGC	Beheersmaatregel
Risico's Sunijlijn	
Geconstateerd is dat de trekputten op de perrons niet geheel zanddicht zijn, met mogelijke verzakkingen op de perrons tot gevolg. Met de opdrachtnemer zijn wij hierover in gesprek.	Een strengere garantieverplichting die ingaat op het moment dat de laatste trekputten zijn geïnspecteerd en waar nodig aangepast.
Risico's algemeen	
Niet alle eisen/wensen vanuit TBO zijn meegenomen in de contracten met de opdrachtnemers. De onderwerpen zijn bekend en worden in het programma Nazorg Tramprojecten meegenomen	Er is een projectteam Nazorg Tramprojecten opgericht onder leiding van een Programmamanager, de kosten zijn geprognosticeerd en het benodigde budget is daarin meegenomen.
Nieuwegein City	
Een belangrijk restpunt is het versmallen van de tramgoten bij de Zuidstedeweg, daar kunnen motorrijders bij verwisselen van een rijstrook met hun wiel in de tramgoot komen	Op dit moment zijn verkeersmaatregelen getroffen. Voor de uitvoering zijn wegafsluitingen nodig en is tramexploitatie niet mogelijk. In nauwe samenwerking met gemeente Nieuwegein en EOv is een werkplan opgesteld, voorziene uitvoering is zomer 2023. De kosten zijn voorzien in de prognose
Er zijn verzakkingen geconstateerd in het straatwerk van het perron, waardoor ook de perronwanden wat zijn gaan zetten. Er is een aanpassing in het ontwerp gedaan, de uitvoering zal in de zomer plaatsvinden.	Ontwerpaanpassing, communicatie met EOv en de omgeving, de werkzaamheden worden in nachten uitgevoerd om de exploitatie niet te storen
Risico's VK+	
Aanpassing van de tramtafels OCC nodig	Deze aanpassing wordt meegenomen in het programma Nazorg Tramprojecten, is financieel voorzien.
In de huidige situatie zijn er twee bedienplekken beschikbaar op het Operationeel Controle Centrum (OCC). Echter is het voor de avond-en weekendsituatie wenselijk om alles te kunnen bedienen vanuit één bedienplek. Dit omdat het project VK+ ervoor zorgt er tijdens de avond-en weekendsituatie trams op zowel het SUNIJ-lijn tracé als Uithoflijn tracé zullen rijden.	Risico en oplossing is akkoord binnen de organisaties van het OCC en beheerder TBO.

4.3.3 N226 Spooronderdoorgang Maarsbergen

Doelstelling

Het doel van het project is de huidige en te verwachten knelpunten op het gebied van veiligheid, doorstroming en leefbaarheid voor zowel het wegverkeer als het spoorverkeer op te lossen door het realiseren van twee spooronderdoorgangen, één voor gemotoriseerd verkeer en één voor niet-gemotoriseerd verkeer, ter hoogte van km 56,6 van de spoorweg Utrecht-Arnhem.

Kenmerken

Tabel 4.8 *Kenmerken*

Besluit PS	6 november 2018, besluitnummer 2018MME209
Projectfase	Vorbereiding
Startjaar	Uitvoering start in 2023
Verwachte oplevering	2027

Voortgang

Het project bevindt aan het einde van de voorbereidingsfase. Begin 2022 is gestart met eerste fase van de bomenkap, om vervolgens de nodige kabels, leidingen en het riool te verleggen. Begin 2023 is de tweede fase van de bomenkap uitgevoerd.

In oktober 2022 is de samenwerkingsovereenkomst ondertekend samen met projectpartners ProRail en gemeente. Dit alles onder de projectleiding van de provincie. Daarmee is het startsein gegeven voor de aanbesteding door ProRail voor het project. Inmiddels is ook de projectleiding van het project overgedragen van de provincie naar ProRail.

ProRail heeft in 2022 het aanbestedingscontract opgesteld en in het tweede kwartaal van 2023 is het werk gegund aan een aannemer. De aannemer zal het uitvoeringsontwerp opstellen en begint eind 2023 met de realisatie van het project. De realisatie is gepland in de periode 2023-2027.

Financiën

Tabel 4.9 Financiën

Totaal krediet bruto (incl. indexering)	Gerealiseerd t/m 2021	Budget 2022	Realisatie 2022 (t/m april 2022)	Prognose eindstand	Resultaat
€ 23,3 mln.	€ 6,3 mln.	€ 0,2 mln.	€ 0,1 mln.	€ 23,3 mln.	€ 0.

Toelichting op financiën

Het krediet (bruto) bedraagt € 23,3 mln. Het bruto krediet is inclusief de indexatie van € 2,0 mln. en zal in de komende jaren verder geïndexeerd worden. Via de provinciale administratie worden alleen de lasten verantwoord die we als provincie dragen.

Risico's

Tabel 4.10 Risico's

Risico	Beheersmaatregel
De scope van het project wijzigt met een significant effect op de voortgang van het projectprocedures of significante extra kosten.	Scope beheersen richting uitvoering.
De omgevingsvergunning (stikstof) wordt niet verleend tijdens de uitvoering.	Zorgvuldige voorbereiding overdrachtdossier.

4.3.4 Aanpassing N233 Rondweg-Oost te Veenendaal

Doelstelling

Het betreft de realisatie van de wegverbreding N233 naar 2x2, tussen Wageningse laan en A12, met ongelijkvloerse kruising bij de Prins Clauslaan / Van Essenlaan en aanpassing van de kruispunten van de N233 met Wageningse laan en De Smalle Zijde. Vanaf de Grift tot aan de A12 wordt een snelheidsregime ingesteld van 70 km/u.

Met de uitvoering van dit project wordt een substantiële bijdrage geleverd aan de afname van het totaal aantal voertuigverliesuren op de N233. Hierdoor vermindert het oponthoud gedurende de dag en vooral gedurende de spitsperiodes op werkdagen. Tevens verbetert de voorspelbaarheid van de reistijd en de bereikbaarheid van belangrijke woon-, werk- en winkellocaties.

Kenmerken

Tabel 4.11 Kenmerken

Besluit PS	8 januari 2019, PS2019MME03
Projectfase	Vorbereiding
Startjaar	2019
Verwacht jaar afronding	2027

Voortgang

De gemeenteraad van Veenendaal heeft op 24 januari 2019 geadviseerd om over te gaan tot verbreding van de N233 inclusief een ongelijkvloerse kruising ter hoogte van de Prins Clauslaan/Van Essenlaan en hiervoor een bijdrage beschikbaar gesteld. Provinciale Staten hebben op 18 februari 2019 eveneens daarmee ingestemd. Dit is bekrachtigd met de ondertekening van de bestuursovereenkomst d.d. 10 april 2019 tussen de provincie Utrecht en de gemeente Veenendaal. Tot medio 2022 was een voorbereiding voorzien van het project tot 2024, met een realisatie tot 2027. Echter is er nog geen zicht op een stikstofoplossing en ligt de discussie over beleidskeuzes buiten de invloedssfeer en mandaat van het project. Hiermee is de verdere voortgang van het project onzeker. Daarom wordt het project in fasen uitgevoerd, waarvan Groenpoort de eerste is.

Fase Groenpoort

Momenteel wordt het meest noordelijke deel van het project verder voorbereid en is hier zicht op uitvoering. Dit deel faciliteert de woningbouwontwikkeling Groenpoort. Hiervoor is een bestemmingsplan beschikbaar met voldoende stikstofsaldo om ook het eerste deel van het project N233 ROV uit te voeren. Groenpoort is het meest noordelijke deel van Veenendaal-Oost. Hier worden de komende jaren een kleine duizend woningen gebouwd. De N233 wordt ter plaatse over een korte afstand verbreed naar 2x2 rijstroken, er komt een nieuwe aansluiting voor Groenpoort en er worden aan beide zijden van de weg geluidschermen gebouwd. Hiermee wordt de wijk ontsloten en voorzien van wettelijke geluidsmaatregelen – zodat de woningen ook bewoond kunnen worden.

In Q4-2022 is gestart met het actualiseren van de aanbestedingsstukken, de aanbesteding heeft in het voorjaar van 2023 plaats, gunning in de zomer, beoogde uitvoering van de werkzaamheden is gepland in 2024. Op 20 december 2022 is tussen de gemeente Veenendaal en de provincie Utrecht een Realisatieovereenkomst ondertekend over de aanleg van de fase Groenpoort. Het is de verwachting dat in augustus 2023 de voorbereidingen binnen het bouwteam starten, de uitvoering van het werk begint in de winterperiode van 2023/2024 en het werk gereed is op 31 december 2024.

Financiën

Tabel 4.12 Financiën

Totaal krediet bruto (incl. indexering)	Gerealiseerd t/m 2021	Budget 2022	Realisatie 2022 (t/m april)	Prognose eindstand	Resultaat
€ 73,6 mln.	€ 1,3 mln.	€ 1,0 mln.	€ 0,2 mln.	€ 73,6 mln.	€ 0.

Toelichting op financiën

Het project kent een totaal krediet (bruto) van € 73,6 mln. Het bruto krediet is inclusief een indexatie van € 8,6 mln. De bijdrage van de gemeente Veenendaal bedraagt € 6,25 mln. Het project bevindt zich momenteel in de voorbereidingsfase, waarbij de aanbesteding in de zomer van 2022 zal worden gestart. Door de keuze voor bouwteam wordt pas na aanbesteding het ontwerp verder uitgewerkt en ontstaat er meer zekerheid over de kosten. Door de turbulente markt zijn er veel onzekerheden over toekomstige beschikbaarheid van materialen en prijsniveaus.

Tabel 4.13 Toelichting op financiën

Partij	Maatregel	Maatregel	Totaal
	Aanleg wegverbreding	Ongelijkvloerse kruising Pr. Clauslaan / Van Essenlaan	
Provincie Utrecht	€ 46,48	€ 20,87	€ 67,35
Gemeente Veenendaal		€ 6,25 *	€ 6,25
Totaal	€ 46,48	€ 27,12	€ 73,6**

Bedragen x 1,0 mln.

* is inclusief de reeds toegezegde € 2,0 miljoen voor leefbaarheidsmaatregelen (raadbesluit gemeente Veenendaal 18 december 2017) en een bijdrage van Foodvalley van € 1,0 miljoen, welke in 2025 beschikbaar komt. Het betreft een vast bedrag.

** onzekerheidsmarge van 25%. Bedrag is gebaseerd op een gemiddeld bedrag in de probabilistische kostenraming.

Risico's

Tabel 4.14 Risico's

Top-risico's N233	
Risico	Beheersmaatregel
Oplossing stikstof.	Vanuit provincie volgen van landelijke ontwikkelingen en juridische bijstand.
Fasering en uitvoering verdiepte ligging.	Uitwerking in bouwteam (nauwe samenwerking tussen OG en ON).
Bezwaar in planologische procedure(s).	Integrale aanpak planologie met Veenendaal incl. omgevingsbenadering.

4.3.5 N233 Rijnbrug Rhenen

Doelstelling

De provincie wil samen met de provincie Gelderland de Rijnbrug tussen Rhenen en Kesteren voorzien van een nieuw bovendeck met 2 x 2 rijstroken en een fietspad van 3 meter breed aan beide zijden. Op dit moment heeft de brug één rijstrook in elke richting. Op de Utrechtse oever worden de aansluitingen met de Geertsesteeg en de Achterbergsestraatweg ook aangepast.

Kenmerken

Tabel 4.15 Kenmerken

Besluiten PS	10-12-2018, 81DCB1FE, 09-02-2022 PS2022MM01
Projectfase	Vorbereiding
Startjaar	2016
Verwachte oplevering	N.v.t.

Voortgang

In 2019 is de Nota Reikwijdte en Detailniveau opgesteld voor de Rijnbrug. Hierop is de Plan-MER opgesteld van het door Provinciale Staten vastgestelde 2 x 2 ontwerp. Vanaf 2020 is gewerkt aan de stikstofproblematiek op het project. Een ingeschakeld ingenieursbureau heeft de benodigde (technische) onderzoeken uitgevoerd en een conceptversie van het realisatiecontract opgeleverd. Uit de onderzoeken is gebleken dat de steunpunten van de huidige brug constructief zullen moeten worden verstevigd. De hiermee gepaard gaande kostenstijging is inclusief andere actuele uitgangspunten en indexatie tot een nieuwe raming verwerkt.

De extra kosten zijn aan Provinciale Staten van Utrecht en Gelderland voorgelegd. Waar Provinciale Staten van Utrecht aanvullend krediet heeft toegekend, heeft Provinciale Staten van Gelderland het budget niet geactualiseerd. Hiermee is het project dan ook on-hold gezet en werd er in principe niet langer aan het project gewerkt, behoudens enkele acties inzake bijv. de projectfinanciën. Op voorstel van Gelderland is er een taskforce gevormd om te onderzoeken hoe de middelen alsnog zouden kunnen worden verkregen. Dit heeft ertoe geleid dat het Rijk € 40 mln. ter beschikking stelt voor dit project in het kader van de woningbouwopgave Foodvalley/Arnhem Nijmegen. Op basis hiervan heeft ook de provincie Gelderland besloten om aanvullend bij te dragen. Het krediet is hierop aangepast.

Samen met de provincie Gelderland starten we nu met een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijke oplossingen voor het stikstofvraagstuk bij dit project.

Financiën

Tabel 4.16 Financiën

Totaal krediet bruto (incl. indexering)	Gerealiseerd t/m 2021	Budget 2022	Realisatie 2022 (t/m april 2022)	Prognose eindstand	Resultaat
€ 147,7 mln.	€ 3,0 mln.	€ 0,3 mln.	€ 0.	€ 147,7 mln.	€ 0.

*Betreft bijdrage Provincie Gelderland.

Toelichting op financiën

Het project Rijnbrug kent een totaal krediet (bruto) van € 147,7 mln. Bijdragen van derden bedraagt € 93,6 mln. (inclusief bijdrage van het Rijk van € 40 mln.). Er is kritisch gekeken naar mogelijkheden om het project te versoberen, het Rijk nogmaals te vragen een bijdrage te leveren aan het aanpakken van de brug, de effecten van de P-85 waarde voor de overschrijdingskans goed in beeld te brengen en een second opinion op de actualisatie van de kostenramingen en de risico's uit laten voeren. De resultaten hiervan hebben geleid tot een aanscherping van de raming met een aanvullende kredietbehoefte van totaal € 60 mln. om het project Rijnbrug Rhenen N233 te kunnen aanbesteden. Waarvan € 29,6 mln. ten laste komt voor de provincie Utrecht en € 30,4 mln. voor de provincie Gelderland. Provinciale Staten heeft het aanvullende investeringskrediet van € 29,6 mln. ter beschikking gesteld (vergadering 9 februari 2022, PS2022MM01). Dit aanvullende krediet is verwerkt in het bovenstaande totale krediet.

Risico's

Tabel 4.17 *Risico's*

Risico	Beheermaatregel
Onderbouw voldoet niet aan uitgangspunten nieuwe richtlijnen Rijkswaterstaat.	> Belastingberekening nieuw brugdek bestaande pijlers. > Aanvullend onderzoek aan de pijlers.
Oplossen stikstof.	> Samen met de provincie Gelderland voeren we een haalbaarheidsonderzoek uit naar de mogelijke oplossingen voor dit probleem

4.3.6 Toekomst N201

Doelstelling

Het programma Toekomst N201 heeft een integraal plan met maatregelen voor een toekomstbestendige N201 ontwikkelt, waarbij de focus ligt op leefbaarheid, verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

Op 14 december 2022 is positief besloten op het voorgestelde maatregelenpakket door Provinciale Staten. Het maatregelenpakket betreft het verdubbelen van de opstelstroken ter hoogte van de kruispunten, het instellen van 60 km/u ter hoogte van de kruispunten met het aanbrengen van een plateau, het verlengen van toe- en afritten, het verbreden van fietspaden met geleiderails, het realiseren van parallelwegen en over de lengte van 1,2 kilometer verleggen van de N201 ter hoogte van Mijdrecht. Daarnaast ter hoogte van de woonkernen het treffen van geluid reducerende maatregelen.

Dit maatregelenpakket is gebaseerd op een voorlopig ontwerp (exclusief de fietstunnel). Op een aantal specifieke punten moet dit voorlopig ontwerp – in overleg met (in- en externe) stakeholders – aangepast worden met mogelijke gevolgen voor ligging wegas van ofwel de N201 of de parallelweg/fietspad. Ook is tijdens de vergadering van Provinciale Staten waarin dit maatregelenpakket is vastgesteld een motie aangenomen waarin wordt verzocht een voet-/fietstunnel te onderzoeken op de meest passende plaats om Waverveen en Mijdrecht beter te verbinden dan nu voorzien is in het maatregelenpakket.

Kenmerken

Tabel 4.18 *Kenmerken*

Besluit PS	14 december 2022, besluitnummer PS2022MM106
Projectfase	Vorbereiding
Startjaar	Januari 2023
Verwacht jaar afronding	2033

Voortgang 2023

Op dit moment werkt het projectteam aan een nadere uitwerking van het maatregelenpakket. Dit jaar worden er daarom 3 uitvragen gedaan voor nader advies over de stikstofdepositie, optimalisaties van het ontwerp (inclusief de fietstunnel) en de MER-procedure.

Het volledige tracé is opgedeeld in 16 delen met bijbehorende maatregelen. Specifieke maatregelen kunnen op korte termijn (in het eerste halfjaar van 2024) na een nadere uitwerking verder worden ontwikkeld richting realisatie. De delen met een middellange en lange termijn vragen een langere voorbereidingsperiode, waarvoor een planning wordt opgesteld.

Financiën

Tabel 4.19 *Financiën*

Totaal krediet bruto (incl. indexering)	Gerealiseerd t/m 2022	Budget 2023	Realisatie t/m mei 2023	Prognose einde project	Resultaat
€ 107,9 mln.	€ 0.	€ 1,5 mln.	€ 0.	€ 107,9 mln.	€ 0.

Toelichting op financiën

Het krediet (bruto) bedraagt € 107.906.000. Het bruto krediet is geïndexeerd met 13,44% bij het MIP/Kadernota 2024. De gerealiseerde uitgaven tot en met 2022 komen ten laste van het Verkenningenbudget, vanwege het feit dat het project nog in de studiefase zat. Deze kosten worden niet ten laste van het krediet gebracht. De uitgaven die betrekking hebben op de voorbereiding 2023 zullen deels ten laste worden gebracht van het krediet.

Risico's

Tabel 4.20 *Risico's*

Risico	Beheersmaatregel
Er ontstaat onvoldoende capaciteit bij meerdere IPM rollen (CM en MPB), waardoor deze taken onvoldoende worden uitgevoerd.	Inhuur van externen, tijdelijke borging door overname andere teamleden en afstemming met teamleider/afdelingshoofd.
Er komen extra wensen bij het ontwerp waardoor deze uitgebreider wordt.	In de VGR rapporteren over veranderingen in kostenraming vanuit de nadere uitwerking studie. Daarnaast sturing op onvoorziene pot en de SSK-raming beschikt over risicoposten en sturing op onvoorziene pot. Verder zal bij scopewijzigingen expliciet inzichtelijk worden gemaakt of het financieel effect heeft.
De berekening voor stikstof voldoet niet meer door wijzigingen stikstof wetgeving.	Afstemmen met andere mobiliteitsprojecten om ervaringen te delen, organiseren van stikstofsessie. Uitvraag m.b.t. advies stikstofdepositie, actualiseren van het verkeersmodel en de gemeente laten meekijken in uitkomst verkeersmodel.
Vastgestelde planning uit projectplan voldoet niet aan de werkelijkheid (qua doorlooptijden).	Zodra partij gecontracteerd, direct gevolgen planning inzichtelijk maken. Daarnaast in de VGR communiceren over de afwijkingen t.o.v. afgegeven baseline planning.
Technische oplossing fietstunnel stuit op weerstand qua kosten e/o uitstraling.	Organiseren van een staten informatiebijeenkomst om denkrichting terug te koppelen. Daarnaast is expliciet benoemd in projectplan dat er geen afgebakende opdracht is afgegeven middels de motie. De technische aantoonbaarheid van de oplossing dient goed uitgewerkt te worden. Verder wordt de studie uitgebreider dan normaal gedaan met een tekening richting VO+/DO om veel extra technische kosten te voorkomen.

Kansen

Tijdens de afronding van de studiewerkzaamheden worden extra kansen voor het project ook onderzocht. Zo wordt er integraal gekeken naar meekoppelkansen, verduurzamingsmogelijkheden, smart mobility en een onderzoek naar gedragsbeïnvloeding.

